

קובץ

כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ

שיחות ומכתבים מכ"ק אדמו"ר בקשר להאסון
בכפר חב"ד – אייר תשט"ז

יוצא לאור בקשר
לסיום השלושים של הקדושים
שנרצחו על קידוש השם בסידני הי"ד

כ"ד טבת תשפ"ו

”כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ”

קובץ שיחות ומכתבים מכ”ק אדמו”ר בקשר להאסון
בכפר חב”ד – אייר תשט”ז

יוצא לאור בקשר
לסיום השלושים של הקדושים
שנרצחו על קידוש השם בסידני הי”ד

כ”ד טבת תשפ”ו

כל החומר נדפס ברשות הוצאת ספרים קה"ת ותודתנו נתונה להם

פתח דבר

קובץ זה יוצא לאור בקשר להאסון המחריד ולזכר נשמות הקדושים שנרצחו בבאנדיי ביטש, סידני, אוסטרליה, ל"ע ול"ע, באירוע שניהלו שלוחי כ"ק אדמו"ר וביניהם הרב אלי שלאנגער והרב יעקב לויטין, בליל הראשון דחנוכה השנה, ה"ד.

הקובץ כולל מכתבי ושיחות כ"ק אדמו"ר בקשר להאסון המחריד בכפר חב"ד, שאירע בראש חודש אייר תשט"ז, בו נרצחו חמשה מתלמידי ביה"ס למלאכה בכפר חב"ד, יחד עם מדריכם, הת' שמחה זילברשטרום, בעת עמדם בתפלת שמונה עשרה של תפלת ערבית, ה"ד. מכתבים ושיחות אלו מכילים העידוד והחיזוק שהפיח כ"ק אדמו"ר בקרב אנ"ש לאחר המכה הקשה, והוראותיו הברורות אשר עתה הזמן לחזק ולבסס המוסדות דכפר חב"ד.

מובן, אשר דבריו הק' דמאז עומדים לנו גם היום - כאשר בעו"ה 'אותותינו לא ראינו' - שאין אנו זוכים לראות ולשמוע את מלכנו - להדריכנו בקרן אורה ולחזק אותנו בימים אלו אחרי מה שאירע בחנוכה השנה ל"ע.

הקובץ נחלק לשני חלקים:

חלק הא' כולל מכתבי כ"ק אדמו"ר בקשר ישיר להמאורע הנ"ל וההוראה לחזק המוסדות וכו' בכפר חב"ד, ובנוגע למשלחת תלמידים השלוחים לאה"ק לחזק רוחם דאנ"ש באה"ק בהמשך לזה.

חלק הב' כולל שיחות כ"ק אדמו"ר בקשר להנ"ל.

הוספות: א) חלק משיחת כ"ק אדמו"ר מש"פ בהר-בחוקותי, תשל"ד. ב) וליל ז' אד"ר תשנ"ב.

יצוין שבימים אלו יצאה משלחת מיוחדת של תלמידים שלוחים לסידני, על משקל השליחות האמורה בתשט"ז, לחזק הקהילה דשם. ויה"ר שיצליחו למעלה מן המשווער ויגרמו נח"ר לכ"ק אדמו"ר.

ויהי רצון שהקב"ה כבר יאמר לצרותינו די וירחם עלינו, ובפרט בקרב שלוחי כ"ק אדמו"ר ואנ"ש שליט"א, וכמו שמביא כ"ק אדמו"ר בהמכתבים דלקמן פתגם אדמו"ר הזקן, "אשר עתה הזמן שיושפע שם ממדת הרחמים נחלה בלי מצרים מברית מן הקצה אל הקצה", ויקוים היעוד "ומחה ה' דמעה

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מועל כל פנים", ונזכה להתראות יחד עם כ"ק אדמו"ר, בהתגלות מלכנו משיחנו, "והקיצו ורננו שוכני עפר" - והקדושים בתוכם, תיכף ומיד ממש.

המו"ל

סיום השלושים, כ"ד טבת - יום ההילולא דאדמו"ר הזקן, ה'תשפ"ו.
ברוקלין נ. י.

מפתח

- חלק א: אגרות כ"ק אדמו"ר בקשר להמאורע.....15
- חלק ב: שיחות כ"ק אדמו"ר בקשר להמאורע.....94
- א. חלק משיחת יום ג' כ"ז אייר, ה'תשט"ז – לאגודת נשי ובנות חב"ד, בחדרו הק'.....94
- יש להביע רגשי תנחומין לנשי ובנות חב"ד בכפ"ח / לעוזר בחיזוק ובהגדלת העבודה שלהם שם / מסירת ד"ש לכל המשתתפות בכינוס ושתוכלו לבשר בשורות טובות
- ב. חלק משיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשט"ז.....95
- לא להתפעל מנסיונות / האסון אין באור ע"ז ובטח שמוזה כפליים לתושי' / השתתפות בהחזקת כפר חב"ד, בגוף, בממוץ, ובנשמה / עוד אופן לחזק ע"י בקור דעשר שלוחים באה"ק / עוד אופן השתתפות: אמירת מאמר דא"ח שלא כרגיל
- ג. שיחת ליל ג' תמוז, ה'תשט"ז. להתלמידים השלוחים הנוסעים לארצנו הקדושה, בחדרו הק'.....100
- הוראות להשלוחים בנוגע לבקורם באה"ק
- ד. חלק משיחת יום ה' פ' בלק, י"ב תמוז, ה'תשט"ז.....104
- השלוחים נוסעים בשליחות כאו"א / השליחות אחריות גדולה אבל נותנים הכחות ע"ז / מטרת השליחות - הפצת המעיינות
- ה. חלק משיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז, ה'תשט"ז.....111
- מכפ"ח יתפשטו חסידות בכל אה"ק / בית חדש
- הוספה א: משיחת ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשל"ד.....113
- ע"ד המאורע דיום ד' כ"ג אייר, בו חדרו מחבלים ליישוב מעלות והרגו קבוצת ילדי בית-ספר מצפת, הי"ד
- הוספה ב: משיחות (ליל ויום) ג', (ליל ויום) ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ז', יו"ד וי"א
- אדר ראשון ה'תשנ"ב.....115
- ע"ד מרת פעשא לאה, בת ר' שרגא פייבל הלוי לאפיין הי"ד שנהרגה על קידוש השם ביום ה' פ' תרומה, ב' אדר ראשון, וסיום ה"שבעה" ביום ה' פ' תצוה, ט' אדר ראשון

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

במקום הקדמה מובא כאן חלק מה"מבוא" דאגרות קודש חי"ג (קיץ תשט"ז), המתאר את המאורע דרצח המחריד ל"ע בכפר חב"ד, ותגובת כ"ק אדמו"ר לזה.

כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ:

אגרות הקיץ הזה נכתבו תחת הרושם של האסון המחריד שאירע ב"כפר חב"ד", בבית-הספר-למלאכה, שהרבי שליט"א יסדו זה מקרוב, ברוב עמל רגיעה:

באור ליום ב' דר"ח אייר, התלמידים עם מדריכיהם עומדים בתפלת שמונה-עשרה של ערבית, באולם בית-הכנסת של בית הספר. לפתע נשמעות יריות. בכניסה הראשית עומדים שלשה ערבים ויורים לכל עבר.

הדרך היחידה לברוח היא דרך החלונות, אך מי שמתקרב לחלון יורים עליו מיד. מישהו סוגר את החשמל והתלמידים מתחילים לברוח מהחלונות. המדריך שמחה זילברשטרום עומד ליד החלון ו"זורק" תלמידים החוצה. כשהיריות מסתיימות, הערבים בורחים חזרה דרך הפרדסים שמסביב לכפר, שמשם הגיעו, החשמל נדלק ומחזה אימים מתגלה, הרוגים ופצועים. המדריך שמחה הנ"ל וחמשה מהתלמידים: נסים עסיס. משה פריץ. שלמה מזרחי. אלברט אדרי. עמוס אוזן, שרועים הרוגים, הי"ד, ועוד תלמידים רבים פצועים ושותתי דם, מתפתלים ביסורים זוועים לעזרה.

* * *

היתה זו פעולת רצח של המסתננים הפיזאיונים, שהיו חודרים ממצרים לאה"ק דרך רצועת עזה, עושים את דרכם במעבה הפרדסים, מבצעים את משימתם הרצחנית ונמלטים חזרה או לירדן. הפעם בחרו בביה"ס למלאכה בכפר חב"ד.

לא היתה זו הפעם הראשונה. שנה וחצי קודם לכן יצא מהשיבה בלוד הת' ישראל אריה דוברוסקין הי"ד, שעשה את דרכו לעבר כפר חב"ד, שם שימש כמשפיע בבית הספר למלאכה. הוא לא הגיע באותו ערב ליעדו. כעבור ימים אחדים נמצאה גופתו מושלכת בפרדס. אף הוא נפל קורבן לכדורי המרצחים ששרצו אז בפרדסים הללו (ראה אג"ק ח"י אגרות ג'קסא, ובנסמן בהערות שם).

חסידי חב"ד, ובמיוחד תושבי הכפר, עברו אז משבר קשה מאד. פחד והיסטריה החלו לשרור לצד מחשבות על בדיחה ועזיבה. הדבר היחיד שהחזיק את האנשים היו הוראותיו החד-משמעיות של הרבי שליט"א: איש בל מוז ממקומו. הרבי לא הותיר מקום לספק: "לא לנו מהמערכה", "להרחיב הכפר ומוסדותיו", כי "במקום שנתגלתה מידת הדין - תתגלה עתה מידת הרחמים".

הימים הבאים, במשך שבועות רבים, היו משופעים במכתבי עידוד והדרכה של הרבי לתושבי כפר חב"ד. הם עודדו וחישלו את רוחם של תושבי הכפר והביאו למפנה ולנקודת-זינוק בהתפתחות הכפר ומוסדותיו. הראשון בהם, מיד לאחר הרצח המחריד, נשלח לרבו של כפר חב"ד מוהרש"ז גרליק ע"ה (ד'רפא):

מאשר מברקו. התענית ביום החמישי עד לאחר חצות היום לגדולים בריאים. ומהנכון שכן יעשו גם הגדולים בריאים אשר בכל מוסדות חנוך ישיבות חב"ד שבאה"ק תובב"א. והשי"ת ישמרם כל אחד ואחת כדברי רבנו הזקן במדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד נחלה בלי מצרים מבריח מן הקצה כו'.

מיד עם תום ה'שבעה' לרצח, שיגר הרבי שליט"א מברק מיוחד של חמוק ועידוד לכל תושבי כפר חב"ד (ד'שג):

לכל אחד ואחת מאנ"ש, תושבי כפר חב"ד, המוסדות אשר שם, וביחוד בתי ספר למלאכה וחקלאות, התלמידים, המורים, המנהלים, העסקנים וההורים:

תקותי חזקה אשר בעזר השי"ת, השומר בעינא פקיחא ומשגיח בהשגחה פרטית, תתגברו על כל מונע, תתחזקו בבנינים הפרטיים והציבוריים, תרחיבו כל המוסדות בכמות ובאיכות, ומתוך מנוחה הרחבת הדעת יתגדל יתאדר לימוד תורתינו חומתנו, תורת חיים ודברי אלקים חיים, וקיום מצוות' בשמחה ובטוב לבב וחי בהם. ומכפר חב"ד יפוצו מעיינות החסידות תורת ומעשי נשיאינו הקדושים עד שיגיעו גם חוצה לקרב לאבינו שבשמים את

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

כל אחינו בני ישראל בחסד וברחמים, ולהביא הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב.

המשתתף בתפלתם ותעניתם, ומובטחני בהשי"ת שבקרוב ממש גם בשמחתם אמיתית פנימית ושלימה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

העידוד הגדול שבמברק מלווה במסר חד־משמעי: להרחיב את המוסדות. הרבי שליט"א לא הסתפק במסר הזה. עוד באותו יום שלח מברק מיוחד להנהלת ישיבת תומכי תמימים, שגם בית הספר למלאכה נמצא בניהולה:

יתחילו במרץ בבנין החדש של הישיבה ובשאר הבנינים בכפר. המגבית על שם המוסדות שלמדו בהם הנרצחים הי"ד להתפתחותם וכו'.

וידום אהרן:

היו כנראה שציפו לשמוע מהרבי 'הסברים' למאורע המחריד. אולם הרבי שליט"א, שמוצד אחד לא פסק מלעודד ולהמריץ - גזר על עצמו שתיקה מוחלטת בכל הקשור להסברת המאורע עצמו. את תוכן הדברים האלו ביאר בשיחה לרבים בחג השבעות (לקוטי שיחות ח"י"ב ע' 258). ואף כתב על כך בכמה אגרות:

ומה שכנראה ממכתבו זה תמה שלא כתבתי תיכף להמאורע, הוא במבש"כ וק"ו מאהרן כהן גדול, שהעיד עליו הכתוב וידום אהרן (ד'תעג).

נתעכב המענה כי קשה הי' לכתוב לאחר המאורע בכפר חב"ד אשר אחדים רצו להסבירו עפ"י הכתוב בקרובי אקדש, אבל גם שם הענין סתום, ורק למדנו משם שיש לפעמים הנהגה זו, וכיון שגם שם אינו מובן הרי אינו ענין של ביאור אלא גזירה שוה, ולכן בא הזמן של וידום אהרן (ד'תקו).

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

אמנם ממשיך לכתוב באותה אגרת:

במה דברים אמורים בהנוגע להסברת המאורע, אבל בהתוצאות שמאורע מבריחן אין מקום לספק. וכמו שאירע לאבותינו על ידי המצריים כמה אלפים שנה לפני זה, אשר כל ענין של עינוי וגזרה תשובתו בצדו: וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

* * *

באותו כיוון - של עידוד ועזרה להתפתחות הכפר ומוסדותיו - היו גם שאר מכתביו של הרבי שליט"א במשך חודש אייר. במברק אל הרב הראשי הגר"י הרצוג זצ"ל נאמר בין השאר (ד"ש):

תודה עבור מברק כהדר"ג והשתדלותו בעידוד תושבי כפר חב"ד ובודאי ימשיך ויסיף בעזר להתפתחות הכפר והמוסדות שבו ות"ח.

כך גם בקטע הבא, מתוך מכתב אל מנהל אגודת חב"ד באה"ק מזה"ר אליעזר קרסיק ע"ה (ד"ש):

כבר הודעתי דעתי ברורה במברק, שאדרבה - צריך להרחיב כל הענינים בכפר חב"ד, ואם בכל מקום ומקום הנה לא ינום ולא יישן שומר כל אחד ואחת מישראל, עאכ"כ בכפר חב"ד שנתייסד ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל ומנהלו גם עתה.

ברוח זו, של הגברת הפעילות, הרחבת המוסדות, ותוספת של עשייה - דווקא בעקבות המאורע - בניגוד גמור לאדרת נפילת הרוח והיאוש - נכתבו מכתבים רבים באותה תקופה.

יד החמשה:

ההוראה של הרבי שליט"א, להרחיב את המוסדות הקיימים בכפר, כתגובה על האירוע הנורא, הפיחה תקווה ונוחם בלבבות. ההחלטה המיידית שנתקבלה בעקבות ההוראה הזאת היתה - להקים בבית-הספר למלאכה אגף חדש, בית הספר לדפוס, שייקרא "יד החמישה", לזכרם של חמשת ההרוגים

"כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ"

ומדריכם הי"ד. במקביל הוחלט לבנות בניינים חדשים נוספים - בית-כנסת, מקוה ועוד.

עד לאותה שעה היו שתי מחלקות לבית הספר למלאכה בכפר חב"ד: נגרות וחקלאות. על הכנות והרמת שתי המחלקות האלו במושך השנים תשי"ב-תשט"ו, דן הרבי בארוכה באגרות השנים הללו (ראה חלקים ה-יא).

בחורף תשט"ז הותחל הדיון על הקמת אגף נוסף - ביה"ס לדפוס. כ"ק אדמו"ר שליט"א כותב על כך אל הנהלת ביה"ס למלאכה, ביי"ט שבט תשט"ז (ד'קכג):

בהנוגע לבי"ס לדפוס, בודאי כבר קבלו הידיעה ע"י הרה"ג הרה"ח עוסק בצ"צ כו' מוהרב"א שי' גאראדעצקי, שצריך להזדרז בהבנין ובאופן המתאים, וכמו שכתבתי גם במכתבי הקודמים.

לאחר האסון המחריד הוחלט לקרוא לאגף הנוסף הזה בשם "יד החמשה", ע"ש חמשת התלמידים הקדושים הנ"ל.

ביום א' ג' בסיון, במלאות שלשים להרצחם, התקיימה חגיגת הנחת אבן הפנה, המתוארת בבטאון חב"ד חוב' יב ע' לג:

ביום א' ג' סיון, בהמלאות שלושים להרצחם של חמשת תלמידי בית הספר החקלאי ומדריכם הי"ד, התקיימה בכפר חב"ד, חגיגת הנחת אבן הפנה לבית הספר לדפוס "יד החמשה" ע"ש הקדושים הי"ד, במסגרת בתי הספר למלאכה וחקלאות אשר בכפר חב"ד.

במסיבה השתתפו אלפי אנשים מכל החוגים, וביניהם הרבנים הראשיים, רבנים, שרי ממשלה, יו"ר הכנסת, חברי הנהלת הסוכנות, חברי כנסת, מנהיגי מפלגות, נציגי הג'וינט ועלית הנוער, אישי ציבור וקהל רב.

הי' בה במסיבה זו משום ביטוי נאמן של אהדת הקהל הרב בני כל השכבות הציבוריות בארץ לתנועת חב"ד ומפעליה.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

פתח את המסיבה היו"ר הרה"ג הרה"ח וכו' הרב שלמה יוסף שי' זוין, שניהל את המסיבה בטוב טעם. נאמו רבנים, שרי ממשלה, חברי הכנסת, באי"כ מפלגות ועסקנים.

כל הנואמים העמידו על נס דרכה של חב"ד ומסירות נפשה על קדשי האומה ובעיקר על עניני חינוך מקורי בלי פשרות ובלי ויתורים.

אחרי הנאומים שנוהלו בידי יו"ר המעמד הגרש"י זוין זצ"ל נתכבדו המשפחות השכולות ביריית אבן הפנה, בהם היתה גם אמו של המדריך הת' שמחה זילברשטרום הי"ד. במכתב מיוחד ששיגר אליה כ"ק אדמו"ר שליט"א בתאריך י"ב סיון - מתייחס הרבי למעמד המיוחד ולהשתתפותה בו (ד'תמא):

קבלתי הידיעות על דבר היום דהנחת אבן הפנה לבית ספר בכפר חב"ד, ונעם לי להודיע ביחוד אשר נוכחה והשתתפה בזה, כי הרי כל ישראל מאמינים בני מאמינים אשר העיקר באדם הוא נשמתו חלק אלקה ממעל ממש, ואשר הנשמה נצחית היא, וכיון שתכלית בריאת האדם עלי אדמות הוא לפעול בעולם גם בעולם הזה, הרי כשמקשרים את הנשמה בפעולה בעולם, ובפרט בפעולה ההולכת ונמשכת ומביאה פירות ופירי פירות, הרי זהו נצחון נגד המות, והקורת רוח היותר גדולה שאפשר לגרום להנשמה.

השליחות לארץ הקודש:

ה'עידוד' של כ"ק אדמו"ר שליט"א לתושבי כפר חב"ד ולכלל חסידי חב"ד בארץ הגיע לשיאו בשיגור משלחת מיוחדת של שלוחים, שביקורם ההיסטורי בארץ, בימי בין המצרים, נשא אופי דרמטי ומרגש ועורר רושם עז בקרב כל החוגים, בהביאו לעידוד ולתנופה יצירה בלתי־רגילה בקרב כל קהל חסידי חב"ד. תוכנית שליחות אברכים לבקר במוסדות חב"ד באה"ק התחילה כבר לפני המאורע האיום הנזכר. הרעיון עלה לראשונה בקיץ תשי"ד, בשיחה עם מר שזר, אמנם תוקף משנה קיבלה תוכנית זאת לאחר המאורע הנזכר, היינו כדי לעודד את יושבי כפר חב"ד, ואת כללות אנ"ש באה"ק. את כל זאת כתב הרבי שליט"א אל הרב זוין בכ"ט אייר (ד'תב):

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בביקורו של מר שז"ר כאן בשוחחנו ע"ד בקור אחדים מתלמידי תומכי תמימים דכאן - באה"ק ת"ו למשך איזה שבועות .. לדעתי נסיעה זו תביא עדוד היותר גדול לתושבי הכפר בהוה, ולאלו אשר משדלם הנני שיתיישבו בו, וכן למוסדות חב"ד - בכפר חב"ד ובלוד, וכמובן.

ואל שזר עצמו כותב בכ"ג תמת (ד'תקנד):

בהמשך לשיחתנו בהיות כ' כאן בענין התועלת הרבה הצפוי מביקור תלמידינו מכאן באה"ק ת"ו, ונתחזק אצלי הרעיון בקשר עם המאורע ל"ע ול"ע בכפר חב"ד אשר ביקורם נעשה הכרחי כדי להביא התחזקות ועידוד ברוח אנ"ש שי' בכפר וכללות אנ"ש שי'.

לראשונה הודיע כ"ק אדמו"ר שליט"א ברבים על תוכנית נסיעה זו - בהתוועדות חג השבועות. השיחה נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 257 (וראה לק' ע' 93) ובה נאמר בין השאר (לאחר הזכרת המאורע וביאור ענין "וידם אהרן" הנזכר לעיל):

אזוי ווי עס דארף זיין דער כפלים לתושי' זאלן אויך די וואס זיינען דא אין חו"ל זיך משתתף זיין בהחזקת הכפר חב"ד . ניט נאר בממונו, נאר אויך בגופו ובנשמתו.. איינער פון די אופני השתתפות איז, אז עס זאלן פארן צען אדער עלף באי כח קיין א"י, בעיקר זאלן זיי זיין אין כפר חב"ד און אין דער ישיבת תומכי תמימים אין לוד, וואס זי איז דאך פארבונדן מיט'ן כפר, אויך לבקר על המקומות הקדושים .. וועט עס בריינגען א תוספת סיי אין דער ישיבה און סיי אין דער גאנצער סביבה.

השנים עשר תלמידי השלוחים שנבחרו עברו ובקרו באנגלי', צרפת, בלג' שווייץ ואיטלי' בדרכם לאה"ק. בכל מקום ומקום חזרו משיחות כ"ק אד"ש והשאירו רושם חזק של עדוד וכו' על אנ"ש וכו'.

סקירה מפורטת משליחות זו נדפסה ב"בטאון חב"ד" חוב' יב (ח"י אלול תשט"ז) ע' כו"לא ועיי"ש.

ועיי"ע בהמשך ה'מבוא' באג"ק.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

חלק א: אגרות כ"ק אדמו"ר בקשר עם המאורע ל"ע.

א.

טלגרם דחוף ששלח כ"ק אדמו"ר לנשיא ארצה"ב פרוידנט ד. ד.
אייזנהאוואר בו מפצירו לעשות ככל ביכלתו למנוע מאסונות כהנ"ל
בעתיד (המכתב מובא באדיבות הרב יוסף קראמער שליח כ"ק אדמו"ר
לליטל רוק, ארקנסו, וה"Rebbe Responsa App"):

BK BROOKLYN NY APR 16 226PME1

THE PRESIDENT

THE WHITE HOUSE

THE COLD BLOODED MASSACRE OF JEWISH CHILDREN AT PRAYER IN CHABAD VILLAGE IN HOLY LAND MUST AROUSE EVERY DECENT HUMAN BEING STOP IN NAME OF HUMANITY AND ESPECIALLY IN NAME OF AMERICAN AND WORLD CHABAD MOVEMENT AND CHABAD CONGREGATIONS AND ORGANIZATIONS OF WHICH I HAVE [THE] HONOR TO BE SPIRITUAL LEADER, INCLUDING CHABAD MOVEMENT AND RELIGIOUS AND EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE HOLY LAND, I APPEAL TO YOU FROM DEPTH OF SORROWFUL HEART TO DO ALL YOU CAN AND EXERT YOUR GREAT INFLUENCE THAT EFFECTIVE MEASURES BE TAKEN IMMEDIATELY TO PREVENT REPETITION OF SUCH HORRORS AND SAFEGUARD THE SACRED INSTITUTIONS IN THE HOLY LAND GRATEFUL THANKS

RABBI MENACHEM SCHNEERSON
PRESIDENT AGUDAS CHASIDEI CHABAD

770 EASTERN PARKWAY BROOKLYN NY.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ב.

ד'רפא

[ד' אייר, תשט"ז]

הרב גרליק, כפר חב"ד

מאשר מברקו, התענית ביום החמישי עד לאחר חצות היום
לגדולים בריאים. ומהנכון שכן יעשו גם הגדולים בריאים אשר בכל
מוסדות חנוך וישיבות חב"ד שבאה"ק תובב"א. והשי"ת ישמרם כל אחד
ואחת כדברי רבנו הזקן במדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד נחלה
בלי מצרים מבריה מן הקצה כו'.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

התענית ביום החמישי: בתום השבעה לרצח חמשה מתלמידי ביה"ס למלאכה בכפר
חב"ד, יחד עם מדריכם, הת' שמחה זילברשטרום, באור ליום ב' דר"ח אייר, בעת
עמדם בתפלת שמונה עשרה של תפלת ערבית, הי"ד.
על הנ"ל ותוצאותיו ראה בארוכה במבוא.
בהמשך לזה ראה לקמן אגרות ד'רצב. ד'רצז. ד'שג"ד'שיב. ד'שיח"ט. ד'שלא.
ד'שלד"ו. ד'שמה. ד'שסט. ד'שעז"ח. דית. ד'תא. ד'תד. ד'תכו. ד'תמא. ד'תעג.
ד'תקו. ד'תקיב. ד'תרטו.
כדברי רבנו הזקן: ראה לקמן אגרת ד'שו, ובהנסמן בהערות שם.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ג.

ד'רצב

ב"ה, ד' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יוחנן שי' שו"ב
גבאי ביהמ"ד דלויבאוויטש בלויבאוויטש.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הפתקא שלו ביחד עם המצורף אליו, ומוסגר בזה קבלה ממוסדות אשר על שם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר באה"ק ת"ו, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה מראשית השנה עד אחרית שנה אשר הם הן - וכדוגמתם - המגינים עלי', ועל כל המחזיק בהם ומשתדל בהוספה עליהם הן במספר התלמידים והן בשעות הלימוד הם הגורמים וממשיכים אשר ה' יבנה בית וה' ישמר עיר וגו' וכאשר פתח ההסברה בזה רבי אבא בר כהנא וביארו הדבר ר' אסי ור' אמי, אשר הסופרים ומשנים שהם הוגים ומשנים את התורה ביום ובלילה כו' (מדרש איכה רבה בתחלתו) ויה"ר שבקרוב ממש ובחסד וברחמים יערה רוח ממרום על כאו"א בתוך כלל ישראל ואז יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין, אשר אנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר והוא ישלח עזרתו מקדש ויקוים הבטחתו, יעננו ביום קראנו בגאולה האמיתית והשלימה.

בברכה.

מו"ה יוחנן: גורדון, ברוקלין. אגרות נוספות אליו - לעיל חי"ב ג'תתמד, ובהנסמן בהערות שם.

ה' ישמר עיר וגו': ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

ד.

ד'רצז

ב"ה, ה' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מבדר"ח אייר עם הפ"נ המוסגר בו. הנה בטוחני
אשר מייסד הכפר ומנהלו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ
זי"ע מעורר רחמים רבים השומרים ומגינים על הכפר ועל כל אחד ואחת
מתושביו, וביתר שאת וביתר עז מכאן ולהבא וכלשון רבנו הזקן המועתק
גם בהמברק שלי: "במדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שבתחלה
נחלה בלי מצרים מבריה מן הקצה כו'" (עיין דרך מצותיך דף קי"ד ע"ב).

ודא עקא כמו שכתבתי כ"פ אשר העדר הקירוב לבבות ועוד יותר
מזה פירוד הלבבות מפריע ח"ו להמשכת הברכה והצלחה האמורה
למטה מעשרה טפחים...

בודאי קבל מכתבי מענה על מכתביו הקודמים שגם זה שייך
להנ"ל, ומובן שאיני בא להצדיק את הצד השני, כיון שאיני יודע פרטי
הסכסוך אשר קרוב לומר שיסודו בכבוד המדומה ועכ"פ בענינים של מה
בכך ועכ"פ שאין ערכם גדול כ"כ עד כדי להפסיד כלשון רבנו הזקן בתניא
קדישא (פל"ב) השראת הקב"ה וכמ"ש ברכנו אבינו כולנו כאחד באור
פניך, יעוין שם, והוא מבואר ע"פ דרושי החלצו והאותיות המבהילות
בענין זה אשר בספר המצות להצ"צ, מצות אהבת ישראל, וברור הדבר
אשר בסכסוכים כגון אלה במדה מסוימת אשמים שני הצדדים אף
שחלוקים בנוגע לריבוי ומיעוט, וד"ל ... ואין הדבר תלוי אלא ברצונו כי
הכחות ניתנו לו והחפץ ג"כ ישנו כי החפץ (פנימיות הרצון) כבר נפסק
אשר כל אדם מישראל חפץ באמת לאמיתו לגמרי בכל לב וכו' לדבקה
בה' כו' (תניא פרק מ"א עיי"ש) שקליפת מדין המנגד לזה, וכמבואר
בדרושים הנ"ל, שתומשך הברכה וההצלחה למטה מעשרה טפחים
ויבשרני טוב תכה"י בטוב הנראה והנגלה.

בברכה.

עם הפ"נ המוסגר בו: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
בהמברק שלי: דלעיל שם.

ה.

ד'שג

[ז' אייר תשט"ז]

מברק כ"ק אדמו"ר שליט"א

לכל אחד ואחת מאנ"ש, תושבי כפר חב"ד, המוסדות אשר שם,
וביחוד בתי ספר למלאכה וחקלאות, התלמידים, המורים, המנהלים,
העסקנים וההורים:

תקותי חזקה, אשר בעזר השי"ת, השומר בעינא פקיא ומשגיח
בהשגחה פרטית, תתגברו על כל מונע, תתחזקו בבנינים הפרטיים
והציבוריים, תרחיבו כל המוסדות בכמות ובאיכות, ומתוך מנוחה
והרחבת הדעת יתגדל ויתאדר לימוד תורתנו חומתנו, תורת חיים ודברי
אלקים חיים, וקיום מצוות' בשמחה ובטוב לבב וחי בהם, ומכפר חב"ד
יפוצו מעינות החסידות תורת ומעשי נשיאינו הקדושים עד שיגיעו גם
חוצה, לקרב לאבינו שבשמים את כל אחינו בני ישראל בחסד וברחמים,
ולהביא הגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב.

המשתתף בתפלתם ותעניתם, ומובטחני בהשי"ת שבקרוב ממש
גם בשמחתם אמתית פנימית ושלימה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מנחם שניאורסאהן

נדפסה בבטאון חב"ד חוב' יא בתחלתה. ומועתקת באגרת המזכירות מל"ג בעומר
ולקמן ד'שט.
לתוכנה ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ו.

ד'דש

[ז' אייר תשט"ז]

ישיבה, לוד.

במענה לשאלתם יתחילו במרץ בבנין החדש של הישיבה ובשאר
הבנינים בכפר. המגבית על שם המוסדות שלמדו בהם הנרצחים הי"ד
להתפתחותם וכו'. בהתאמה עם המשרדים המתאימים יש לסדר
שהתלמידים ילוננו בפרדס בשמירה.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

בכפר: ראה לעיל חי"ב ד'לז, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ד'שיט. ד'שפה.
הנרצחים: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

ז.

ד'שה

ב"ה, ז' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

מאשר הנני קבלת מכתבו מאדר"ח אייר ושלאחריו וכן המברקים,
ובודאי כבר נודע לו מכבר מהמברק ששלחתי לכפר וכן לישיבת תו"ת,
שמהם מובנת השקפתי אודות הצעה המוזרה להעתיק מלוד וכו' אבל
לאיך גיסא מוכרח שיבואו תיכף בקישור עם המשרדים והאנשים
המתאימים בהנוגע לתוספת שמירה, ושאלוני כאן מפני מה אין גדר תיל
סביבות הכפר או זרק-אור נמצא במקום היותר גבוה בכפר, כלבים

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

שמשמשם בהם לשמירה וכיו"ב, כן כדאי הי' להעלות השאלה אודות הפרדסים, כיון שכמה מקומות העירו אשר משמשים הם מקום מחבוא מקשים על החפוש.

במ"ש אודות מכ' בעתונות העולמית וכו' תמיהני גם על ההצעה בזה, כיון א) ע"פ הנסיון שבעבר אין בזה כל תועלת ממשית בהנוגע לפועל; ובמכש"כ וק"ו שאישים מאלו שהציעו לפנות אליהם, לא שמו לב להנעשה בשנים האיומות דתש"א וכו'. ב) יש מקום לומר שהלחץ באופן כזה, אדרבה יגדיל מדת הנצחון של הצד שכנגד. ג) והוא העיקר, שכנראה שוכחים לגמרי שישנם אלפים ואלפים תלמידים-ות בבתי ספר חב"ד, להם כמה מורים ומשגיחים וכמו הרבנים מתוסוף, ליפסקר, פינסן וכו' שי' ופני' בעתונות הנ"ל בודאי תגיע לשם תומ"י ומובן החשש לענינים ח"ו שיכולה לגרום. באופן בלתי פרסומי כ"כ עשו כאן כמה פעולות בפני' להראשים כאן בתגובה חזקה ונמרצה; אבל לא ברשות הרבים, ומאידך גיסא בלחץ יותר חזק מאשר לחץ של עתונים וד"ל...

מו"ה פנחס: אלטהויז, תל אביב. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ב ג'תתקח, ובהנסמן בהערות שם.
מכתבו מאדר"ח אייר: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
מהמברק ששלחתי: דלעיל ד'שג"ד.

ח.

ד'שו

[ח' אייר תשט"ז]

רב ראשי הרצוג
ירושלים

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

תודה עבור מברק כהדר"ג והשתדלותו בעידוד תושבי כפר חב"ד
ובודאי ימשיך ויוסיף בעזר להתפתחות הכפר והמוסדות שבו ות"ח.

נפוצה השמועה שמשדלים שכהדר"ג ישלח הסכמה ברכה
למוסדות באמריקה שגם שמם מוכיח שמתמרים להיות נושאי דגל דת
ישראל ומיצגיה ומורכבים גם מבאי-כח ושלוחי שיטות הקונסרבטיבים
והרפורמים בדת כגון נ.י. בארד אף ראבייס וסינאגאג קאונסיל אף
אמריקה.

כל ענין כהנ"ל גם אם אפשר יהיה לבאר הנוסחה בתרי אפי יכניס
במצב העכשוי כאן בלבול בדעת אלפי יהודים ועלול להמשיכם להשפעת
שיטת הקונסרבטיבים והרפורמים.

מהכרתי חוגים שונים ובפרט מהנוער נוכחתי שמצב הדיון כאן
אודות ההשתתפות בהנ"ל מכריח עמדה ואיסור ברור של ההשתתפות
ונוגע לדורות ולארצות.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

רב ראשי הרצוג: אגרות נוספות אליו - לעיל ח"י ג'שיט, ובהנסמן בהערות שם.
לקמן ד'תיד. ד'תקט*. ד'תקנה. ד'תקפ. ד'תקפג.
בעידוד תושבי כפר חב"ד: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
ואיסור ברור: ראה לעיל ח"ב אגרות ד'קסב. ד'רד. לקמן ד'שי. ד'תיד. ד'תנח.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ט.

ד'שז

ב"ה, ח' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה אליעזר שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק.

תמוה ומצער איך שכל המכתבים המתקבלים מזקני אנ"ש אשר באה"ק ת"ו, תוכנם - ניסה מן המערכה, וגם מכתבו זה הוא כהנ"ל. ויתאר בעצמו באיזה מצב היו עתה עניני תורה בכלל ועניני חסידות בפרט, אם היו אוחזים בשיטה זו, בדור שלפנינו ובדור האחרון.

וכבר הודעתי דעתי ברורה במברק, שאדרבה - צריך להרחיב כל הענינים בכפר חב"ד, ואם בכל מקום ומקום, הנה לא ינום ולא יישן שומר כל אחד ואחת מישראל, עאכו"כ בכפר חב"ד שנתייחד ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל ומנהלו גם עתה. והוא הדין לשיבת תומכי תמימים בלוד.

ומובן שהירוס הישיבה בלוד ע"מ לבנותה במקום אחר, ה"ז הירוס. ולא זו הדרך להגנה ולשמירה על התלמידים, ולפלא, שכל בני ישראל מאמינים בני מאמינים, ואנ"ש והחסידים והתמימים הרי נתוסף בהם הענין דאמונת צדיקים. ובפרט ע"פ המבואר במכילתא עה"פ ויאמינו בה' ובמשה עבדו, יעו"ש. אבל כשבא ונוגע הדבר לפועל, ובהנוגע לעצמו, הנה לפתע פתאום נשמטות מזכרונם כל הוראות רבותנו הק' בזה, הוראת רבנו הזקן, הוראת רבנו האמצעי, הוראת הצמח צדק וכו' אשר דוקא במקום זה אשר כו' מתגלית מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים ומבריה מן הקצה אל הקצה.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

והנה אין מעניני להפחיד ח"ו. אבל מהמקום המשומר עתה ביותר באה"ק ת"ו, הוא כפר חב"ד. והרשות בידו לפרסם דעתי זו ברורה, לכל שימצא לנכון, וגם אנ"ש בכלל.

בברכה לבריאיות ולמנוחת הנפש ולבשר טוב בכל האמור.

מ. שניאורסאהן

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 387 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה אליעזר: קרסיק, תל אביב. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ב ב'תתקח, ובהנסמן בהערות שם.
המכתבים המתקבלים: לאתר המאורעות דלעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
במברק: דלעיל ד'שג.
הוראות רבותינו: דאה לעיל ח"י אגרת ג'רסב. לעיל ד'רפא. ד'רצו. לקמן אגרות ד'שח. ד'שיא. ד'שיב. ד'שיח. ד'שסט. ד'שעח. ד'שפא. ד'ת. ד'תא. ד'תה. ד'תנה.

יוד.

ד'שח

ב"ה, ח' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה נחום שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום השלישי בו כתב אשר נכנסו לדור בביתם החדש בכפר חב"ד, ויה"ר שיה' משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה בטוב הנראה והנגלה הן בגשמיות והן ברוחניות ומתוך מנוחת

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

הנפש והרחבת הדעת יוסיפו ככל התלוי בהם בהנוגע להתפתחות כפר חב"ד ולהגדלתו בכל הענינים מתאים לרצון מייסדו ומנהלו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. ומובן אשר בכלל הנ"ל הוא התעסקות בהענין הכי גדול וחשוב הוא הסמינר לבנות, ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה להרבות הצנורות וגם הכלים של כל אחד ואחת מתושבי הכפר חב"ד ובמילואו וכמ"ש והוא יכלכלך הרחב פיך ואמלאהו. ובודאי למותר לעוררו להסביר לכל מושפעי בכפר חב"ד דברי רבנו הזקן אשר עתה הזמן שיושפע שם ממדת הרחמים נחלה בלי מצרים מבריה מן הקצה אל הקצה.

בברכה ובפ"ש כל תושבי הכפר שליט"א כ"א ואחת הקטנים עם הגדולים - יוסף ה' עליהם - ה' עליהם יחיו.

מו"ה נחום: טרבניק, כפר חב"ד.
דברי רבנו הזקן: ראה אגרת שלפנ"ז, ובהנסמן בהערות שם.

יא.

ד'שט

ב"ה, ח' אייר, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור
ענף עץ אבות וכו' הרש"ז שי'

שלום וברכה!

באשר כותב אני ברוב צער בקשר ובהמשך להמאורעות בכפר חב"ד ולבי לבי על חלליהם, אפשר שיימצא במכתבי בטוי שיוצא מכפי הרגיל, אבל אין אדם נתפס על צערו, וכ' בטח יבין לשיח.

בודאי ידוע לכ' ע"ד המברק ששלחתי אתמול לכפר חב"ד, וז"ל:

"לכל אחד ואחת מאנ"ש, תושבי כפר חב"ד, המוסדות אשר שם, וביחוד בתי ספר למלאכה וחקלאות, התלמידים, המורים, המנהלים, העסקנים וההורים: תקותי חזקה, אשר בעזר השי"ת, השומר בעינא פקיא ומשגיח בהשגחה פרטית, תתגברו על כל מונע, תתחזקו בבנינים הפרטיים והציבוריים, תרחיבו כל המוסדות בכמות ובאיכות, ומתוך מנוחה והרחבת הדעת יתגדל ויתאדר לימוד תורתנו חומתנו, תורת חיים ודברי אלקים חיים, וקיום מצוותי' בשמחה ובטוב לבב וחי בהם, ומכפר חב"ד יפוצו מעינות החסידות תורת ומעשי נשיאינו הקדושים עד שיגיעו גם חוצה, לקרב לאבינו שבשמים את כל אחינו בני ישראל בחסד וברחמים, ולהביא הגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב.

המשתתף בתפלתם ותעניתם, ומובטחני בהשי"ת שבקרוב ממשי גם בשמחתם אמתית פנימית ושלימה בגשמיות וברוחניות גם יחד - מ.ש".

מהנ"ל השקפתי ברורה בהנוגע לתושבי הכפר. אבל עד כמה יפעול המברק ודברי התעודדות להרגיע הרוחות שנודעזעו בעטיו של האסון הנורא, תלוי בעיקר במעשה, כיון שאין כאן שאלת הטבת הנוחיות, אלא שאלה של פיקוח נפשות, והיא היא המעסיקה ומדאיגה את תושבי הכפר.

כשאני לעצמי, הרי היתה השקפתי ברורה גם קודם לכן, ועל יסוד השקפתי זו הצעתי ודרשתי זה מכבר תכנית מסוימת שבביל התפתחות הכפר, וכמו שהדגשתי כמה פעמים, לא הי' בזה שאלה של נוחיות אלא צורך עקרי וחיוני לכל התפתחותו ועתידו של כפר חב"ד ושאר מוסדות חב"ד המושפעים ממנו במישרין או בעקיפין. ואם היו כאלה שפקפקו בהכרחיות ביצוע התכנית שהצעתי - במילואה, הרי עכשו בטח ברור לכל, כי בדברים בעלמא, ואפילו בהבטחות ואפילו במעשים מקוטעים לא נוכל להוציא הדאגה מלבבות תושבי הכפר, ורק מילוי התכנית שהצעתי, במילואה ויותר, הוא אשר יוכל להשיב רוחם להמשיך אורח

חיהם לא מתוך אתכפיה אלא ברצון וחפץ לב ומתוך מנוחה והרחבת הדעת כו' כאמור במברק הנ"ל.

ואחזור בזה בקיצור על הנקודות העקריות שהצעתי ודרשתי, אבל לדאבוננו עדיין לא הוצאו לפועל, והן:

א. כל העת השתדלתי שינקטו בכל האמצעים להרבות אוכלוסי הכפר ומקורות הפרנסה אשר שם, שלכן דרשתי וזרזתי בהקמת בתי ספר למלאכה ולחקלאות וכו' באופן הכי רחב ובהקדם הכי גדול. אבל לדאבוני ולתמהוני ולצער, הנה מסיבות שאינן תלויות בי התנהלו הענינים לאטם ובעצלתיים במדה הכי גדולה. ועד כמה שמכאיב הדבר, מוכרח אני לומר שסיבת הדבר היא, שהמוסדות והמשרדים המתאימים באה"ק ת"ו אשר בידם ביצוע הדבר, שקלו וטרו בדבר כדרך התגרים בעניני ממונות, איזה סכום להלוות, ובאיזה תנאים, וכמה אפשר לקמץ וכו' וכו'. ויתר מכך, למרות ההבטחות שניתנו לי כאן (אם אמנם לא באופן רשמי) לא עמדו בדיבורם וקפצו ידם במקום שהי' צריך לפתוח, ובהרחבה...

לא נעלמה ממני טענת המצב הכספי הדחוק בהמשרדים. אבל בידעי ובראותי אשר בהנוגע לפעולות בחו"ל ועל ענינים שאינם עולים בחשיבותם - ולא רק מהשקפתי לחוד - על עניני בתי הספר למלאכה וחקלאות בכפר חב"ד באה"ק ת"ו, אינם מצמצמים, בה בשעה אשר בעניני הכפר הולכים בצמצומים, הרי טענת אין לי נופלת מאלי'. ובפרט אשר הצורך להתחשב עם העובדא אשר הרחבת חדר האוכל והקמת בניני בתי הספר הנ"ל אינם רק ענינים לעצמם אלא הכנה והקדמה להתפתחות כל הכפר, שכן היו מביאים חיזוק הרוח ועידוד לכל תושבי הכפר, הגברים הנשים והטף, וכל הסביבה.

ב. ועל דרך האמור לעיל הוא גם בשאלת הבנינים בכפר החדש, שהגישה לזה צריכה להיות כזו, וכן הוא המצב באמת, אשר אין כאן שאלה של זריזות בבנין ונוחיות בלבד, אלא הענין נוגע לעצם התפתחותו של הכפר. ומלבד זה, הרי סוף סוף גם הבנינים הישנים היו מתיישבים והיו נתוספים עוד תושבים בכפר. ואילו היו ניגשים לענין מתוך השקפה

זו ושללא בקמצנות וצמצום, כבר היינו זוכים למו"מ בהנוגע לשלב השלישי.

ג. ובקשר עם סעיף ב' הנ"ל, היינו טעמא ג"כ שדרשתי אשר יסדרו הכפר השני בסמיכות מקום לזה של עכשו, כי מלבד שזה ה' מקיל ההסתדרות בכפר החדש באורח חיים דומה לזה של הכפר הישן, הרי גם לתושבי הכפר הישן ה' זה עידוד גדול בראותם כי משמשים נקודה אשר סביבתה מתרכזים ישובים אחרים המסתדרים באורח חיים כמותם ואיש לרעהו יאמר חזק. למותר לומר שמבין אני בכל המאה אחוז השיטה וההשתדלות ליישב הכפר החדש דוקא בחבל לכיש או בדומה לו, אבל אילו היו מחשבים ההפסד לחב"ד כנגד השכר של התיישבות מאה משפחות (שזה ה' המדובר בשלב ראשון) באיזורים הנ"ל, היו מכירים שאינו בערך כלל. גם זוכר אני ההסברה שהשטח מסביב לכפר חב"ד נמצא ברשות אחרים, מהדרין וכו', אבל הן ידוע שערכובים מסוג זה נידחים בכל יום ובפרט במצב העכשוי באה"ק ת"ו, ובלי קושי ביותר.

ד. עלי להוסיף עוד נקודה, אף שאינני יודע עד כמה צודקת, אבל כיון שגם בזה באו אלי בטענות, מוסרה הנני, והוא, אשר אין השמירה על הכפר מספיקה, כי הכפר הוא כמו שדה פרוץ, ונוסף על זה מוקף פרדסים המשמשים מקום מחבוא למסתננים וכו'.

והנה אין כוונתי בכל הנ"ל, ובטח גם לא יחשדני בכך, לענין של, ח"ו, הוכחה ומוסר, וידוע ששיטת המוסר אינה שיטת חב"ד וליובאוויטש. אבל הכוונה בהנ"ל היא, אשר על כל פנים מכאן ולהבא, והעיקר תיכף ומיד, יתחילו להרגיש מפנה עקרי בכל האמור לעיל, והעיקר אשר כל תושבי הכפר, הם ונשותיהם ובניהם ובנותיהם, גם כן יראו בעיני בשר, שחולל מפנה חדש ביחס להכפר. וכשיראו ויווכחו אשר גם המשרדים והאזהדים התעוררו על אתר במעשים בפועל להגדיל סיועם כמה פעמים ככה, הרי זה יוסיף בהתקשרותם אל הכפר, באופן אשר המאורע המזעזע לא רק שלא יגרום ח"ו נפילת רוח ורפיון ידים, אלא אדרבה יעורר פנימיות נפשם, נפש החב"דית, לראות בזה ירידה צורך עלי' גם עלה. ומובן אשר התנאי לזה, כאמור, הוא מעשים בפועל, ובזריזות בהגדלת מוסדות ואוכלוסי הכפר, הרחבת עניני פרנסתם, והגדלת עניני בטחון שמירה והגנה.

כמובן ידוע לי שחלק מהענינים הנ"ל אין להם שייכות באופן ישר למשרדים אשר כ' פעיל בהם במישרין. אבל מכיון שההשגחה העליונה זיכתה את כ' להיות מהגורמים הראשיים בהקמת הכפר ופעל לטובת הכפר במרץ, הרי התייסדות הכפר התפתחותו ועתידו קשורים עם כ' באופן ישר. ולכן הנני בטוח, אשר יש לכ' גם היכולת לעשות ולפעול בכל הענינים הנ"ל, שהרי שותף הוא בדבר, ואין הקב"ה מבקש אלא לפי כוחו של כל אחד ואחד.

ואם ישאל השואל, במה נשתנה כפר חב"ד אשר יש לעשות בשבילו לפני משורת הדין ולגדלו ולטפחו יותר מהכלל, הנה התשובה בצדה, אשר, ראשית, אין כל הסעיפים הנ"ל יחד ובמילואם דורשים סכום גדול אשר יבצר מהם, והשנית, והוא העיקר, אשר כפר חב"ד הוא אמנם יוצא מן הכלל, ותושבי הכפר אף הם מיוחדים במינם, שהרי אחרי יותר על 25 שנה של שעבוד אצל הקומוניסטים יצאו שלימים באמונתם ותקיפים ברוחם, ויכלו להסתדר באה"ק ת"ו באופן של הגברת הצורה על החומר, שלכן משמשים דוגמא ומופת לדורנו זה דור יתום. ובטח זוכר כ' מה שדברנו בהיותו כאן, עד כמה נצרך הנוער הארצי ישראלי להשפעה ועודד רוחני שלא ליפול ברשת האידיאולוגיות המהרסות המתנקשות בנפש הדור הצעיר, בפרט באה"ק ת"ו, שגם זה ענין להתגדר בו.

ויש גם להוסיף, אשר כפר חב"ד הוא מהישובים היחידים, אם לא היחיד, אשר תושביו נשארו נאמנים למושבם, למרות כל העיכובים העלמות והסתירים, והראו בזה משמעת מופתית, אף על פי שרובם ככולם לא מכירים אותי פנים אל פנים. תקותי, אשר גם להבא יהי כן, אבל אין להתעלם מהמציאות אשר המצב בכפר חב"ד הוא כעת רציני ביותר. ואם להביא בחשבון שלהרבה מהם יש קרובים וידידים שהסתדרו במדינות אחרות באופן נוח וקל יותר שלא בערך, ועומדים עמהם בקישור מכתבים וביקורים, הרי הנסיון עוד יותר גדול.

תקותי אשר גם להבא, בעזר השי"ת, יעלה בידי לשמור על שלימות הכפר והתפתחותו והרחבתו, אבל - כל אחד מאתנו מתפלל בכל יום ובתחלת היום אל תביאנו לידי נסיון.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ואסיים בהדגשה שאין כוונתי בהנ"ל ח"ו ענין של לחץ, וכמוכח מהמברק ששלחתי עוד קודם שכתבתי לכ' או קבלתי תשובתו; זאת אומרת, אשר בין כך ובין כך אעשה בעזר השי"ת כל התלוי בי במלוי האחריות אשר עלי. אבל ביחד עם זה תקותי חזקה, אשר כל אוהדי חב"ד על אתר, ועל אחת כמה וכמה מגזע חב"ד, ועל אחת כמה וכמה אלה שגזע צור מחצבתם פועם בהם ובאופן של רגש המתבטא במעשים בפועל ההולכים וגדלים מיום ליום, אשר גם הם יכירו ביכלתם היתרה ובצו השעה ויעשו כל האפשרי ועוד יותר, ומובטחני שאז יהי' הכל בהצלחה ובשובה ונחת, וכל אחד ואחת יוכל לומר בפה מלא ובלב שמח אודך ה' כי אנפת בי גו' כי גאות עשה גו'.

המצפה לבשו"ט וחותם בהוקרה ובברכה.

הרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ב ג'תתקיט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ד'תקנז. ד'תשכח. להמאורע: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם. המברק: דלעיל ד'שג.

יב.

ד'שי

ב"ה, ח' אייר, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרב הגאון הנודע לתהלה, וו"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ וכו' וכו' הרש"י שי'

שלום וברכה!

מוסג"פ העתק ממכתבי למר שזר שי'. וכיון שיצא המכתב ארוך יותר ממה שרגיל לקבל, ומרבוי הטרדות יש שמניחים מכתב ארוך לעת

מצוא, הנה בטח יחפש כת"ר הזדמנות להפגש אתו בהקדם בענין תוכן המכתב ולהוסיף הסברה מדילי' כפי שימצא לנכון. ולמותר להדגיש שיש לנצל ההתעוררות בחוגים השונים לרגלי המאורע, ולאידך גיסא צריך להשתדל בכל עוז למנוע נפילת הרוח ח"ו אצל תושבי כפר חב"ד, בעוד מועד, אשר הכל לפי רוב המעשה והזריזות שבזה. והשי"ת יהי' עם פיו ויצליחו. ות"ח אם יודיעני ממהלך הענינים.

בכבוד וברכה.

מ. שניאורסאהן

באשר ימים אלו יוצאים לירושלים רבנים צעירים מכאן וישתדלו להשפיע על הרבנות הראשית בכלל והרב הרצוג שליט"א בפרט בהנוגע לבעי' וסכסוך שנתעורר כאן מסביב לשאלה אם מותר לשומרי תורה ומצוה להשתתף בארגונים שיש להם אופי דתי ובהם באי כוח תנועת השמרנים והריפורמים, ולמרות פסק האיסור על זה שהוציאו הרבנים וראשי הישיבות, יש משתדלים להמשיך בהשתתפות זו, ומהם בין הנוסעים הנ"ל, צריך להשתדל בכל עוז אשר לא רק שלא ימצאו סיוע ח"ו לדעתם הכוזבת, אלא אדרבה גם הרבנים הראשים באה"ק ת"ו יביעו דעתם ועמדתם ברורה באיסור גמור ומוחלט על זה. וכיון שבמכתב קשה לבאר כל הפרטים שבזה, הנה מוסג"פ פוטו של הפסק דין של הר"מים, וגם של מכתבי ובקשתי את הרב וו"ח אי"א נו"נ רב פעלים ובעל מרץ מוה"ר דוד שי' האללאנדער לבקר את כת"ר בהזדמנות ראשונה, ולמסור לכת"ר את השתלשלות הענין וכל הפרטים שבזה.

מובן שהרשות לכת"ר למסור להרב הראשי שכתבתי לכת"ר עד"ז ותוכן מכתבי, ות"ח מראש אם יודיעני בשו"ט בכל הנ"ל.

שאלוני איך עמדת בענין הנ"ל מתאימה לעמדתי בהנוגע להבחירות באה"ק ת"ו, שגם בין המועמדים לבחירות היו כאלה שאם היו בארה"ב היו משתייכים לתנועת השמרנים או וכו'. ועניתי שהחילוק פשוט, שבהנוגע לבחירות - אין ההשתתפות של שומרי תומ"צ מכריזה שהם מכירים בהם כמו באי כח של תנועה **דתית**, משא"כ ההשתתפות בארגון "הרבנים" דניו-יורק ("ניו-יורק בארד אוו ראבייס") וארגון בתי

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

הכנסיות ("סינאגאג קאונסיל אוו אמעריקא"), **שמודגש** בשמם שהם ארגונים דתיים, ולכן איש החרדי המשתתף בהם ביחד עם ראביי ריפורמי או שמרני או ב"כ טעמפל שלהם, הרי השתתפותו אומרת שגם זה "בית כנסת" וגם זה "רב" - בניגוד לפסק תורתנו, וכל הרמב"ם, כמובא במכתבי, ופשוט.

כמובן, אם יוכל להכיר את הרב האללאנדער הנ"ל שי' עם אלה שיש להם השפעה בזה, בטח יעשה כן, ות"ח מראש.

הרש"י: זיין. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ב ג'תלד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ד'שמז. ד'תב. ד'תע. ד'תקנו. ד'תריז. ד'תרצו. מסביב לשאלה: ראה גם לעיל אגרת ד'שו, ובהנסמן בהערות שם. מכתב: דלעיל ח"ב ד'קסב.

יג.

ד'שיא

ב"ה, ח' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה יעקב שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ממוצש"ק בו כותב בהנוגע לסדר קביעות המזווה במה ששמע מפ"כ אדמו"ר נ"ע, ות"ח ת"ח על הפרטיות שבה, וכיון שלפעמים נזכרים כעבור זמן עוד פרטים, בטח אם יעלה בזכרוננו עוד בהנוגע לזה, יודיעני ות"ח מראש...

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בודאי למותר לעורר את כאו"א מאנ"ש אשר המאורע העבר ל"ע ול"ע צריך לגלות בהם כחות הנעלמים אשר בהם גדולה ההתקשרות עם רבותנו נשיאנו הק' ובמילא יוסיפו כל אחד ואחת ככל יכולתו בהתפתחות מוסדות חב"ד אשר באה"ק ת"ו ודוקא במקומם עתה, וכמובן ממאמרי רבנו הזקן, רבנו האמצעי, והצמח צדק הידועים ומוסג"פ העתק ממ"ש לאחד כו' אשר אפשר יענין גם את כת"ר, ומובן שלא לדרשא קאתינא, אלא שתקותי שגם הוא ינצל כל השפעתו בכיון האמור.

בברכה לבשר טוב בכל הנ"ל.

מו"ה יעקב: לנדא. אגרות נוספות אליו - לעיל חי"ב ד'רנא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ד'תמג. ד'תקצו.

סדר קביעות המזוזה: ראה לעיל שם. בהמשך לזה ראה לקמן אגרת ד'תמג. המאורע העבר: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם. וכמובן ממאמרי: ראה לעיל אגרת ד'שו, ובהנסמן בהערות שם.

יד.

ד'שיב

ב"ה, ח' אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה אורי שי'

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הכי ארוכה נתקבל סו"ס מכתבו מד' אייר ובמ"ש אודות החלישות ח"ו בעניני כפר חב"ד בטוח אני במיסד הכפר ומנהלו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל אשר אדרבה תתרבה העבודה

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ומנוחת הנפש ותתרבה ברכת השי"ת לא רק בענינים הכללים אלא גם הפרטיים של כל אחד ואחת ובטוב הנראה והנגלה דוקא וכפסק רבנו הזקן רבנו האמצעי והצ"צ בזה, וכמ"ש במכתבי מאז.

ת"ח על הבשו"ט שכבר מחפש מגרש מתאים עבור ביה"ס אבל מובן שמה שמתברך שיבוא לפועל בשנת הלימודים תשי"ח אין זה מספיק כלל וכלל, כי בעיני החינוך הרי כל חדש שבוע ואפילו יום, רב ערך הוא ביותר ובודאי בהשתדלות ומרץ המתאים מצדם תתרבה ג"כ ההשתדלות מצד המשרדים המתאימים, ויה"ר שבקרוב יבשר טוב בזה.

לפלא שעד עתה לא הודיע איש אודות התחלת הרישום עד למכתבו זה שכנראה הותחל שלשום ויה"ר שיהי' בהצלחה מרובה, ובודאי יגייסו מבין צעירי אגו"ח ותלמידי תו"ת כפי הדרוש לעבודה זו....

בברכה שבקרוב ממש יסתדר ענין הדירה שלהם באופן טוב ויוכל להוסיף מרץ ככל הדרוש בעבודתו בקדש ברשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש באה"ק ת"ו.

מו"ה אורי ש"י: בן שחר, תל אביב. אגרות נוספות אליו - לעיל חי"ב ג'תתקיא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ד'תקכח.
בעיני כפר חב"ד: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
במכתבי מאז: לעיל ח"י ג'רסב. וראה גם לעיל אגרת ד'שז, ובהנסמן בהערות שם.

טו.

ד'שיח

ב"ה, י"א אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הנהלת כפר חב"ד באה"ק ת"ו
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מח' אייר וכן המברקים שנתקבלו, ובהמשך להמברק מענה שלי.

א) לדעתי מוכרח הדבר, וכמו שכתבתי זה כמה וכמה פעמים, שירחיבו כל המוסדות אשר בכפר חב"ד ככל האפשר, ובודאי יעשו בזה אנשי הכפר והנהלתו התלוי בהם, והנהלת המוסדות יעשו את התלוי בהם.

ב) לדעתי מוכרחת הזריזות הן בענין בנין בנינים הפרטים וכן בניני הצבורים, וביחוד בית הכנסת ולהבדיל בית הטבילה, ובודאי כנ"ל יעשו כל התלוי בהם, ויוסיפו בהשתדלות במשרדים המתאימים שיעשו גם מצדם התלוי בהם.

ג) כופל הנני עוד הפעם על מה שכתבתי זה כמה שנים, שמוכרח להרבות מספר התושבים (מתאימים) בכפר חב"ד, ופשיטא לסייע לכל אלו שמשתדלים שיקבלום בין תושבי הכפר, וכשישתנה היחס לקליטת מתיישבים חדשים מצדם, בודאי ימצאו פתרון לשאלת החלקות וכו' וכו'.

ד) פשוט ומובן והוא העיקר מכל ובכל הנקודות האמורות, שצריך קירוב הלבבות שביניהם להיות גדול והולך, וכיון שרז"ל אמרו בזה, הלשון דמעביר על מדותיו, ה"ז הוראה ברורה, שאפילו אם נדמה לאחד שצודק הוא בטענות שלו, ואפילו אם אין זה דמיון אלא האמת, בכל זה עליו להעביר על מדותיו, וגדול השלום שימשיך ומחזיק ברכותיו של הקב"ה שהם עד בלי די להמשיכם למטה מעשרה טפחים ולהחזיקה גם בכלים גשמיים היינו בהנוגע לענינים גשמיים בבני חיי ומזוני רוויחא, אשר פשיטא שלזה דרושה ובמילא ניתנת גם הרחבת הדעת ומנוחת הנפש, ובידי תושבי הכפר כל זה ובבחירתם חפשי, ובודאי יקויימו ציווי תורתנו תורת חיים והוראת נשיאנו הק', וכפתגם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ששמענוהו מפי כ"ק מו"ח אדמו"ר, "אחדות פון חסידים וועט זיין פירן ביז משיח'ן" ומתאים לדברי בהמברק, תקותי ובטחוני חזקים שבקרוב ממש אוכל להשתתף בשמחתם אמיתית ופנימית - אף אם מרחוק במקום - אבל בקירוב אמיתי ברוח, ומתוך מנוחת הנפש והרחבה שלהם

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ושל כל בני ביתם, ד' עליהם יחיו בכפר חב"ד, מקום אשר התגלה ותתגלה מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מברית מן הקצה אל הקצה.

בברכה לכל טוב בגו"ר, טוב הנוהג"ג - המצפה לבשו"ט ומפורטות.

נ.ב.

בודאי ישתתפו גם אנשי הכפר המתאימים לזה בנסיעה למירון ביום ל"ג בעומר הבע"ל, ואלו הנשארים בכפר (או בשבת שלפני ל"ג בעומר - גם הנ"ל - ובסמיכות לל"ג בעומר) ימשיכו ג"כ שמחה זו בכפר חב"ד ע"י התועדויות בדברי חסידות ובדברי התעוררות ומהם התועדות גם נשי ובנות חב"ד, ד' עליהם תחינה.

במענה על מכתבם: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם. מברק מענה שלי: דלעיל ד'שג. בית הכנסת: ראה לעיל חי"א אגרת ג'תצח. לקמן ד'תקח*. ד'תרנא. בית הטבילה: ראה לעיל אגרת ד'רפד, ובהנסמן בהערות שם. בנסיעה למירון: ראה גם לעיל חי"א אגרת ג'תלט. לקמן ד'שכ.

טז.

ד'שיט

ב"ה, י"א אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם, מכ"ה שבט, א' ד' יו"ט ז' י"ח אדר, ח' ט' כ"ז ניסן, ה' וז' אייר עם המוסגרים, כן נתקבלו בעתם התמונות של בתי הספר אשר בכפר חב"ד והמפות, וכן נתקבל המכתב על גליונות ביה"ס למלאכה מב' אדר.

ונוסף על מה שכתבתי בהמברק שלי, הנה במ"ש אודות המגבית לבתי ספר למלאכה וחקלאי, נכונה היא סברתם לעשותה - אבל באופן שלא יהי' חשש פון צו-להכעיס הערבים, וישנם כמה אופנים בפרסום ששוללים חשש זה. ובמ"ש אודות המגבית לבנין החדש דישיבת תו"ת בכפר, גם זה נכון הוא, אבל צ"ע אם יש מקום לשתי מגביות בב"א, כי צע"ג אם יכפלו בנדבות המנדבים את תרומתם, ובכגון דא מובן שדין קדימה לבתי ספר מלאכה וחקלאי, כיון שזהו ענין שהזמן גרמא, משא"כ הבנין הנ"ל הרי גם כעבור זמן יכולים לפרסם, שלמרות כל המאורעות החליטו להקים עוד בנין חדש בכפר חב"ד כו' וכו'. מובן שאין זה אלא נקודה כללית ועליהם להתבונן על אתר אם צירוף שתי המגביות יחד יביא תועלת נוספת, היינו פשוט בסכום. וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ.

זה כשנתיים שהנני מנצל כל הזדמנות לעוררם הן ישר והן מן הצד - על ההכרח הכי גדול בריבוי תלמידים, וגם כפשוטו בכמות. ולדאבוני ולצערי לא שמו לב לזה, ולמרות שכתבתי שהגדלת מספר התלמידים יגדיל עוד יותר צנורות ההכנסה, באו לידי סברא שההיפך נכון, היינו שככל שיצמצמו מספר התלמידים יקטינו הדעפיציט, ועכ"פ לא תתרבה ההוצאה אף שתתקטן ההכנסה, ואפשר עוד מאיזה טעמים, אבל בכל אופן בהנוגע לפועל - נתמעט מספר התלמידים, ומובן שכל הטעמים והתירוצים שכתבו לי בזה - שסוג זה אינו מתאים וסוג זה עלול לקלקל, ואפילו את"ל שהתירוצים מתאימים, הלואי היו משתדלים ברכישת תלמידים מסוגים שאפילו לדעתם מתאימים ככל הדרוש - שהי' מספר תלמידים בישיבה עתה עכ"פ בכפלים.

...ולפלא שסיום מכתבם אודות עז[ובה] גדולה ... אינם מקשרים את זה כלל לשיטתם והנהגתם זה כמה ותולים את זה בהנהגת אנשים בלתי בעלי בחירה - למרות שבאמת כאו"א וביחוד הנהלת תו"ת צריכים

היו לחפש בכל דבר לכל לראש הוראה בעבודת השי"ת, ורק לאחר פירוש הדברים בדרכי ועניני עוה"ז שקליפת נוגה בו רובה מצד כו', ובמילא כל ענינים רוחנים ועאכו"כ הוראות בעבודת השי"ת - מעלימים ומסתירים עליהם בכל היכולת. וברור הדבר, שלו הי' מוחלט בדעתם שבנוגע לתלמידי תו"ת באה"ק ת"ו, הרי כמו שמייסדיהם ומנהליהם, הם רבותינו הק', יכולים להספיק ההוצאה הדרושה למאתים תלמידים - א[ף] שבדרך הטבע לא הי' לזה מקום בשכל כלפני שנתים - יכולים הם להספיק ג"כ ההוצאה לארבע מאות לשש מאות ועד לאלף תלמידים - הי' כן בפועל ובלי כל גוזמא. ו"החילוק" הוא - שהי' לעוד שמונה מאות תלמידים חלק ונחלה בתורת הבעש"ט רבנו הזקן וכו'. וע"י הנהגה בצמצום ובמדת הדין - אין נותנים להם האפשרות לזה. ועוד דבר נוסף - שעי"ז יש אחיזה לצמצום מבחוץ, שאפילו במספר מאתיים תלמידים ג"כ תהי' נתינת מקום למיעוט.

קשה לי להאריך בדבר שהוא סברות הפוכות, כי בעיני פשוט הדבר, שאם הי' מוסיפים מספר התלמידים הי' מתמעט הדעפיציט לפ"ע, ובעיניהם פשוט הדבר להיפך - שמוכרח שיהי' מספר תלמידים מסוים בכדי שתוכל לקרא בשם ישיבה אבל - נוסף על מספר זה - צריך לצמצם כיון שכל תלמיד דורש הוצאה של סכום לירות לחדש ומה לנו להוצאה נוספת.

ולא באתי בשורותי הנ"ל אלא לעורר עוה"פ - שהנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה והיא, להרחיב המוסדות שלו ככל האפשרי, וכידועה שיחתו הק' בהנוגע להמוסדות שלו, "איך בין אלעמאל געווען א בעל חוב און בין קיינמאל ח"ו קיינעם ניט געבליבן שולדיג."

ועוד הפעם הנני מדגיש בזה, שאל יאמר האומר שאין זה אלא דבור בתור דברי התעוררות ולא בהנוגע לפועל, אלא שכוונתי כפשוטה: במשך שנים שעברו הנה הודות להנהגת ההנהלה במדת הצמצום שללו ח"ו ממאות בני ישראל היכולת ללמוד תורת הדא"ח, וגדול ההעלם וההסתרה עי"ז - עד שאפילו אלו שכבר נכנסו בכותלי תומכי תמימים, יצאו אחדים משם. וכמבואר בדא"ח באריכות ובכמה מקומות מה בא בהשתל' מגבורות דקדושה וד"ל.

ויה"ר שעכ"פ תיכף לקבלת מכתבי הזה, זאל זיך כל אחד ואחד אריינווארפען - מתאים לתפקידו בהנהלת הישיבה - לרכוש מספר תלמידים מתאימים הכי גדול, ולהקל במדת ההתאמה, אשר אז יש לקוות שאפילו תלמידים שיצאו מכותלי תו"ת - מפני סיבות שנראו בעיניהם לאמיתיות - יכירו את האמת לאמיתו, כמו שהנהלת הישיבה תכיר גם היא את האמת לאמיתו.

ומשלש הנני עוה"פ, שכל האמור איז דאס גאר גאר כפשוטו, ששיבת לוד היתה עתה כוללת כו"כ מאות תלמידים יותר מאשר לה. ומה לעשות שאמרו רז"ל אין צועקין על העבר. ועכ"פ ינצלו הימים הבע"ל ככל היכולת, ואז יש לקוות שלתחלת זמן הבע"ל יתוספו מאות תלמידים, ובלי גוזמא יותר ממאתים, על המספר בעבר. וכמ"ש ובחנוני נא בזאת.

בטח יכתבו בפרטיות הדרושה ע"כ האמור במכתבי זה ובהמברק שלפניו ות"ח.

בברכת הצלחה מופלגה בכהנ"ל,

מ. שניאורסאהן

מברק שלי: דלעיל ד'שג.

להכעיס הערבים: ראה גם לעיל אגרת ד'שה.

תו"ת בכפר: ראה לעיל ד'דש, ובהנסמן בהערות שם.

זה כשנתיים: ראה לעיל ח"ט אגרת ב'תשל"א. ח"י"ב ד'לז. בהמשך לזה גם לקמן אגרת

ד'שמ"א.

וכידוע שיחתו: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תרצ"ב.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

יז.

ד'שלא

ב"ה, י"ד אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה רפאל נחמן שי' הכהן

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הכי ארוכה נתקבל מכתבו מעש"ק, ובודאי למותר לעוררו שגם הוא ינצל כחותיו בעדוד רוח אנ"ש וצעירי אנ"ש, וביחוד אלו שבכפר חב"ד, ובהדגשה אשר דוקא במקום אשר נתגלתה מדת כו' הנה שם תתגלה מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מבריח מן הקצה אל הקצה, וכמ"ש לכמה מאנ"ש. והביאור ע"פ חסידות ועוד יותר אין דעם ארום פון חסידות, אשר גם התעוררות זו וקליטת הוראת רבותינו הק' צריכה להיות באופן שתמשך במעשה, היינו עשי' ככל הדרוש וככל היכולת בהתפתחות הכפר והמוסדות אשר בו, הן בכמות והן באיכות, שבודאי יתוסף עי"ז בהפצת המעיינות עד שיגיעו גם חוצה.

נעם לי לקרות במכתבו שמשתדל לנצל כשרונותיו בענין הנ"ל ע"י התועדות וכדומה, ומה טוב שיחפש הזדמנות כאלו בכפר חב"ד והתלמידים הנמצאים שם, כי דרישת השעה היא וענין שהזמן גרמא...

במ"ש במכתבו אודות מאמר רבנו הזקן (הובא בתו"א בתחלתו) שע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, הנה כתבתי לאחד שלשונו הזהב של רבנו הזקן מדויק בכל התיבות ואותיות. ובהנ"ל אומר שנעשו **זכים**, היינו כלים מוכשרים לקבלה ביותר וביותר, אבל אינו אומר שנעשים מלאים ידיעות והרגשים. שמזה מובן אשר אף שהצלחה מופלגה להעושה צדקה, בכ"ז גם הוא זקוק לעבודה ללימוד ויגיעה, אלא שהפירות הם אלף פעמים ככה, אלף ממש וכמוכח מהגהות צ"צ שנדפסו בלקו"ת לג' פרשיות שם.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

מו"ה רפאל נחמן שי הכהן: תל אביב. אגרות נוספות אליו - לעיל חי"ב ג'תתקט, ובהנסמן בהערות שם.
במקום אשר נתנלתה מדת כו': ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
כתבתי לאחד: לעיל חי"ב אגרת ד'קכו.

חי.

ד'שלד

ב"ה, ט"ו אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה יצחק שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו - בלי הוראת זמן הכתיבה -

(א) במה שמקשה, למה השי"ת רצה את זה וכו'.

כבר אמרו רז"ל כלל גדול, בהדי כבשי דרחמנא למה לך, והפירוש גם כפשוטו, ובפרט אשר לכל אחד ואחד מחלקי הבריאה יש לו תפקיד שעליו למלאותו, וכיון שאין דבר בעולם לבטלה, הרי נותנים לכל חלק וחלק הכחות והזמן הדרושים למילוי תפקידו זה, וכשמבלה זמנו וכחותיו (שבזה נכנס גם כח התבוננות שלו ושכלו) על ענינים שאינם מתפקידו, יחסרו לו בעת שיגש למלאות תפקידו המיוחד.

(ב) בשאלתו איך צריך להבין את הנ"ל וכן בנוגע לשריפת החדר בקבוץ שדה אליהו ובו גם ספרים וכו'.

כללות הנקודה בענינים כגון אלו היא, שאין שליטה על עניני איש היהודי, ובפרט על עניני הקדושה למי שהוא ושיהי', אם אין חלישות מצד איש היהודי בענינים אלו, (שזוהי נתינת מקום לפגיעה מבחוץ), ולכן על כל אלו שנוגע להם ענינים כגון אלו, לפשפש בהנהגתם, שאז ודאי ימצאו שלא נזהרו בקדושת הספרים או יותר קרוב לומר בהלימוד שבהם שזה מטרת הדפסתם וכו' כפי הדרוש, ועד"ז גם בנוגע לפב"פ שבטח הי' איזה גרעון בהסיוע לו ולעבודתו בקדש מצד בעלי בחירה, ועי"ז נפתח סדק לשליטת בלתי בעלי בחירה, מובן שהנ"ל היא נקודה כוללת משותפת לכל המאורעות מסוג זה, אבל בכל מאורע צריך לפשפש על אתר במקום זה ובזמן שלפני המאורע, ואז ודאי ימצאו ענינים קרובים ומפורטים יותר.

(ג) במ"ש אודות ההנהגה לאחר שריפת החדר וכו'.

הרי זה תלוי במנהג המקום ולכן עליו לפנות בזה לרבנים מורי הוראה הנמצאים שם או בסמיכות, וכדאי להתענין אם לא הי' בחדר זה ריקודים של תערובות.

(ד) במה שכותב אודות אמירת תפלה (בתפלת מנחה של ערב שבת קדש) בהנוגע לשמירת שבת הבא.

אין זה במנהגי אנ"ש, ולא בסידורו של רבנו הזקן.

(ה) במה שכותב שבעת המאורע בהקבוץ שלהם, למד אז הפרשה ונתץ את הבית וכו'.

יעיין במדרש רבה סוף פרשה הנ"ל, פי"ז, שהענין ברוחניות הוא ענין הגלות וענין הגלות בפנימיות הוא, כנוסח שקבעו אנשי כנסת הגדולה, ומפני חטאינו גלינו מארצנו, שחטא ועון הוא גלות לנפש האלקית שבכל אחד ואחת מבני ישראל חלק אלקה ממעל ממש, ועי"ז לניצוץ שכינה אשר בתוכו, וזהו הענין שממנו משתלשל גם גלות הגוף כפשוטו, וזוהי השייכות בין שני הענינים הפרשה והמאורע, שבאים לעורר על הכרח הוספה בעניני תורה ומצות ובפרט בשבת קדש, אשר

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

עליו נאמר שבת לה'. וח"ו בגרעון בזה זהו ענין גלות וענין פרשה הנ"ל, ונקודת הגלות המרכזית היא ענין שריפת בית המקדש שלכן הגדילו את צום החמישי, ועד"ז מקדש מעט, מקום תפלה ר"ל.

ויהי רצון שיוסיף בלימוד התורה וקיום המצות ובעיקר בקביעות עתים בלימוד פנימיות התורה המביאה להתלהבות בעבודת השם (אש דקדושה האוכלת אש דלעומת זה ברוחניות ובמילא אין מקום לאש דלעומת זה גם בגשמיות), ולהשפעה בסביבתו בכיוון האמור.

בברכה לבשר טוב,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

מו"ה יצחק: ווייל, שדה אליהו.
רצה את זה: המאורעות בכפר חב"ד. ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

י.ט.

ד'שלה

ב"ה, ט"ז אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה נחום שמרי' שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"א אייר, בו כותב ע"ד המאורע בכפר חב"ד
ל"ע ול"ע.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ובודאי למותר לעוררו במ"ש לכמה מאנ"ש שמוכרח לא רק לחזק המוסדות אשר שם, אלא עוד להרחיבם בכמות וגם באיכות כי שם ציוה ה' את הברכה עד העולם, וכהוראת רבותינו הק' אשר תתגלה במקום זה מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מברית מן הקצה אל הקצה.

בברכה לבשו"ט בהנ"ל ומפעולותיו בזה.

מו"ה נחום שמריי: ששונקין, ירושלים. אגרות נוספות אליו – לעיל חי"א ג'תעד, ובהנסמן בהערות שם.

המאורע בכפר חב"ד: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

כ.

ד'שלו

ב"ה, ט"ז אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה ארי' שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מזכיר ע"ד המאורע בכפר חב"ד, ובודאי כבר ידוע לו מה שכתבתי לכמה מאנ"ש, אשר אף שבענינים כגון אלו אמרו רז"ל בהדי כבשי דרחמנא כו', אבל בהנוגע להלימוד בהנהגה ולהוראות במילוי תפקיד האדם בעבודת השי"ת, צריך כל אחד להתבונן אליבא דנפשי' ולהסיק המסקנא, ולדעתי בענין זה היא, אשר מוכרח לחזק הכפר בכללות והמוסדות שם ביחוד, וההתחזקות בכגון דא היא גם בהתפשטות והתרחבות כי שם ציוה ה' את הברכה עד העולם, וכהוראת נשיאנו הק' (דרך מצותיך דף קי"ד ע"ב) אשר שם - במקום זה תתגלה

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים
מברח מן הקצה אל הקצה.

בברכה להטבת מצב בריאותו ולבשו"ט מתוך הרחבת הדעת
בהנ"ל.

מו"ה ארי': הורביץ, תל אביב.
המאורע בכפר חב"ד: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

כא.

ד'שמה

ב"ה, י"ח אייר, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ובמה שכותב אודות בנו שליט"א שלא תמיד שומע לדבריו, הנה
בכגון דא לפעמים רבות מועילים דברי ידידים יותר מאשר דברי ידידים
וקרובים גם יחד, ובטח יכול למצוא אנשים בעלי השפעה על בנו שידברו
עם בנו אודות הענין שכותב פעם ופעמים רבות, ויה"ר שיצליחו,
ועוד והוא העיקר שעליו להשתדל להשפיע בסביבתו שיהיו אידן אן
פשרות, ואצ"ל שלא יסתפקו בהנהגה של פיפטי פיפטי, וה' יראה ללבב
שמשתדל בכל כחו בזולתו שיתנהג מתאים לרצון העליון, ואז במדתו של
הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכמה פעמים ככה ישולם לו בהנוגע
לבניו ובני בניו שליט"א.

כהוראתו נמסרה נדבתו למוסדות חינוך על טהרת הקדש אשר
בכפר חב"ד שבארצנו הק' תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, ואשרי
שלוקח חלק להעמיד שומר האמיתי על ארצנו הק' ותושבי', ובלישנא

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

דקרא, ה' יבנה בית וה' ישמר עיר (שאז דוקא יש תועלת בבנינים של בו"ד ובשומר בו"ד - תהלים קכ"ז), וכמבואר בארוכה ע"י ר' אבא בר כהנא ור' אמי ור' אסי, בפתיחתא במד"ר לאיכה רבתי, ויה"ר שבמהרה נזכה לביאת גואל צדק בחסד וברחמים.

בברכה.

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 435.
בכפר חב"ד ... שומר: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם

כב.

ד'שסט

ב"ה, כ"ג אייר, תשט"ז
ברוקלין.

מחות' הרה"ג הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ מו"ה גרשון
ש' וזוגתו הרבנית מרת גסיה תחי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מעש"ק, ובמ"ש אודות המאורע בכפר חב"ד, הנה כבר כתבתי לכמה מאנ"ש אשר דברי נשיאנו רבוה"ק חיים וקיימים לעד, ואינם יוצאים מידי פשוטם, ועאכו"כ שאין מקום לפירוש שהדברים אמורים בנוגע לאחרים אבל לא לזה שאין הדבר מתקבל בשכלו, ובכגון דא הוראת רבותנו ברורה היא, אשר במקום זה תתגלה מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מבריח מן הקצה אל הקצה, ועל כל אחד ואחת אשר חוננו השי"ת בכח השפעה לא רק לחזק רוח תושבי הכפר אלא להראות גם דוגמא בזה

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מתאים למעמדו ומצבו, וכשיתבונן בודאי ימצא הדברים והאותיות שיוכל לפעול בכיוון זה...

בעת רצון אזכיר את כל אלו שכותבים אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ויה"ר שיבשרו טוב בכל האמור ובקרוב ממש.

בברכה.

מו"ה גרשון: חן, חיפה. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"א ב'תתקעח, ובהנסמן בהערות שם. המאורע בכפר חב"ד: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

כג.

ד'שעז

ב"ה, כ"ו אייר, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים וכו'
מו"ה אבא שי'

שלום וברכה!

... בטח מוסיף אומץ בלימוד הכתה ובלמוד ת"ת דרבים, ובפרט בעת זו הדורשת ריבוי הכלים בכפר חב"ד לקבלת ברכות השי"ת בהפלגה, הבאות ממדת הרחמים שהיא נעלה ממדת החסד שלפני נחלה בלי מצרים מבריא מן הקצה אל הקצה וכהוראת נשיאינו הק'.

מו"ה אבא שי': לוין, כפר חב"ד.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ובפרט בעת זו: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

כד.

ד'שעח

ב"ה, כ"ו אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה דוד משה שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתביו, הנה ת"ח על הבשו"ט שביה"ס מתקדם ומתרבה מספר התלמידים, ובטח משתדל ג"כ בהרמת האיכות. ויה"ר שכולם יעבדו שכם אחד בהנהלת המוסד הק' אשר על שם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בהתפתחותו והתרחבותו, ותתברך עבודתם בהצלחה מופלגה.

בודאי יודיע בפרטיות אודות תוצאות הרישום, התכנית לימי החופש בקיץ הבע"ל, ומה טוב כמו שכתבתי כ"פ על אודות סידור קייטנא בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה, וכידוע מאמר קדושי עליון ומהם אדמו"ר הזקן אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצמח צדק, אשר נתגלה שם מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מברייח מן הקצה אל הקצה, עיין בדרך מצותיך להצ"צ דף קי"ד סוף ע"ב.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולבשו"ט בכהנ"ל.

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעת רצון על הציון הק', ויבש"ט בזה.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מו"ה דוד משה ש"י: גרין.
וכידוע מאמר: ראה לעיל אגרות ד'רפא, ד'שז, ובהנסמן בהערות שם.

כה.

ד'שפא

ב"ה, כ"ו אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הבהיר ל"ג בעומר הילולא דרשב"י
עם המוסגר בו וכן קבלתי הפ"נ הכללי שאקראהו על הציון הק' של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ועוד חזון למועד לאשר קבלתו
לכללות אנ"ש.

ובמ"ש אודות נטיעת שתילי אתרוגים קלברה באה"ק ת"ו הנה גם
עתה, לדעתי אינו בדומה לאתרוגי קלברה עצמם, ורק שסר בזה הענין
דהרכבה, כנראה משיחות נשיאינו רבוה"ק, ה' בענין אתרוגי קלברה לא
רק החשש דהרכבה. וכמובן גם מפתגם הידוע של רבנו הזקן אשר
כשאמר הקב"ה ולקחתם לכם וגו' שלחו שליח לקלברה והביאו משם
אתרוגים. וכבר כתבתי במקום אחר (הועתק בהערות לקונטרסי תשרי)
הטעם גם ע"פ נגלה, כי קלברה היא איטליא של יון שהיא משמני הארץ,
וכדאי' במד"ר על פסוק זה, ולכן חל ע"ז הציווי כל חלב לה' וכדרשת
הרמב"ם סוף הל' איסורי מזבח, וע"ד אין מביאין בכורים אלא וכו'.

ולהודעתו מיום ההולדת שלו הבע"ל, הנה יה"ר שתהי' שנת
הצלחה אצלו בלימוד תורת הנגלה והנסתר וקיום המצות בהידור, ובזה
- מצוה דזהיר בה טפי הנהגת הרבנות להיות מרא דאתרא כדבעי,

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

וכמבואר בכ"מ וענין המצוה מיוחדת דכאו"א בפרט, שהיא השער לעליית כל התומ"צ שלו ולהמשכת כל ההשפעות שלו וכמבואר בכ"מ, ויהי' זה מתוך בריאות הרחבת הדעת ולאריכות ימים ושנים טובות, ובפרט אשר זכה להיות מרא דאתרא בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה עד העולם ואשר תתגלה במקום זה מדת הרחמים שגדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מברייח מן הקצה אל הקצה.

בברכה שדירתו חדשה תרחיב הדעת ותשנה המזל לטוב ובברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 390 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה שניאור זלמן: גרליק, כפר חב"ד. אגרות נוספות אליו — לעיל ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
לאשר קבלתו: לקמן אגרת ד'תד.
נטיעת שתיילי אתרוגי קלברה באה"ק: ראה לעיל אגרת ד'שלז, ובהנסמן בהערות שם.
וכבר כתבתי: ראה גם לעיל ח"י אגרת ג'נו.
וכמבואר בכ"מ תתגלה: ראה גם לעיל ח"א אגרת ג'תשיד, ובהנסמן בהערות שם.
ח"ב ד'ריא.
במקום זה מדת הרחמים: ראה לעיל אגרת ד'שו, ובהנסמן בהערות שם.

כו.

ד'ת

ב"ה, כ"ט אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה יונה שי'

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ה' אייר.

עס וואונדערט מיר וואס איר דערמאנט גארניט וועגען אייער עסקנות צבורית, וועגען וועלכעס איך פרגע אדער דערמאן אין מיינע בריף צו אייך, און האפענטליך וועט איר דאס ערגענצען אין אייער נעקסטע בריף.

די פ"נ בייעלייגט צו אייער בריף, וועלען געלייענט ווערן - בלי נדר אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע...

בברכה לקה"ת בשמחה ובפני'.

נ.ב.

זיכער האט איר געהערט פון דער געשעהעניש אין כפר חב"ד באה"ק ת"ו און אין צוזאמענהאנג מיט דעם ווערט איצטער אנגעפירט א קאמפיין לטובת די בתי הספר למלאכה וחקלאות, אויף וועלכע עס איז געווען דער איבערפאל, ל"ע ול"ע. וואס לויטן ווארט פון רבנו הזקן, איז אין אזא ווארט* ווערט נתגלה די מדת הרחמים וועלכע איז פיל גרעסער ווי מדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מברייח מן הקצה אל הקצה, האב איך איבערגעגעבען אייער טשעק אלס ערשטע איינצאלונג פאר דעם צוועק, און השי"ת זאל העלפען אז בקרוב ממש זאלט איר מוסיף זיין אויף דעם כמה פעמים ככה און אויך אייערע קינדער זאלן טאן אזוי און כמה פעמים ככה און דאס וועט פארגרעסערען די ברכות פון השם יתברך והצלחתו אין געזונט פרנסה און אז דאס זאל זיין מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת. און ערווארטע פון אייך גוטע בשורות אין דאס אלץ אויבען געזאגטע.

מו"ה יונה: דרעשער, באגאטא. אגרות נוספות אליו — לעיל חי"א ג'תרעו. ג'תשמב. געשעהעניש אין כפר חב"ד: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם. ווארט פון רבנו הזקן: ראה לעיל אגרת ג'שו, ובהנסמן בהערות שם. *אוצ"ל 'ארטי' (הערת המו"ל)

כז.

ד'תא

ב"ה, כ"ט אייר, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

נאכן לאנגען שוויגען בין איך געווען צופרידען צו באקומען אייער
בריו' פון ל' בעומר, אין וועלכען איר שרייבט ראשי פרקים פון דעם וואס
עס טוט זיך בא אייך, ותודה לא-ל פאר דער גוטע בשורה פון דעם געזונט
פון פלוני' שתחי', ויהי רצון עס זאל גיין פון גוט צו נאך בעסער.

בנוגע אייער שרייבען, צו העלפען אחינו בני ישראל אשר בארצנו
הק' תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, איז באוואוסט די רייד פון דוד מלך
- שהוא - חי וקים (תהלים קכ"ז), אז ווען ה' יבנה בית, און ה' ישמר עיר,
דענסטמאל העלפט דאס בויען און היטען פון א בשר ודם, און דעריבער
מוז מען דורכאויס זעהען, אז השם יתברך זאל טאן דאס אויבען
געזאגטע, וואס דאס פירט מען אויס על דרך דעם מאמר פון ר' אבא בר
כהנא ור' אמי ור' אסי (אין פתיחתא דאיכה רבתא במדרש רבה) דורך
לימוד תורתנו הק' און דעם לערנען איר ביראת שמים ועל טהרת הקדש,
דארטען אין ארצנו הק', און ליידער זיינען ווייניג די העלפער אין דעם און
אויך די וואס העלפען יע, איז דאס אין א ניט גענוגענדער מאס, און
דעריבער דארף יעדער איד חובבי תורה ומצות וואס זיינען דורכגענומען
מיט אהבת ישראל, וואס אמת'ע אהבת ישראל איז דורך אהבת התורה
ואהבת השם, דארפען זיי שטיצען מיט א גאר אנדער מאס די מוסדות
הנ"ל בארצנו הק' ת"ו.

און אויב מען וועט אייך אויפוארפען, פארוואס איז ניט קענטיג
אייער נדבה אין די פערשידענע קאמפיינס - קענט איר זיי ענטפערן אז
ניט איר זשאַלעוועט די געלט אדרבה איר גיט נאך מער לפי ערך (און
בפרט, אז די געלט ותורתה פארקלענערט אויך הסכנה ובמילא
ההוצאות אין ענינים גשמיים וד"ל).

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

און אויך צוגעבען אַז לויטן פסק רז"ל איז ענייך קודמין ועניי עירך קודמין, אנ"ש ומקושרים ושייכים, וואס פארלאנגען, און פרעגען בא מיר, ווייז איך זיי אן צו מנדב זיין אויף די מוסדות חב"ד בארצנו הק' ת"ו וואס די ארבעט דארט לויט דער פאדערונג פון דער צייט, ווערט אלץ מער און גרעסער, און איך האף אז אין כפר חב"ד, וואו עס איז געווען השריפה אשר שרף ה' וועט דארט איצט נתגלה מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני' נחלה בלי מצרים מבריה מן הקצה אל הקצה, וכהוראת רבנו הזקן רבנו האמצעי וכ"ק אדמו"ר הצמח צדק, כי שם ציוה ה' את הברכה עד העולם.

בברכה.

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 485 והושלמה ע"פ העתקה.
געווען השריפה: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.
נתגלה מדת הרחמים: ראה לעיל אגרת ג'שז, ובהנסמן בהערות שם.

כח.

ד'תב

ב"ה, כ"ט אייר, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ
צנמ"ס הרש"י שי'

שלום וברכה!

... בביקורו של מר שז"ר כאן שוחחנו ע"ד בקור אחדים מתלמידי תומכי תמימים דכאן - באה"ק ת"ו למשך איזה שבועות ואולי יותר, וע"ד שמארגנת כאן בשנים האחרונות מחלקה התורנית של הסוכנות. והצעתי להנ"ל שמכמה טעמים מתענין הנני בזה, למרות שבודאי גם

פעולה זו תעורר תלונות וטענות עלי מכמה צדדים, וד"ל, אבל מהתנאים העיקרים בזה - שע"ד התייסדות הכפר וסיוע בעניניו שאין זה בא ע"י מפלגה אלא ישר ממשרדים המתאימים, הרי גם ארגון הנסיעה צ"ל רק באופן בלתי מפלגתי, ומחלקה התורנית בארצות"ב מפורסמת כענין של מפלגה, אף שבאופן רשמי אולי אינו כך, ולכן התנאי הוא:

(א) כיון שאין בקופת תו"ת בכלל אמצעים ובמילא הוצאות נסיעה הנ"ל, צריך אה"י לחפש ממקורות אחרים וע"ח ענינים אחרים, ולכן אפשר לי לדון ע"ד הגשמה בפועל אם הוצאות הכרטיסים יעמידו לרשותי, אבל כנ"ל **ישר מהסוכנות**, ולא ע"י מחלקה תורנית וכיו"ב.

(ב) אף שברוב הפעמים מחלקת התרבות דהסוכנות נותנת הוצאות האש"ל באה"ק ת"ו, והכרטיסים הם ע"ח הנוסעים או המוסדות השולחים אותם. - מטעם הנ"ל, היינו חוסר אמצעים והקישורים בהשגת אמצעים חדשים, בנדון נסיעת תלמידי תו"ת, צ"ל באופן אחר, היינו שיתנו הוצאות הנסיעה הלוך ושוב, והאש"ל על אתר יסודר על ידי. מובן שאין נוגע לי איך שירשמו בפנקסי מחלקת התרבות לאיזה תכלית נתנו הכסף, אבל מצדי מודיע אני אופן הסידור בפועל.

(ג) ועוד נקודה עיקרית, אף שפשוטה היא, והיא: שתכנית וסדרי ביקורי תלמידי תו"ת באה"ק ת"ו לא יתערבו בזה מבחוץ (היינו - באיזה מקומות יבקרו, בלויית מי כו' וכו') אף שגם אני מעונין שיבקרו במקומות שונים באה"ק ת"ו, אף שמקומם העיקרי יהי' במוסדות חב"ד אשר באה"ק ובכפר חב"ד.

...כדאי להעלות שאלה זו על סדר היום, כי לדעתי נסיעה זו תביא עדוד היותר גדול לתושבי הכפר בהוה, ולאלו אשר משדלם הנני שיתיישבו בו, וכן למוסדות חב"ד - בכפר חב"ד ובלוד...

בברכה לבשו"ט.

(א) כיון שאין בקופת תו"ת בכלל אמצעים ובמילא הוצאות נסיעה הנ"ל, צריך אה"י לחפש ממקורות אחרים וע"ח ענינים אחרים, ולכן

אפשר לי לדון ע"ד הגשמה בפועל אם הוצאות הכרטיסים יעמידו לרשותי, אבל כנ"ל **ישר מהסוכנות**, ולא ע"י מחלקת תורנית וכיו"ב.

ב) אף שברוב הפעמים מחלקת התרבות דהסוכנות נותנת הוצאות האש"ל באה"ק ת"ו, והכרטיסים הם ע"ח הנוסעים או המוסדות השולחים אותם. - מטעם הנ"ל, היינו חוסר אמצעים והקישורים בהשגת אמצעים חדשים, בנדון נסיעת תלמידי תו"ת, צ"ל באופן אחר, היינו שיתנו הוצאות הנסיעה הלך ושוב, והאש"ל על אתר יסודר על ידי מובן שאין נוגע לי איך שירשמו בפנקסי מחלקת התרבות לאיזה תכלית נתנו הכסף, אבל מצדי מודיע אני אופן הסידור בפועל.

ג) ועוד נקודה עיקרית, אף שפשוטה היא, והיא: שתכנית וסדרי ביקורי תלמידי תו"ת באה"ק ת"ו לא יתערבו בזה מבחוץ (היינו - באיזה מקומות יבקרו, בלויית מי כו' וכו') אף שגם אני מעונין שיבקרו במקומות שונים באה"ק ת"ו, אף שמקומם העיקרי יה' במוסדות חב"ד אשר באה"ק ובכפר חב"ד.

...כדאי להעלות שאלה זו על סדר היום, כי לדעתי נסיעה זו תביא עדוד היותר גדול לתושבי הכפר בהוה, ולאלו אשר משדלם הנני שיתיישבו בו, וכן למוסדות חב"ד - בכפר חב"ד ובלוד...

בברכה לבשו"ט.

הרש"י: ה"ר שלמה יוסף זיין. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'שי, ובהנסמן בהערות שם.

בקור אחדים... באה"ק: תוכנית שליחות אברכים לבקר במוסדות חב"ד באה"ק התחילה כבר בקיץ תשי"ד, בשיחה עם מר שזר, כנזכר לעיל ח"ט אגרת ב'תתכו: "דברתי אתו ע"ד שימצאו אמצעים לנסיעות קבוצת תלמידי תו"ת דכאן למשך אמה חדשים לאה"ק ת"ו".

אמנם תוקף משנה קיבלה תוכנית זאת לאחר המאורע דלעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם, ועיקר תפקיד השליחות היתה לעודד את יושבי כפר חב"ד, ואת כללות אנ"ש באה"ק.

בהמשך לזה - לקמן אגרות ר'תע. דתרצו.

על נסיעת השלוחים ראה לקמן אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

כ.ט.

ד'תד

ב"ה, ר"ח תליתאי, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

אנשי כפר חב"ד הם ובני ביתם
ד' עליהם יחיו

שלום רב וברכה עד בלי די!

הפ"נ כללי שלהם נתקבל. וקראתיו ערב ראש חדש מתן התורה על
ציון מיסד הכפר חב"ד ומנהלו כ"ק מו"ח אדמו"ר העומד ומשמש ומעורר
רחמים רבים למילוי משאלות לבבם לטובה ולהתחזקות הכפר
והתפשטותו, ולמילוי תפקידו כמרכז הפצת המעינות באה"ק תובב"א
מתוך מנוחת הנפש והגוף הרחבת הדעת ובשמחה וטוב לבב.

הצעתי שמשך המעת לעת דזמן מתן תורתנו שהוא גם הילולא
דדוד מלכא משיחא והבעל שם טוב, יתחלקו למשמורות אומרי תהלים
ולמשמורות לומדי חסידות - אנשי הכפר ואנ"ש ומתלמידי לוד שיחוגו
בכפר חב"ד ויסיימו ויחתמו היו"ט בהתועדות חסידותיית כאחים ממש
כי אב אחד לכולנה ובהתעוררות והחלטות לחיזוק כל עניני הכפר וביחוד
מוסדות החינוך הקיימים וביסוד חדשים ביסל"מ דפוס וסמינר לבנות
ועוד.

בברכה שיקוימו בהם, בתוך כלל ישראל דברי נותן התורה בחקותי
(חקיקה שבתורה וחקיקה שבנפש) תלכו (מהלכים בלי גבול) ואת
מצותי תשמרו ועשייתם (ביד ימין. עיין ד"ה אם בחוקותי בס' המאמרים
תרכ"ו) אותם גו' ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו גו' וישבתם
לבטח גו' ונתתי שלום גו' והשבתי חי' רעה גו' והתהלכתי בתוכם גו'
ואולך אתכם קוממיות וכדרז"ל (ב"ב עה, א) שתי קוממות בתורה הנגלה
ובתורת החסידות בנפש ובגוף בגשמיות וברוחניות.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ובברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות, לבשורות טובות בטוב
הנראה והנגלה (כי כ"ע מודי בעצרת דבעינן לכם) ולא לתר לגאולה
האמתית והשלימה.

מטעם המובן יושלח הנ"ל - באיזה קיצורים גם במברק.

חלקה נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 361 ובשלימות בחי"ג ע' 161.
הפ"נ בהמשך להמאורעות בכפ"ח. ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

ל.

ד'תכז.

ב"ה, יו"ד סיון, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
איש רב פעלים מו"ה אהרן מרדכי שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר"ח סיון עם המוסגר בו ... במ"ש כמה אופנים
איך להשתמש בסכום שנשאר מאחיהם הי"ד, הנה א) צריך הי' לתת
מסכום זה לירה לכ"א מהיורשים - ומובן זה ע"פ המבואר בכמה ספרים
רוחניות הענין דירושה - וכמובן מספיק בזה איזה סכום שיהי' לירה
וכיו"ב ועיקר הסכום הרי צריך לדעתי להקדיש, לענין או למוסד הנמצא
בכפר חב"ד, ומה טוב בקשר עם הקייטנא בשנה זו או יסוד מוסד המשך
לימוד תלמידי בתי ספר הרשת.

מהנכון ג"כ שבאופן חד-פעמי יקנו מסכום הנ"ל סידורים בשביל
כל הכתה או גם בית הספר שהיתה בהנהלת שמחה הי"ד. ויהי רצון

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

שיחליטו בכי טוב בכל האמור, ומכאן ולהבא אך בשו"ט ומשמחות יודיעו
הן בעניניהם הפרטים והן בעניניהם הכללים.

בברכה ופ"ש כל בני המשפחה שיחיו.

נ.ב.

ת"ח על החוברת שמצרף למכתבו, ומה טוב אם באפשרי שקודם
זמן הלימודים יו"ל עוד חוברת.

מוסג"פ העתק מכתבי כללי לאסיפה הכללית של נשי ובנות חב"ד
כאן, שבטח ינצל תוכנו באופן המתאים.

מו"ה אהרן מרדכי שי"י: זילברשטרום, ירושלים. אגרות נוספות אליו – לעיל תי"ב
ג'תתסב אגרת ג'תתסב, ובהנסמן בהערות שם.
מאחיהם: האברך שמחה, שנרצח בביה"ס למלאכה יחד עם חמשה מתלמידיו. ראה
לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם.

לא.

ד'תמא

ב"ה, י"ב סיון, תשט"ז
ברוקלין.

מרת פראדל תחי'

ברכה ושלוש!

קבלתי הידיעות על דבר היום דהנחת אבן הפנה לבית ספר בכפר
חב"ד, ונעם לי להוודע ביחוד אשר נוכחה והשתתפה בזה, כי הרי כל
ישראל מאמינים בני מאמינים אשר העיקר באדם הוא נשמתו חלק
אלקה ממעל ממש, ואשר הנשמה נצחית היא, וכיון שתכלית בריאת

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

האדם עלי אדמות הוא לפעול בעולם גם בעולם הזה כשמקשרים את הנשמה בפעולה בעולם ובפרט בפעולה ההולכת ונמשכת ומביאה פירות ופירי פירות, הרי זהו נצחון נגד המות והקורת רוח היותר גדולה שאפשר לגרום להנשמה, ובפרט כשנעשים הדברים באותו המקום אשר שם קרה המאורע, ותקותי חזקה אשר בורא עולם ומנהיגו יברכה באריכות ימים ושנים טובות ובעיני' תראה תלמידים חניכים מבתי הספר לתורה ולמלאכה אשר השתתפה בהנחת אבן הפנה תלמידים לשם ולתפארת לישראל, ממשיכים באותה הדרך אשר עלי' הלך בזה שמחה הי"ד ואשר לזה הקדיש את חייו,

עדי יקויים היעוד הקיצו ורננו שוכני עפר.

בודאי הסתדרה בעבודה מתאימה למצב בריאותה והשי"ת יחזקה ותקבל רוב נחת אמיתי מכל יו"ח שיחיו...

בברכה לאורך ימים ושנים טובות ולבשורות טובות בכל האמור.

מרת פראדל: זילברשטרום, ירושלים [אמו של הנרצח האברך שמחה, הי"ד. ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם].
הנחת אבן הפנה לבית ספר: לדפוס "יד החמשה" – לזכר חמשת הנרצחים, הי"ד.

לב.

ד'תע

ב"ה, כ"א סיון, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ חו"ב צנמ"ס עוסק בצ"צ
מוהרש"י שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק. ת"ח על מה שדבר בענין הוצאות הנסיעה דבחורי ישיבתנו לאה"ק ת"ו למשך איזה שבועות - בהתאם

לתוכן מכתבי אליו בזה, וכנראה שלא ביארתי דברי כדי צרכם, כי אף שבטח הוצאות האש"ל באה"ק ת"ו הם לפ"ע שוים להוצאות הנסיעה, וכמדומה שכתבתי ג"ז במכתבי, הנה בד"א - אם יסעו הנ"ל ע"י זרים ויתארחו בבתי זרים, היינו שצריכים לשלם בעד האש"ל, שכן הוא בתלמידי ישיבות אחרות הנוסעים לאה"ק ע"י המחלקה דסוכנות שמתעסקת בזה. משא"כ בנדון דידן שאם תהי' ברשותי הוצאות הנסיעה, תקותי חזקה שאוכל לסדר עניני האש"ל בכפר חב"ד בישיבות חב"ד תו"ת לוד וכו', באופן שיהיו הוצאות מינימליות ביותר וביותר, משא"כ בהוצאות הנסיעה שאין בידי יכולת זו [במה שאמרו לו, שהכרטיסים צריכים לשלם ע"י הסוכנות - דוקא במטבע זר, גם זה תמוה, שאף שמוכן שלא יסעו בספינות כו' כיון שהן נוסעות בש"ק, יכולים לסדר הנסיעה ע"י אורון אל-על, ואף שבהתכנית שלי שיבקרו בדרך נסיעתם איזה ימים ביש' תומכי תמימים בצרפת וכיו"ב, גם זה בקל לסדר כיון שאל-על עובר דרך לונדון, ויפסיקו שם נסיעתם מאורון אחד להשני של אל-על ובינתיים יסעו מלונדון לצרפת וחזרה על הוצאות עצמם, וק"ל]. ובודאי אם תהי' הזדמנות בידו להעלות עוה"פ שאלה הנ"ל על סדר היום - יעשה כן ויתאמץ בזה, ובפרט, כמו שכתבתי במכתבי הקודם, שרואה הנני בזה עודוד הכי גדול לאנשי הכפר ולהתפתחותו...

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

מזהרש"י: זוין, ירושלים. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'שי, ובהנסמן בהערות שם. מכתב: לעיל ד'תב. על נסיעת השלוחים ראה לקמן אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם. נוסעות בש"ק: ראה לקמן ד'תקנה. ובהנסמן בהערות שם.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

לג.

ד'תעג

ב"ה, כ"ב סיון, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ומה שכנראה ממכתבו זה תמה שלא כתבתי תיכף להמאורע,
הוא במכש"כ וק"ו מאהרן כהן גדול, שהעיד עליו הכתוב וידום עאכו"כ
לאנשים כערכנו. . .

בברכת הצלחה ולבשו"ט בכל האמור.

לד.

ד'תקו

ב"ה, ד' תמוז, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליעזר שי' שטיינמן

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מי"ג סיון והקודם לו, ונתעכב המענה כי
קשה הי' לכתוב לאחר המאורע בכפר חב"ד, אשר אחדים רצו להסבירו
עפ"י הכתוב בקרובי אקדש. אבל גם שם הענין סתום, ורק למדנו משם
שיש לפעמים הנהגה זו, וכיון שגם שם אינו מובן הרי אינו ענין של ביאור
אלא גזירה שוה, ולכן בא הזמן של וידום אהרן.

במה דברים אמורים בהנוגע להסברת המאורע, אבל בהתוצאות
שמאורע מכריחן אין מקום לספק, וכמו שאירע לאבותינו על ידי
המצריים כמה אלפים שנה לפני זה, אשר כל ענין של עינוי וגזרה תשובתו
בצדו: וכאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ.

ולהעיר מהמובא בספרי קבלה, אשר הדור דעקבתא דמשיחא הוא גלגול דור יוצאי מצרים שזכו לגאולה הראשונה על ידי גואל ראשון הוא משה רבינו, ויזכו כלשון רז"ל על ידי תשובה לגאולה האחרונה האמתית על ידי גואל אחרון הוא משה רבינו.

ותקותי חזקה, אשר לא רק אנשי חב"ד במובן המצומצם יגיבו כך וישתתפו במענה הנ"ל, אלא שגם אלו שרעיונות חסידות חב"ד יקרים להם וקרובים לרוחם ואפילו כל אלה שרק לפעמים משתתפים בענייני חב"ד, גם הם יתנו יד לביסוס פעולות חב"ד באה"ק ת"ו על ידי משיח צדקנו, ולהתפשטותן והרחבתן.

במה שמסיים במכתבו אשר "קבלת עול החיים של היהדות בשלימותה המסורתית אינה מצוי' בימינו אפילו בקרב שומרי המסורה, המקיימים את כל המצוות המעשיות" וכו', אין זו תופעה של ימינו דוקא, אלא מצוי' היתה גם בימים מלפנים. אבל לדידי המסקנא מתופעה זו אינה זו שכותבה במכתבו, אלא אדרבה, שמצב זה צריך לעורר כוחות נעלמים לתקנו ולא מספיק להשתמש בכוחות הגלויים של האדם בלבד, כי הרי תיכף לבריאת העולם ובסיכומו דרשו חכמינו ז"ל על הכתוב אשר ברא אלקים לעשות - לתקן. זאת אומרת שבריאת העולם היתה באופן אשר האדם יכניס מצדו לא רק שיפורים אלא גם תיקונים, שמזה מובן אשר כל זמן שנמצא אדם אחד בעולם, זה גופא הוכחה וראי' שהעולם צריך תיקון, ותיקון העולם החיצוני הרי הולך הוא בד בבד עם תיקון עולמו הפנימי של האדם. וגם זה מתבטא בפתגם קצר של חכמינו ז"ל ומבואר גם הוא בכמה מקומות בתורת חב"ד, אשר מתפקיד הנשמה בירידתה למטה הוא להיעשות "מהלך", כי הנשמה בהיותה למעלה, וגם המלאכים, "עומדים" הם.

ועוד הערה קצרה, ובטח יסלח לי אשר גם בזה אינני מסכים לכתבו, והוא בהנוגע לאופן הליכה ביהדות, מיהדות הגוף ליהדות הנפש, או להיפך, כי אף שבאופן עיקרוני לכאורה אפשריים שני האופנים, אבל למעשה בהנוגע להשגת המטרה יש הבדל עצום, כי ההליכה מיהדות הגוף ליהדות הנפש - בשים לב שהמדובר הוא באדם הכלול מגוף ונפש גם יחד, והגוף דבר מוחשי בעל חמשה חושים וכו' וכו' - בטוחה היא, אף שלפעמים יש בה עליות וירידות וגם נפילות, ושבע יפול צדיק וגו'; בה בשעה שההליכה מיהדות הנפש ליהדות הגוף, הרי בתחלת ההליכה

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ואפשר גם לאחר ההתחלה, עדיין אין הגוף מסכים לכיוון הליכה זו, ועלולים בזה לכמה טעויות ואולי עוד יותר מזה. ובפרט בדורנו שעדיין לא נשתחרר מהדיעה הכוזבת של המאטריאליסמוס שהיתה נפוצה כל כך בין התועים שבדור הקודם.

דרך אגב, בהנוגע לנקודה זו, היינו בהכרח מצוות מעשיות דוקא, עמד על זה כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע במכתבו לפרופסור אחד במדינת אשכנז, שנדפס ב"התמים", חוברת ד' (ורשא 1936).

בברכה.

חלקה נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 175 וחלקה בחט"ז ע' 458 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

לכבוד ... שטיינמן: אגרות נוספות אליו - לעיל ד'שכה, ובהנסמן בהערות שם. קשה ה' לכתוב לאחר המאורע: ראה גם לעיל אגרת ד'תעג, ובהנסמן בהערות שם. הדיעה הכוזבת של המאטריאליסמוס: ראה גם לעיל אגרת ד'תקא. במכתבו: אג"ק שלו ח"ג אגרת תתלו.

לה.

ד'תקיב

ב"ה, ח' תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

בתמהון רב קבלתי מכתבו מד' תמוז (עם הפ"נ המוסגר בו), ממנו נראה שכל הזמן אינו נמצא בישיבת לוד, אף שכותב הלשון מכמה סיבות, חוששני שהסיבה העיקרית היא המאורע ל"ע ול"ע בכפר חב"ד, וגם שאר הסיבות קשורות ותוצאה מסיבה זו, ותמהון זה מהול גם בצער וע"ד הכתוב, האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה, ובשעת מנוחה כו' וכו'.

נמצא עם חבריו, וכשהי' בלבול ל"ע ברח מן המערכה, אשר לא לבד שמובטחני שהחליש את עצמו (כוונתי לא רק נפה"א כ"א גם נפש השכלית, ואף אפשר שע"י תשות זה נתוסף עוז לנה"ב), הנה עוד זאת שכהמשך הכתוב שם, למה תניאון את לב בני ישראל מעבור אל הארץ אשר נתן להם ה', כי הרי אמיתית הארץ אשר נתן להם ה' הם ד' אמות של תפלה וד' אמות של תורה, שמשחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה אלא הם, ואי אפשר שיהי' זה במקום אחר כמו שהוא בישיבה, ובפרט כשנסע מן הישיבה ומחשבים המקום בו נמצא למקום יותר מובטח אף שזה היפך המובן בשכל איש הישראלי, וראה ג"כ הלכה פסוקה בשו"ע יו"ד סי' רמ"ב סעיף כ"ה, והאריכות בדבר הפשוט אך למותר, ובפרט שחוששני שכל האמור לעיל עמד ע"ז גם קודם קבלת מכתבי, אלא שהכריע להשאיר במקומו עתה ולא קב"ע דקדושה הי' המכריע.

ובמ"ש אודות יום ההולדת שלו, בטח ינהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום זה, ויה"ר שתקוים הבקשה דתחלת כל יום ויום, ואל תביאנו לידי נסיון, ובאם אי אפשר בשו"א בלא"ה הרי יעמוד בו, ודלא כנ"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

לו.

ד'תקלב

מברק כ"ק אדמו"ר שליט"א לקראת התנועות דחג הגאולה -
י"ב תמוז בכפ"ח:

ברכות לכל המשתתפים והנוכחים להתנועות חסידותיות שמחה ללכת בדרכי בעל השמחה מיסד הכפר ולעשות הכפר והמוסדות שבו מרכז אהבת השם התורה ומצוותי' וישראל חדורות אור וחיות החסידות על ידי הפצת מעינותי' מתוך מנוחה והרחבה בגו"ר לאלתר לגאולה אמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

לז.

ד'תקמו

ב"ה, כ"ב תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד אשר באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק הכי ארוך נתקבלו הפ"כ של האסיפות דכ"ז אייר, ט"ז סיון, א' וי"ד תמוז, ובטח קבלו מכתב אישור ומענה על הפ"כ הקודם ויענו על השאלות אשר בו שלא נענו בפ"כ הנ"ל ובפרטיות, ות"ח מראש.

וכיון שהצליח בידם הענין דעכוב הרכבת הנוספת בכפר חב"ד צריך הי' להתענין בהנוגע לפתיחת סניף מהדואר, **בתנאי מראש** שיהי' סגור בשבתות וימים טובים, וכוונתי בזה אפילו בהנוגע למברקים ומבלי כל היתרים, ובאם אי אפשר להיות **בטוח** בזה אין כדאי להשתדל לע"ע.

כבר עוררתי כ"פ, אבל כנראה שעדיין אינו מספיק, והוא שבהנוגע לכל הבני' שבכפר חב"ד נחוצה זריזות **הכי גדולה** ואצ"ל שמופרכת בתכלית התרשלות שהיתה בזה עד עתה, אף שיש למצוא כמה סיבות לה, ומה יועילו התירוצים והסברות אם סו"ס חסר הפועל, ומעורר הנני עד"ז בקשר עם הידיעה שאשרו הסוכנות לסלילת כביש פנימי וכ"ש וק"ו שכלל האמור לעיל בהנוגע לבנין בית הכנסת ולהבדיל בית הטבילה ואפילו בנינים הפרטים...

אף שאינני יודע פרטי ההוצאות הקשורים בהתועדות, אבל לכאורה הסך 30 ל"י להתועדות דיום הבהיר י"ב תמוז פעוטה ביותר, ובפרט שהתועדויות כאלו אם רק תסודרנה כדבעי, מובן שכרו בצדו ועל אתר גם בעינינים גשמים ועאכו"כ בהנוגע לאחר זמן ועאכו"כ בהנוגע לעינינים רוחנים, ובכ"א משתתף הנני ג"כ בסכום האמור ואם כבר נמצאו כל האמצעים הדרושים לממון החגיגה האמורה, אכניס בל"נ סכום זה

להוצאות התועדות הבע"ל, ובלבד שיהי' לירה נגד לירה הניתנה ע"י ועד הכפר.

ולאחרונה, אף שענין זה הוא מהראשונים, שבקרב יגיעו שלוחי אברכי חב"ד שליט"א לשהות באה"ק ת"ו ע"י מ"צ למשך זמן; ובזמן זה כשבועים בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ובודאי יעשה הוועד כל התלוי בו, ומה טוב ע"י מינוי מתעסקים מיוחדים לתכלית זו בכדי שתוכל להיות שהותם בכפר חב"ד מתאימה להמטרה שיוכלו ללמוד שם במנוחה ע"י הסידור דעניני אש"ל כדבעי, להשתתף שם בהתועדות לחזור דא"ח וכו', וינעם לי להודיע בפרטיות הדרושה שמות האנשים שנתמנו לסדר ענין זה ואשר כבר התחילו בפעולה.

בברכת הצלחה מופלגה למילוי עבודתם בקדש, התפתחות כפר חב"ד הן בכמות והן באיכות וככל הדרוש.

בקרב יגיעו שלוחי: ראה כזה לעיל אגרות ד'תב. ד'תע.
לראשונה פרסם כ"ק אדמו"ר שליט"א ברבים על תוכנית נסיעה זו – בהתועדות חג השבועות. השיחה נדפסה בלקו"ש חיי"ב ע' 257.
בנושא השליחות הזאת ראה גם לקמן אגרות ד'תקמז. ד'תקנב"ד. ד'תקנו. ד'תקסא. ד'תקסה"ו. ד'תקעג. ד'תקפא"ב. ד'תקפה. ד'תקצ. ד'תקצא. ד'תרג. ד'תרה. ד'תרט. ד'תריא. ד'תריח"ט. ד'תרכא. ד'תרכג. ד'תרמב"ג. ד'תרסב. ד'תרפז"ט. ד'תרצו. ד'תרחצ. ד'תשכג. ד'תשכח.

לח.

ד'תקמז

ב"ה, כ"ב תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד בכפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מאשר הנני קבלת הפרטי כל מימי י"ב וכ"ד סיון וב' תמוז, ובטח ימשיכו במנהג טוב זה, כוונתי לא רק לשלוח הפ"כ אלא לתוספת סדר בעבודתם אשר הרבה מסייע בזה העלות הדברים על הכתב מהאסיפה ובעת האסיפה השני' לבקר החלטות הקודמות עד כמה שנתקיימו סיבת אי קיומן של איזה פרטים שבהם וכו', ויה"ר שתיכף על אתר יראו פעולות טובות מהאמור.

כיון שאחת ממטרות הראשיות דצעירי אגו"ח ואגו"ח הפצת המעניות ע"י כל האופנים האפשריים, מהנכון שיעוררו גם שאר הסניפים של צעירי אגו"ח להנהיג סדרים האמורים לעיל כיון שרוב טוב צפון בזה, וכנ"ל, ומובן שברשותם לומר שעושים זה ע"פ הצעתי.

לפלא שלא נגעו בהפ"כ בשאלת הסיוע להתפתחות סניף נשי ובנות חב"ד אשר בכפר חב"ד, כיון שמתאוננות הן על העדר הסיוע מצד האנשים בהנוגע להוצאות ללמוד לפניהן וכו' ... ויה"ר שיצליחו גם בזה, וגודל הזכות אין די באר.

בודאי יודיעו גם ע"ד התועדויות דיום הבהיר י"ב תמוז, כיון שכנראה מהפ"כ, הם מראשי המתעסקים בזה.

בודאי למותר לעוררם לעשות כל התלוי בהם להצלחתה הכי גדולה של שהות השלוחים שליט"א באה"ק ת"ו.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ולבשו"ט.

לט.

ד'תקנב

ב"ה, כ"ג תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

ש"ב הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יהודה ליב שי'

שלום וברכה!

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

נעם לי לקבל מכתבו מיום הבהיר חג הגאולה, בו כותב אודות החגיגה וההתועדות דימים אלו, ויה"ר שתומשך ההתעוררות על כל השנה כולה מתאים לרצון בעל השמחה וביחוד בנקודה התיכונה הפצת המעינות עד שיגיעו גם חוצה.

בטח יגיעו ימים אלו האברכים השלוחים שליט"א לאה"ק ת"ו ולירושלים עיה"ק ת"ו, ויה"ר שיצליחו גם הם בשליחותם אשר הנקודה התיכונה גם בה הוא הפצת המעינות חוצה, כיון שזהו דרישת השעה הקדמה והכנה לביאת משיח צדקנו אשר אז קאתי מר לכשיפוצו המעינות, ואשרי המשתדל בזה שהוא הנוטל חלק בראש.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

מו"ה יהודה ליב: סלונים, ירושלים. אגרות נוספות אליו – לעיל ד'תלו, ובהנסמן בהערות שם.
יגיעו ימים אלו: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

מ.

ד'תקנג

ב"ה, כ"ג תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה אוריאל שי'

שלום וברכה!

...המחכה לבשו"ט.

נ.ב.

האברכים שליט"א שלוחי אנ"ש וב"כ שלי יגיעו לאה"ק ת"ו בתחלת מנ"א, ובטח מצדו יעשה התלוי בו להצלחת שליחותם, ובפרט בהעיקר הפצת המעינות חוצה עלי' נדבר גם עמו טרם נסיעתו.

מו"ה אוריאל: צימר, ירושלים. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'תמוז, ובהנסמן בהערות שם.

אניות ישראליות: ראה לקמן אגרת ד'תקנה, ובהנסמן בהערות שם.
שלוחי אנ"ש וב"כ שלי: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

מא.

ד'תקנד

ב"ה, כ"ג תמוז, ה'תשט"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות
תרומיות ענף עץ אבות וכו' מהרש"ז שי'

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו בהיות כ' כאן בענין התועלת הרבה הצפוי'
מביקור תלמידיו מכאן באה"ק ת"ו, ונתחזק אצלי הרעיון בקשר עם
המאורע ל"ע ול"ע בכפר חב"ד אשר ביקורם נעשה הכרחי כדי להביא
התחזקות ועידוד ברוח אנ"ש שי' בכפר וכללות אנ"ש שי', וכפי שבקשתי
את הרב הגאון והרה"ח וכו' וכו' הרש"י שי' זיין לדבר את כ' בזה.

הנני להודיע לכ' בנועם אשר יצאו מכאן עשרה מהתלמידים
התמימים שי' בתור שלוחי אנ"ש ובאי-כחי, ואחרי שיעשו איזה ימים
בביקורם במדינות שונות בדרכם, יגיעו אי"ה ללוד בעש"ק ה' מנ"א.

והגם אשר הלחץ הכספי כאן גדול ביותר, אבל בתקוה אשר
שיחתנו תעשה פרי לויתי על חשבון זה את הכסף להוצאות הנוסעים.

ושמחתי להידיעה מהרה"ג והרה"ח וכו' וכו' הרש"י שי' אשר דיבר
את כ' בענין זה ואמר שמחפש מקור להשיג הוצאות האש"ל וחצי
הוצאות הנסיעה, ותקותי אשר גם שאר ההוצאות ישתדל להשיג והענין

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

יבוא לגמר טוב (מלבד השתתפות סמלית, בהוצאות נסיעה זו, של הנוסעים עצמם ושלי).

בסמיכות להנסיעה הדפסנו מחדש סדור תהלת ה' נוסח האריז"ל בפורמאט כיס עם כמה הוספות ושכלולים, שרואה אני בזה סימן טוב, והנני שולח לו סדור זה בקורת-רוח מיוחדת.

בכבוד ובברכה לבריאות ולהצלחה.

מוהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ד'שט, ובהנסמן בהערות שם. מביקור תלמידיו: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם. שבקשתי: ראה לעיל אגרת ד'תב. ד'תע.

מב.

ד'תקנו

ב"ה, כ"ג תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס
מוהרש"י שי'

שלום וברכה

...ת"ח במיוחד על המשך המו"מ עם ידידנו שי' בהנוגע לנסיעת התלמידים שי'. ומוסג"פ העתק מכתבי להנ"ל. והתלמידים כבר יצאו לדרכם צלחה, וע"פ התכנית יגיעו לאה"ק ת"ו בתחלת מנ"א, ויה"ר שחפץ ד' בידם יצליח וביחוד בהנקודה העיקרית, בהפצת המעינות חוצה.

- מובן שנסיעתם נסתדרה שבכל מקום האפשרי יסעו דוקא באל על וכדרז"ל עה"פ קנה מיד עמיתך.

המחכה לבשו"ט ומפורטות וחותרם בברכה,

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מ. שניאורסאהן

נדפסה בלקו"ש חכ"א ע' 502, חלק קטן בחכ"ב ע' 332 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מוהרש"י: זוין, ירושלים. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'שי, ובהנמך בהערות שם.

מג.

ד'תקסא

ב"ה, כ"ד תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה א[ה]רון דוב שי'

שלום וברכה!

...נעם לי לקבל מכתבו ע"ד הרושם מביקור השלוחים שליט"א.
ויהי רצון שיבוא הרושם ויפעול בענינים של מעשה ובחיי היום יומיים, כי
זה כל האדם.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נדפסה בבטאון חב"ד גליון 34-35 ע' 47 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה אהרון דוב: סופרין, גייטסהעד.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מד.

ד'תקסה

ב"ה, כ"ה תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסקים בצ"צ
מו"ה חיים שלום שי' הלוי, מו"ה יעקב שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם למלאת השנה לקיום בית מדרש חב"ד
במזכרת משה, ובו גם ראשי פרקים מפעולת והתפתחות בית הכנסת
ובית המדרש.

- ויהי רצון אשר עוד רבות בשנים יזכם בורא עולם ומנהיגו לבשר
מהגדלת מקדש מעט שזכו בבנינו, הגדלה הן בכמות והן באיכות ובכל
שלשת הסוגים נר מצוה תורה אור ומאור שבתורה, הדרכותי' ומנהגי',
וברור הדבר שנאמן נותן התורה לקיים הבטחתו אשר מזכי הרבים הם
בלשון הכתוב ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, והעומדים בראש
נוטלים חלק בראש כמובן ופשוט.

בודאי ניצלו ימי הסגולה והגאולה י"ב וי"ג תמוז באופן המתאים
ויודיעו גם עד"ז בפרטיות הדרושה.

כן בטח למותר לעוררם אשר ינצלו ביקור השלוחים שליט"א שעלו
מכאן למשך איזה שבועות לאה"ק ת"ו בתור ב"כ אנ"ש ובאי כחי
שיתועדו גם בבית הכנסת ובבית מדרש שלהם, ומניהו ומנייהו יתקלס
שם עילאה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ותוספת האומץ בהפצת המעינות
חוצה ימהר ביאת משיח צדקנו כהבטחתו הידועה שנמסרה לנו ע"י
הבעש"ט ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

בברכה.

מו"ה חיים שלום: סגל, ירושלים.
מו"ה יעקב: אורנשטיין, ירושלים. אגרת נוספת אליו – לעיל ד'תלו.
ביקור השלוחים: ראה לעיל אגדת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

מה.

ד'תקסו

ב"ה, כ"ה תמוז, תשט"ז

ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה משה זאב שי'

שלום וברכה

...ימים אלו יגיעו לאה"ק ת"ו השלוחים שליט"א שעלו מכאן למשך
איזה שבועות בתור ב"כ אנ"ש וב"כ, ובודאי למותר לעוררו להפגש אתם
ובמדה האפשרית להלוות אתם בביקוריהם, וזכות הרבים מסייעתו.
המחכה לבשו"ט ומפורטות בכל האמור.

נדפסה בלקו"ש חי"ג ע' 300 והושלמה ע"פ העתק המזכירות והעתקה.
מו"ה משה זאב שי': ירוסלבסקי, תל אביב. אגרת נוספת אליו – לעיל חי"א
ג'תשכה.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מו.

ד'תקעג

ב"ה, כ"ט תמוז, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יחיאל מיכל יהודא ליב שי'

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק נתקבל מכתבו ממוצש"ק, בו כותב ראשי פרקים מפעולותיו בכלל ובימים הבהירים חג הגאולה בפרט, ומצער שהקבוצה היתה מחבריו קטנה בכמות, ויה"ר שכל אחד מהקבוצה יהי' טופח ע"מ להטפח בין חבריו, ובטח ככתבי מאז עומד עמהם בקישור גם לאחר ההתעודות.

נעם לי ביותר לקרות ע"ד הרצאתו בסניף נשי ובנות חב"ד, ובודאי יעשה כזה גם להבא ויזרו ככל הדרוש גם את שאר אנ"ש על ענין זה, ובפרט שבזמן האחרון מתאוננות שאין מסייעים בידם ע"י הרצאות לימוד לפניהן וכו...'

לפי התכנית, הנה בתחלת חדש מנ"א יגיעו האברכים השלוחים שליט"א לאה"ק ת"ו, ויה"ר שיצליחו בשליחותם, אשר הנקודה התיכונה היא הפצת המעינות עד שיגיעו גם חוצה כיון שזהו דרישת השעה, הקדמה והכנה לביאת משיח צדקנו ב"ב אשר אז קאתי מר לכשיפוצו המעינות, ואשרי המשתדל בזה שהוא הנוטל חלק בראש.

המחכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב.

נתקבלה החוברת מחנים משבועות וכן החוברת פ"ג, ולפלא שחסרים החוברות שבינתיים היינו מחוברת פ' ועד זו שנתקבלה, ובמדה האפשרית בטח ישתדל למלאות החסרון, ות"ח מראש.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

נתקבלו לאח"כ גם החוברת פ"ד - פ"ה ובקופיר החוברת א-ז, ט-יא, ט"ו. ההופיעו רק בקופיר?

מסיבה נתעכב השלוח, ונמסר לי בינתיים מכתבו להמזכירות מג' מנ"א, ע"ד התכנית לקבלת פני הנ"ל. ואחכה להמשך בשו"ט. ומובן שאם תהיינה בזה הוצאות נוספות שאין מקור לסילוקן - יודיע ואעורר את אנ"ש שי' לתרום ע"ז. ובדאי הביאו החלטות אסיפתם בפועל. ויה"ר שיהי' בהצלחה ובכיוון הרצוי.

זה עתה נתקבלו החוברות מחניים פו-פז, ות"ח עבורן, בטח באם באפשרי, ישלח גם התנ"ך שבהוצאת צה"ל, ות"ח מראש.

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ג ע' 439 וחלקה שם ע' 469 והולשמה ע"פ העתק המזכירות.

מו"ה יחיאל מיכל יהודא ליב שי': זלמנוב, בני ברק. אגרות נוספות אליו - לעיל ד"רפב, ובהנסמן בהערות שם.
מתאוננות: ראה לעיל אגרת ד'תכט.
האברכים השלוחים: ראה לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

מז.

ד'תקפא

ב"ה, א' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים מו"ה מאיר שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ו תמוז, בו כותב אודות הביקור של השלוחים שליט"א במחנם הט'. ויה"ר שהרושם אודותו כותב - יביא פירות ופירי פירות וכמליצת רז"ל עד סוף העולם, ומבואר בחסידות הפירוש עד שיהי' סוף להעולם וההסתר, ובפרט בתוככי יושבי אהל בעלי תורה ובחורי הישיבות. ולאחר הזריעה של ביקור השלוחים - בודאי

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

אנ"ש על אתר ימשיכו בחרישה (דלאחרי הזריעה כו') וכו' עד שיהי המכה בפטיש. וכהמשך הענינים במשנה דכלל גדול. ואין הדבר תלוי אלא ברצונם, כי היכולת ניתנה לכאו"א מהם ע"י ההשגחה העליונה שהעמידתם דוקא במקום פלוני ובזמן פלוני, ויה"ר שיהי בלא העלמות והסתרים - ובהקדם.

בברכה ובפ"ש כאו"א מאנ"ש, הם וב"ב, כיון שגם בני הבית מחוייבים בעבודה האמורה, מתאים למעמדם ומצבם הם, וע"ד האמור בימי צאתנו מארץ מצרים, שהנשים אמרו שירה בפ"ע ג"כ, וגאולה העתידה בב"א ה"ה - כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,

מ. שניאורסאהן

מו"ה מאיר: גורקאוו, לונדון. אגרות נוספות אליו — לעיל חי"ב ג'תקנח, ובהנסמן בהערות שם.
השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

מח.

ד'תקצ

ב"ה, ג' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה דובער שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב אודות ביקורי השלוחים שליט"א במחנכם הט' ובגעטסהייד, ויה"ר שהרושם הטוב ודברי ההתעוררות יביאו לפעולות ממשיות מתאים להנקודה התיכונה שמוכרח להפיץ המעניות עד שיגיעו גם חוצה, וענין מעין ברוחניות מובן שמתאים לענין מעין בגשמיות שדין מעין עליו כשהמים מקושרים להמקור ולדעת הרמב"ם מוכרח ג"כ שילכו מחוץ למקום מציאות המעין, ובאם לא יוצאים חוצה בטל זה מדין מעין, והנמשל מובן, וכיון שדוקא מדורנו נדרשת עבודה זו

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בודאי מוכשר הדור לקבלו, ואלו היודעים מדרישה זו הרי ניתנה להם היכולת למלאות תפקיד זה, והשי"ת יצליחו ואת זוגתו שיחיו לעשות כ"א מהם בהאמור מתאים לענינו ונוסף על ששכר מצוה יתברכו ג"כ ברוב נחת חסידותי מכל יו"ח שי' מתוך בריאות והרחבת הדעת.

במש"כ שמפרק ל"ה בתניא מתחילים ענינים עמוקים יותר ולכן כו' - צריך הי' להשתדל שילמדו עד לאחר פל"ז שתוכנו ענין כללי ביותר מובן אפילו כשלומדים בשטחיות וכלפני בעה"ב.

בברכה.

מו"ה דובער: לוין, זונדרלנד. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'רצט, ובהנסמן בהערות שם.

השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם. ענין מעין ברוחניות: ראה גם לעיל ח"ה אגרת א'רסב, ובהנסמן בהערות שם.

מ.ט.

ד'תקצא

ב"ה, ג' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ רב פעמים בעל מדות כו'
מו"ה יצחק שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מועש"ק, מביקורי השלוחים שליט"א במחנם הט', ויה"ר שיפעלו דברי ההתעוררות שנדברו במסיבה זו בהנוגע למעשה לימים יבואו וכדבר משנה לא המדרש עיקר אלא המעשה, ובפרט ע"פ שנדבר בכמה מההתנודות שהביטויים של חז"ל בודאי מדויקים **בכל** הפרטים (וכמובן ע"פ תורת החסידות, ודלא כדעת כמה מחוקרי ישראל וגדוליו, עין ג"כ בהקדמת מורה נבוכים) ודייקו חז"ל דברים בטלים ולא דברים אסורים ואפילו לא דברים מאוסים, ובסוג

דברים בטלים בדקות הרי נכנסים גם דברי התעוררות הנאמרים ע"מ לפעול במעשה, באם אין פועלים פעולתם, וק"ל. ובזה יש להסביר ג"כ דיוק הלשון, ווי למאן דמליל על אודנין דלא שמעין. - ולהעיר מפיה"מ אבות ספ"א. ברכות ו, סע"ב: כל כו' יר"ש דבריו נשמעין.

נהניתי מתיאור המקוה שבמכתב כת"ר ובפרט ע"פ דברי התשב"ץ הובא בכ"מ שבמקוה יש להשתדל לצאת ידי חובת כל הדיעות.

ויהי רצון שמקוה ישראל ה' שלפניו מטהרין בנ"י, ומהדברים לטהרה ברוחניות היא הטהרה כפשוטה טהרת בנות ישראל [וגם טהרת בני ישראל (ראה שו"ת מן השמים ס"ה)], וכידוע דברי הרמב"ם, שמעולם לא ביטל טבילת טהרה הידועה ובפרט בהנוגע לתפלה. (עיין רי"ף בתלמידיו ר"י ברכות פרק ג בשם רב האי גאון, ושם) שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ומבוארים הענינים גם בלקו"ת לרבנו הזקן פ' תבא מ"ג סוף ע"ב], ועי"ז יקרבו גם גאולתנו האמיתית, עיין תוס' יו"ט יומא בסופו ורמב"ם סוף הל' מקואות. וכן"ל שביטויי רז"ל מדוייקים, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

מכתב כ' נפתח ע"י מבקר הדואר באנגליא.

מו"ה יצחק: גאלדיטש, מנטשסטער.

השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.
דברים בטלים: ראה גם לעיל תי"ב אגרות ג'תקט. ג'תקנת. ד'פח.
ויהי רצון שמקוה ישראל: ראה גם אגרת הבאה (ד'תקצב). לקמן ד'תרנא.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ג.

ד'תרג

ב"ה, ה' מנחם־אב, תשט"ז
ברוקלין.

לכבוד התלמידים התמימים
שלוחי כ"ק אדמו"ר שליט"א
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בטח קבלתם בעתו המברק של כ"ק אדמו"ר שליט"א לקראת בואכם צלחה
לאה"ק ת"ו ומועתק בזה הנוסח:

בואכם לארץ הקדושה לשלום ובקורכם בה להצלחה מופלגה
במילוי שליחותכם ונקודתה הפנימית הפצת המעינות חוצה לאלתר
לגאולה בפריסת שלום כל אנ"ש.

נא.

ד'תרה

ב"ה, ז' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הנהלת רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה

...ואפשר כדאי לנצל לכגון דא גם שהותם של השלוחים שליט"א
באה"ק ת"ו.

בברכה לבשו"ט ולהצלחה מופלגה בכל הענינים.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

נב.

ד'תרט

ב"ה, ז' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רא"ש שי

שלום וברכה

באשטעטיגען די ערהאלטונג פון אייער בריף פון ר"ח מנחם אב,
און דאנק אייך פאר די ספרים וואס איר האט געשיקט, און אויך פאר
אייער טרחה אין דעם.

איר דערמאנט אין אייער בריף וועגען הרב זאקהיים, וואלט מיר
אינטערעסירט צו וויסען צי איז ער געווען א קרוב פון הרב בנימין
זאקהיים וועלכער איז געווען רב אין יעקטערנאסלאוו (וואו עס איז
געווען רב אויך מיין פאטער אאמ"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע).

איך האף אז איר האט זיך שוין געטראפען מיט אברכים השלוחים
שליט"א פון דאנען, און וועלען האבען אויך א געלעגענהייט צו זיין בא
אייך אין בית הכנסת ובית המדרש, חאטש זייער צייט איז זייער
באגרעניצט, און האף צו הערען פון אייך גוטע בשורות אויך וועגען זיי,
ויהי רצון אז זייער שליחות וועלכעס איז בעיקר געמיינט פאר הרמת קרן
אנ"ש והרמת קרן חב"ד זאל זיין בהצלחה, ובימיהם ובימינו יהפכו ימים
אלו לששון ולשמחה, און לויט ווי די גמרא דערציילט (מגילה כט, א)
וועלען אלע בתי כנסיות ובתי מדרשות וועלכע ווערען אנגערופען מקדש
מעט, איבערגעפלאנצט ווערען אין ארץ הקדושה און צו זוכה זיין צום
מקדש השלישי במהרה בימינו.

בייגעלייגט איז דא א קונטרס וועלכער איז ערשינען די טעג, און
זיכער וועט איר מיט עם מזכה זיין את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה.

לע"ע נתקבלו הספרים: כתם פרחי' - ב"ת. פרדס פתחי'. דעת
רש"י.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

רא"ש: ר"א שקלובסקי. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'רחצ, ובהנסמן בהערות שם.

נג.

ד'תריא

ב"ה, ח' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א מ"נ עוסק בצ"צ
מו"ה ישראל זוסמאן שי'

שלום וברכה!

...בטח נפגש עם האברכים השלוחים שליט"א וינצלו שהותם
באה"ק ת"ו באופן המתאים.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

מו"ה ישראל זוסמן: דבורץ, כפר חב"ד. אגרות נוספות אליו – לעיל ד'תג, ובהנסמן
בהערות שם.

נד.

ד'תרטו

ב"ה, י' מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למכתבי דז' מנ"א - ובינתים נתקבלו מכתבים מד' וז' מנ"א, כן נתקבלו התמונות המפות וההקלטות. ות"ח.

כבר כתבתי, שהמגבית לביה"ס לדפוס, ככל מגביות, צריך לנצל העת רצון ככל הדרוש. ומובן שככל שמתרחקים מהמאורע וההנחת אבן הפנה - מתמעטת ההתלהבות, במילא קשה יותר לחזור ולחדשה.

ומ"ש ששלחו בהנ"ל מכתבים וכו', סדנא דארעא חד הוא בכגון דא, ובפה שילוח מכתבים משמש רק חרישה והכנה להביקור דאחרי זה. ואי אפשר לסמוך על זה בלבד.

מזה מובן ג"כ, שלהכריז עתה הנחת פנה לבנין חדש בכפר חב"ד לישיבת לוד וכו' - ה"ז קלקול ברור להמגבית דבי"ס לדפוס (נוסף על המעטת ההכנסה אפילו לבנין החדש, כיון שבא בסמיכות זמן להמגבית דבי"ס לדפוס). ותחת להתבונן בעריכת מגבית חדשה - צריך להתבונן בניצול כל האפשרויות דמגבית בי"ס לדפוס.

למכתבם דט"ו סיון סעיף שמיני - מובן שאינו נוגע מי הלוח הרשמי, אלא נוגע מי ישתמש בכסף ההלואה - שעליו מוטלות הוצאות הקשורות בזה.

לסעיף ט' שם, כיוונו לדעתי בהנוגע לכיוון בי"ס לדפוס. והלואי הייתי זוכה והיו מתחילים בפעולות ממשיות, והלואי שלא יהי' ע"י איחור הזמן חסרון לא יוכל להמנות ח"ו.

בפ"כ ז' סיון המצורף להנ"ל: - ישנה החלטה ע"ד תלמידים אשכנזים. ואתענין לדעת מההוצאות בזה או עכ"פ תיאור בפרטיות הצעדים שנעשו להשגת הנ"ל. כי חוששני, בהעדר הזכרון עד"ז בכל מכ', שהחלטה נשארה בכתב, וכלשון המורגל עתה - עברו לסדר היום.

כן אעורר עוד נקודה (ועיקרית היא, כיון שיש בזה לבחון התענינות הר"מ והר"י בעניני הישיבה): מה עושים התלמידים במשך כל המעל"ע דש"ק, ומי המשגיח על זה...

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בשאלותיהם מזמן לזמן אודות קבלת פב"פ לתפקיד פלוני וכיו"ב, מובן שבזה על ההנהלה להחליט על אתר, מתאים לכשרונות המועמד לאחר הנסיון או מתאים להצלחתו בעבודתו, באם כבר שרת במקום אחר בתפקיד דומה. אבל מובן: א) שיש להזהר פון פרעמדע ברוח, ומכמה טעמים. ב) מסירה ונתינה לעניני חב"ד עלולה יותר אצל השייכים לחב"ד, והרי מסירה ונתינה זו הכרחיות הן, ובפרט במוסדות חב"ד. ג) אלו שנתקרבו לחב"ד (געווארענע, ניט געבארענע) ונתקשרו - צריך לקרבן ביותר. ובפרט, ע"ד מרז"ל, שבכמה ענינים מדקדקים הם יותר מן הגיבארענע. וכנראה במוחש, - וזה בא במענה גם על שאלותיהם בהנוגע למר ... וב"ב - שיחיו. ומזה מובן שצריך לסדרם באופן שיהיו הנ"ל שבעי רצון (ובודאי כמה אופני הסתדרות כזו - מבלי שיסבלו הענינים)...

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. קווינט

מזכיר

מהמאורע: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנמך בהערות שם.
מי הלוח הרשמי: ראה גם לעיל אגרת ד'שמא.

נה.

ד'תריח

ב"ה, י"א מנ"א, תשט"ז

ברוקלין.

ברכה ושלו!

...בודאי ובפרט במסגרת נשי ובנות חב"ד ראתה את השלוחים שליט"א מכאן, שכפי המדובר יבקרו בסניפי נשי ובנות חב"ד שבארצנו הק' תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, להביא פרישת שלום מכאן,

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ובמשך הזמן להיות שלוחים להולכת פרישת שלום מהתפתחות עבודתן
הכי נעלית דנשי ובנות חב"ד לכאן, ואחכה לבשורות טובות בכל האמור.
בברכה.

נו.

ד'תריט

ב"ה, י"א מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

ארגון נשי ובנות חב"ד סניף תל אביב
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלו!

...תקוטי שהשלוחים שליט"א מכאן מסרו פ"ש, ופגישתם יחד
בטח תביא תועלת בכמה פרטים, ויה"ר שתומשך התועלת על כל השנה
ובהצלחה.

בברכה.

נז.

ד'תרכא

ב"ה, י"ד מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יצחק שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיו"ד מנ"א, ות"ח על הקורת רוח שגרם לי
בתוכן מכתבו להמזכירות - מתאר ביקור השלוחים שליט"א במחנם

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

הט', ויה"ר שימשיכו הרושם על הימים הבאים, ובהנוגע לפועל - הפצת המעיינות חוצה.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל, ובטח יזכה בתכנו את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה..

מ. שניאורסאהן

מו"ה יצחק: דובאוו, מנטשסטער. אגרות נוספות אליו – לעיל ד'שיג, ובהנסמן בהערות שם. מהמאורע: ראה לעיל אגרת ד'רפא, ובהנסמן בהערות שם. מי הלוח הרשמי: ראה גם לעיל אגרת ד'שמא.

נח.

ד'תרכג

ב"ה, י"ד מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד סניף תל אביב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם, ואחכה להמשך בשורות הטובות, ובפרט בסידור ובניצול שהות השלוחים שליט"א באה"ק ת"ו ככל הדרוש, ומובן שזה תלוי בשיתוף פעולה של כל אנ"ש אשר באה"ק ת"ו, ובה הצעירים צריכים להיות מהלוקחים חלק בראש, כיון שכחותיהם עדיין לא נשתמשו כ"כ שנים בעניני חול מרצם צ"ל גדול יותר והרתיחה דימי הבחרות עד ימי העמידה צריכים להשתמש בה כבכל שאר עניני הבריאה בכדי לעשות לו דירה בתחתונים ע"י עניני תורה ומצות, וע"פ המבואר בחסידות שענין דירה היא שאדם נמצא בו בכל עצמותו ועד"ז

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בדירת אדם העליון מוכרח לזה הפצת המעינות סתים דאורייתא שע"ז מתקשרים בסתים דקוב"ה.

המצפה לבשו"ט וחותרם בברכת הצלחה מופלגה בעבודתם בקדש שזהו תלוי בזה שיהיו כולם כאחד, וכמבואר בדברי רבנו הזקן בתניא פרק ל"ב.

סניף תל אביב: נוסח דומה לצא"ח ירושלים.
השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנמנן בהערות שם.

נט.

ד'תרמב

ב"ה, כ"ב מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ז מנ"א, ולפלא שאינו מזכיר מפגישתו עם האברכים השלוחים שליט"א והשתתפותו בהתועדות שלהם וכו', אשר עי"ז ה' נתוסף חיות (און אפגעפרישקייט) בכמה מהענינים, ואז ה' רואה שצדק בדבריו שההתבוננות במצבו הוא ככתבו, עצת היצר, וכידוע הבחינה בזה לראות השפעת ההתבוננות והמחשבה בהנוגע לפועל, שבאם עי"ז באה חלישות בלימוד התורה וקיום המצות, מקורה בלתי טהור, וק"ל.

ולפלא שבה בשעה שבמקומו כר נרחב **ביותר** להחזקת היהדות בכלל ולהפצת המעינות ביחוד, מחפשים הם ענינים אחרים ואפילו מעבר לים, בה בשעה שההשגחה העליונה הזמינה להם פרנסתם ברוחניות ובד' אמות בסביבה שלהם, והפרנסה בגשמיות הרי אצל איש הישראלי היא מסובבת מהפרנסה ברוחניות.

ויה"ר ששורותי אלה המעטות תספיקנה להבהיר המצב וישפיע גם על חבריו ידידיו ומכיריו בזה ויהי' בהצלחה, כוונתי שיתוסף חיות במרצם

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ובפעולותיהם בקדש ואל ישעו בחיפושים לענינים שצריך עיון גדול אם בשטח עבודתם הם - עכ"פ לעת עתה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ס.

ד'תרמג

ב"ה, כ"ב מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יהודא זרחי' מרדכי ליב חיים שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו משילהי תמוז, כבקשתו יזכירו את כל אלה שכותב במכתבו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע וביחוד את אמו תחי' להטבת מצב בריאותה.

אקוה אשר נזדמן לו ועכ"פ חפש הזדמנות להפגש עם האברכים השלוחים שליט"א מכאן ולשוחח אתם בד"ת בנגלה ובחסידות, וכבר ידוע פתגם נשיאנו הק' אשר כששני יהודים נפגשים, ועאכו"כ כ[שמ]שוחחים בד"ת נצמח מזה טובה גם לעוד מי מבני ישראל, ובפרט כשהמדובר בכאלו שיש להם שייכות להשפעה על הזולת, אשר כל ענין שמתוסף בהם נותן מקום שיתוסף עי"ז בכאו"א מהמושפעים, זאת אומרת, שההוספה נכפלת כמה פעמים ככה, וק"ל.

במשלוח מיוחד נשלח לו הקונטרס שהו"ל זה לא כבר, ובטח יזכה בתוכנו את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה.

מו"ה יהודא זרחי' מרדכי ליב חיים: סגל. תל אביב. אגרות נוספות אליו - לעיל ד'שנב, ובהנסמן בהערות שם.

השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.
פתגם: ראה גם לעיל חי"א אגרת ג'תרכו, ובהנסמן בהערות שם.

ס.א.

ד'תרסב

ב"ה, כ"ח מנ"א, תשט"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מכתבי מענה על מכתבו הקודם בטח הגיעו בזמנו, ומאשר הנני
קבלת מכתבו משילחי תמוז - שנתאחר קצת עד שהגיע אלי.

במ"ש אודות חוסר ספרים, צריך הי' לפרט יותר, ומובן שככל
האפשרי יהי' זה ספרים מהוצאת קה"ת שזה יהי' בנקל יותר להשיג.

בטח נפגש כ"פ עם השלוחים האברכים הרבנים שליט"א, ונצלו
ביקורם באה"ק ת"ו גם בעבודתו הוא בכרם חב"ד, ובטח יודיע בפרטיות
המתאימה גם בזה, והשי"ת יצליחו.

הגיעתני שמועה (והלואי שתתבדה), שיש מפריעים לו בהפצת
המעניות בין בני תורה. ובודאי לא יתרשם כלל מזה. ובדרכי נועם ימשך
להפיץ מעניות התורה שאלו הם דרכי, וביחד עם זה נק' תושי' כי מתשת
כחם של כל המנגדים להפצתה. וכל האומר שמועה זו אינה נאה - כבר
אמרז"ל שגם שמועה הנאה בעיניו יאבד ר"ל. - ואשרי חלקו בעבה"ק
האמורה, וסו"ס תהי' ידו על העליונה, וכפסק הידוע של ב"ד של מעלה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 619 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

סב.

ד'תרפז

ב"ה, ה' אלול, תשט"ז
ברוקלין.

לכל אחד ואחת מאנ"ש, וביחוד להנהלות ארגוני
ומוסדות אנ"ש אשר באה"ק תובב"א
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לקרות מכתבי אנ"ש שי' מאה"ק ת"ו, מעת ביקורם של
השלוחים האברכים הרבנים שליט"א באה"ק ת"ו וגם לאחר זה, במ
מתארים ההתעוררות שהביא הביקור, ההחלטות שנתקבלו בכו"כ
מקומות וחוגים, והרושם הכללי וגם הפרטי שהשאירו בביקורם, דבריהם
ופעולותיהם.

ואחרי כל זה, בודאי למותר לעוררם, אשר כל הענינים האמורים,
מבלי להמעיט החשיבות שלהם וערכם, וכידוע פתגם כ"ק רבותינו
נשיאינו הק' חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, ובפרט כשבאה
בדברים היוצאים מן הלב ומאלו הנמצאים באהלה של תורה, נגלה
וחסידות, הרי לאחר כל זה - בהתחשב עם התכלית המקווה, הענינים
האמורים הם בגדר חרישה ובכמה מקומות גם זריעה, וכמו - שבמשל -
נראה כמה הרפתקאות עדיין לאחר החרישה וגם הזריעה עד שמביאים
הדבר לשלימותו, הרי כן הוא גם בנמשל, שכמה מלאכות מחשבת,
ובלשון חז"ל ע"ד הצחות, מלאכות שבהם נבנה המשכן עליו נאמר ועשו
לי מקדש ושכנתי בתוכם, צריכים להעשות עד שיוגמר הדבר.

ופשוט אשר מלאכות אלו מחובתם וגם זכותם של כל אנ"ש בתוככי כאחב"י הנמצאים באה"ק ת"ו, וביחוד ולכל לראש - ארגוני אנ"ש, אשר אינה דומה מצוה הנעשית ע"י רבים לנעשית ע"י יחיד ויחידים.

ובודאי למותר להוסיף, אשר כל עוד רושם הביקור ועניניו קרוב בזמן - חיותו גדולה יותר, ובקל יותר להמשיך בכל הענינים הצריכים לבוא לאחרי הביקור באופן הכי יעיל ובתועלת הכי מוצלחה.

ובפרט אשר הזמן גרמא, שנמצאים אנו בחדש הרחמים, אשר, בלשון רבנו הזקן, המלך מה"מ הקב"ה נמצא בשדה והרשות לכל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בספ"י ומראה פנים שוחקות לכולם (לקו"ת ראה לב, ב), אשר מובן שכמים הפנים לפנים מתעורר כן גם האדם התחתון, איש ואשה הישראלים, אשר אתם קרוים אדם.

הצעתי אשר, אם לא נעשה כזה עד עתה, הרי תיכף לקבלת מכתבי זה, יתייעצו ביניהם איך לגשת לפעולות בכיוון האמור בהקדם הכי אפשרי, למנות ועד מצומצם או גם יחידים על פעולות מסוימות (בכדי שלא יעשה בענין כבקדירה דבי שותפי), ויגשו תומ"י גם להבאת ההחלטות בפועל.

ויהי רצון אשר מלכנו שבשמים, הנמצא עתה בשדה וכאמור, יקבל גם בקשתנו זו להצלחה בכיוון האמור ובפעולות האמורות, הצלחה הכי גדולה ומופלגה, ויקבלה בסבר פנים יפות, שע"ז בטלים כל ההעלמות וההסתרים, וילכו מחיל אל חיל לא לבד בניצול הביקור ורושמיו, אלא גם בהוספה עליהם כהנה וכהנה בכל הפרטים.

המצפה לבשו"ט ומפורטות בהנ"ל, וחותרם בברכת הצלחה מופלגה בהאמור, וכתובה וחתימה טובה לכאו"א וב"ב שיחיו,

מנחם שניאורסאהן

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 469. ראה גם אגרת הבאה.
השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

סג.

ד'תרפח

[ה' אלול, תשט"ז]

...נעם לי לקרות הראשי פרקים מפעולות האברכים השלוחים הרבנים שליט"א באה"ק ת"ו. ובודאי עוד ימלא בזה בהענינים בהם משתתף, ויעורר שיעשו ככה אלו שהשתתפו בשאר הפעולות שהוא כותב אודותם רק ראשי פרקים מפי השמועה.

ונקודה הכללית בכל זה היא, שאחרי כל העילויים - ביקורם של הנ"ל הוא מעין חרישה ובמקצת גם זריעה. ועתה באה עיקר העבודה - המוטלת על אנ"ש בכלל וצעירי אגו"ח ביחוד - לעשות כל שאר המלאכות דחשיב תנא בסידורא דפת עד שיהי' - בלשון החסידות - דבר ראוי לאדם עליון שעל הכסא, עולה על שולחן מלכים הוא ממה"מ הקב"ה, והנמשל מובן, ומהנכון שתומ"י, כל זמן הרושם חם וחי, יתייעצו ביניהם איך לנצל הביקור והפעולות של הנ"ל באופן הכי יעיל, והשי"ת יצליחם.

אף שכותב הנני עד"ז גם להנהלת צעירי אגו"ח, כבר הראה הנסיון שלפעמים מתקבל זה כקדירה דבי שותפי, וכיון שהצליח הוא בכגון דא עד עתה להניע את הגלגלים וכו', יה"ר שיצליח בזה גם עתה נוסף על פעולתו הוא בעצמו.

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 470. ראה גם אגרת הקודמת.
השלוחים: ראה גם לעיל אגרת ד'תקמו, ובהנסמן בהערות שם.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

סד.

ד'תרפט

ב"ה, ה' אלול, תשט"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ כו' מו"ה אברהם שי'

שלום וברכה!

...נב.

הפ"כ ע"י האברכים השלוחים הרבנים שליט"א נתקבל ות"ח.

מו"ה אברהם שי': מייזליש, כפר חב"ד.

סה.

ד'תרחצ

ב"ה, ח' אלול, תשט"ז
ברוקלין.

ש"ב הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה יהודא ליב שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ה מנ"א, בו כותב הפעולות והרושמים מביקורם של האברכים השלוחים הרבנים שליט"א, ותנוח דעתו כאשר הניח את דעתי, כי תוכן כתבו מחזק תקותי אשר אנ"ש שבאה"ק ת"ו יעשו ככל התלוי בהם לנצל את הביקור הפעולות והרושמים לנקודה העיקרית הפצת המעינות חוצה ובאופן המצוה עלינו בתורה ע"מ שיבוא בפועל בחיי היום יומים במחשבה דבור ומעשה, ובפרט שנמצאים אנו בימי ההתעוררות חדש הרחמים שהמלך נמצא בשדה ומקבל את כ"א שרוצה לקבל את פניו בספ"י, ככתוב בלקו"ת פ' ראה לב, ב עיי"ש, ויה"ר שיבשר טוב גם בזה.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

מו"ה יהודא ליב: סלונים, ירושלים. אגרות נוספות אליו – לעיל ד'תלו, ובהנסמן
בהערות שם.
השלוחים: ראה גם לעיל אגדת ד'תקמו. ובהנסמן בהערות שם.

חלק ב: שיחות כ"ק אדמו"ר בקשר עם המאורע*

א.

(יש להביע רגשי תנחומין לנשי ובנות חב"ד בכפ"ח / לעזור בחיזוק ובהגדלת העבודה שלהם שם / מסירת ד"ש לכל המשתתפות בכינוס ושתוכלו לבשר בשורות טובות)

חלק משיחת יום ג' כ"ז אייר, ה'תשט"ז**

- לאגודת נשי ובנות חב"ד, לרגל הכינוס הראשון, בחדרו הק' -

בלתי מוגה

ב. בנוגע להחלטות של ה"כינוס" – ברצוני להציע:

בקשר להמאורע שאירע בכפר חב"ד¹ – יש להביע רגשי תנחומין לנשי ובנות חב"ד אשר בכפר חב"ד. ולכן, מן הראוי שמשתתפות ה"כינוס" ישלחו "מברק" של דברי תנחומין וחיזוק.

והעיקר – לא רק הבעת רגשי תנחומין כו' בדברים בלבד, אלא גם לעזור בחיזוק ובהגדלת העבודה של נשי ובנות חב"ד שם.

* * *

ג. תמסרו פרישת שלום ("א גרוס") לכל המשתתפות ב"כינוס".

והנני מאחל לכל אחת מכן, ולכל המשתתפות ב"כינוס", שתוכלו לבשר בשורות טובות הן בנוגע לחיים הפרטיים והן בנוגע לעבודה².

(*) להעיר דמאז המאורע הנ"ל הואיל כ"ק אדמו"ר בפומבי להרבות לדבר על כפר חב"ד וביסוסו וענינו כו' במשך השנים, אף שלפני זה כמעט לא דיבר עליו ברבים (הערת המו"ל).

(**) תר"מ התוועדיות חט"ז ע' 289

(1) הכוונה על המאורע המחריד בבית הספר החקלאי שבכפר חב"ד באור ליום ב' דר"ח אייר תשט"ז, בו נרצחו חמשה מתלמידי המוסד ומדריכם הי"ד בידי מסתננים מצריים (ראה "מבוא" לאג"ק חי"ג ע' 5 ואילך. וש"נ).

(2) חסר הסיום.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ב.

(לא להתפעל מנסיונות / האסון אין באור ע"ז ובטח שמזה כפליים לתושי' / השתתפות בהחזקת כפר חב"ד, בגוף, בממוץ, ובנשמה / עוד אופן לחזק ע"י בקור דעשר שלוחים באה"ק / עוד אופן השתתפות / אמירת מאמר דא"ח שלא כרגיל)

חלק משיחת * יום ב' דחג השבועות, ה'תשט"ז.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "צמאה לך נפשי" ו"אבינו מלכנו",

ואח"כ אמר:]

עס שטייט אין תורת כהנים (**), אז אויב איינער האט א נחלה זאל ער דאס ניט פארקויפן

וכל שכן אין ארץ ישראל.

— באמת האט יעדער איד א נחלה אין א"י פון אברהם אבינו אן. ווי מען האט שוין אמאל גערעדט, וועגן ארבע מאות שקל כסף וואס אברהם אבינו האט געגעבן צו עפרון'ן, שטייט אין ספר פענח רזא, אז לויט'ן חשבון זרע חומר שיעורים בחמישים שקלי כסף, מאכט אויס דער חשבון אז פאר ארבע מאות שקל כסף, האט יעדער פון די שישים ריבוא אידן, אן אמה על אמה אין ארץ ישראל.

און דאס איז אויך דער טעם פארוואס יעדער איד קען שרייבן א פרוזבל ווייל ער האט אן אמה על אמה אין א"י.

אבער דא רעדט מען וועגן דעם וואס איינער האט א נחלה פרטית אין ארץ ישראל, דארף ער דאס זעהן איינהאלטן מיט אלע כוחות. און וויבאלד תורה פסקנ'ט אזוי, איז א ראי' אז מען קען דאס אויספירן, און בשעת מען גייט מיט א שטארקייט ווערט בטל אלע העלמות והסתרים.

און די העלמות והסתרים וואס זיינען שוין פאראן, איז אזוי ווי עס שטייט אין כתבי האריז"ל ע"פ יתן למכהו לחי ישבע בחרפה, אז

* הוגה ע"י כ"ק אד"ש ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"י"ב ע' 258-260 (מלבד הכתוב בסוגריים בהתחלה).

(**) לויקרא כה, כה. ראה ג"כ רמב"ם הל' דעות פ"ה הי"ב.

דערמיט וואס יתן לחי למכהו, וואס ער שטעלט אויס די באק, איז ער יוצא מיט דער חרפה אליין, און וועט פארשפארן די ענינים בלתי רצוים פון דעם מכהו.

אויב אין אלע ענינים איז אזוי, מכ"ש ווען עס רעדט זיך וועגן ארץ אשר עיני הוי' אלקיך בה, אז די חרפה איז גענוג, און אז מען וועט גיין מיט א שטארקייט וועט מען אנהאלטן די נחלה וואס מען האט אין א"י.

הגם אז מען האט שוין גערעדט אין דעם כמה פעמים, אז מצד דעם וואס א"י איז פלטיין של מלך, דארף מען טראכטן צי מען האט אהין א "וויזע" פון אויבערשטן ב"ה, ווארום זיין אין א"י איז א גרויסע אחריות.

אויך אין פשטות איז דאך אין א"י פֿאַראַן כמה חיובים וואס אין חו"ל זיינען זיי ניטא, דערפאר שטייט דאך אין תשב"ץ, אז אויב מען איז ניט זיכער בא זיך, אז מען וועט זיך אויסהיטן אין מצוות, זאל מען ניט פארן קיין ארץ ישראל.

אבער דאס אלץ איז בנוגע נייע ענינים. בשעת עס רעדט זיך וועגן ענינים וועלכע זיינען שוין דא, ובאופן אז זיי זיינען ניט מנגד צו תורה ומצוות, דארף מען דאך געוויס מחזק זיין דאס בכל מיני השתדלות, וואס על פי תורה.

* * *

כ"ק מו"ח אדמו"ר האט מייסד געווען אין א"י א כפר חסידי חב"ד, און דברי צדיקים קיימים לעד, ומכ"ש מעשה צדיקים. און פון דאמאלסט אן האבן חסידי חב"ד א כפר נחלה אין אה"ק ת"ו.

דארף מען ניט נתפעל ווערן פון קליינע נסיונות און פון גרויסע נסיונות ובפרט דעם נסיון היותר אחרון (***) .

עס זיינען פאראן אזעלכע וואס ווילן דאס מבאר זיין מיט דעם ענין פון ובקרובי אקדש. באמת, איז דאס קיין ביאור ניט, און ווי עס שטייט דארט גופא — וידום אהרן. די הבנה פון ובקרובי אקדש ווייס מען אויך ניט. איז מסביר זיין איין ענין הבלתי מובן מיט נאך א ענין הבלתי מובן, איז דאס

*** ראה קובץ ליובאוויטש חו' יד ע' 230.

תנחומין של הבל. וידום אהרן.

אודאי אסור להרהר אחרי מדותיו של הקב"ה, אבער דאס מיינט ניט אז דער ענין אליין איז מובן בשכל. לעת עתה האב איך ניט געפונען קיין ביאור אויף דעם, אבער געוויס איז, אז פון דעם וועט זיין — כפלים לתושי'.

ביז אז מען זאל פארשטיין אויך מיט'ן שכל אנושי, אז אודך הוי' כי אנפת בי, עס וועט זיין דער אודך אויף דעם כי אנפת גופא, ווייל מען וועט זעהן אויך בעיני בשר, אז דאס איז טוב הנראה והנגלה.

בהנוגע לפועל: אזוי ווי עס דארף זיין דער כפלים לתושי', זאלן אויך די וואס זיינען דא אין חו"ל זיך משתתף זיין בהחזקת הכפר חב"ד. און די וואס האבן זיך ביז איצטער אויך משתתף געווען, זאלן זיי פון איצטער אן משתתף זיין זיך ביתר שאת.

און די השתתפות דארף זיין ניט נאר בממונו, נאר אויך בגופו ובנשמתו. כ"ק מו"ח אדמו"ר האט אמאל געזאגט בנוגע די אידן וואס געפינען זיך אין רוסלאנד, אז דורך דער החזקת התורה פון אידן וואס געפינען זיך אין די פרייע מדינות, וועט זיין א חיזוק אויך צו די אידן וואס געפינען זיך אין רוסלאנד.

במילא דארף מען זיך משתתף זיין אויך בגופו ובנשמתו, אז מען זאל מוסיף זיין דא בלימוד התורה, ובפרט בלמוד פנימיות התורה, ובקיום המצות בהידור, וועט דאס זיין א סיוע אויך צו זיי. ווארום אלע אידן זיינען דאך אחים ממש, ווי ער איז מבאר אין תניאו אב אחד לכולנה, ועאכו"כ אז מען איז פאראייניקט אלע צוזאמען דורך דעם לימוד און הנהגה פון תורת והנהגת משה שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר.

מען דארף דאך יעדער ענין אויסטייטשן בפרטיות :

יעדער איינער דארף זיך משתתף זיין בהחזקת הכפר בממונו, בגופו ובנשמתו.

בנשמתו, אז יעדער איינער זאל מוסיף זיין בלימוד תורת החסידות והנהגה בדרכי החסידות, וואס דאס וועט געבן א נתינת כח אויך צו זיי. און דער עיקר — עס זאל זיין קירוב הלבבות, כאיש אחד חברים.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

בגופו, מען זאל פועל'ן אויף נאך איינעם אז ער זאל אויך כהנ"ל זיך
משתתף זיין בהחזקת הכפר, און פועל'ן על הזולת איז דאך דאס דורך —
בגופו.

בממונו כפשוטו, מען זאל מחזק זיין די אלע מוסדות הקיימים מכבר,
און אויך אויף בויען נייע כפי דרישת השעה.

ביז אז דער כפר חב"ד זאל זיין דער ארט אין ארץ ישראל, וואס פון
אים וועט נמשך ווערן די מעיינות פון בעל שם טוב מיט אלע רביים ביז
כ"ק מו"ח אדמו"ר — חוצה.

און דורך די השתתפות דורכגעדרונגען באהבת ישראל, וועט
דעמאלסט זיין דער כפליים לתושי',

אנשטאט דעם וואס גוים שלאגן אידן, וועט נתגלה ווערן אין ארץ
ישראל אויך אין גשמיות, ארץ אשר אבני' ברזל וגו', מיט די אלע מעלות
וואס מ'רעכנט אויף א"י, ביז עס וועט זיין דער וראו כל בשר יחדיו כי פי
הוי' דיבר, אז מען וועט אנזעהן במוחש בעיני בשר דעם כח הפועל בנפעל,
און מען וועט ממשיך זיין דעם בית המקדש השלישי וואס ער איז שוין בנוי
ועומד למעלה — למטה במהרה בימינו ממש.

* * *

איינער פון די אופני השתתפות איז, אז עס זאלן פארן צען אדער עלף
באי כח קיין א"י, בעיקר זאלן זיי זיין אין כפר חב"ד און אין דער ישיבת
תומכי תמימים אין לוד, וואס זי איז דאך פארבונדן מיט'ן כפר, אויך לבקר
על המקומות הקדושים, און שפעטער קומענדיק אי"ה צוריק, מיטבריינגען
מיט זיך אויפרא דא"י אין חו"ל און ממשיך זיין דאס למטה מעשרה טפחים,
און אזוי אויך דארטן וועט עס בריינגען א תוספת סיי אין דער ישיבה און
סיי אין דער גאנצער סביבה.

דער אלטער רבי האט געזאגט, אז א חסידישער פארבריינגען קען
אויפטאן דאס וואס מלאך מיכאל קען ניט אויפטאן,

ובפרט — אז דא איז פאראן כמה וכמה עשירות מאנ"ש.

זאל דער אויבערשטער געבן, עס זאל דארטן זיין דער צוה הוי' את
הברכה ואת השלום,

עס זאל זיין והוא יכלכלך. דער אויבערשטער זאל געבן די כלי מחזיק ברכה זה השלום און דערנאך זאל זיין דער צוה הוי' את הברכה אין דער כלי, וועט דאמאלסט זיין ווי מרגלי בפומי ומבואר מקדושי עליון, אז נאך א שריפה ווערט מען רייך, ווייל נאך מדת הדין קומט מדת הרחמים, וואס מדת הרחמים איז בקו האמצעי, מבריח מן הקצה אל הקצה.

דער אויבערשטער זאל געבן אז דאס זאל גיין פון עומק תחת ביז עומק רום, און עס זאל אלץ נתגלה ווערן בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות.

אזוי ווי א חסידישער פארבריינגען איז פארבונדן מיט א מאמר חסידות, וועל איך איצטער זאגן א מאמר, וואס דאס – (היינו אמירת ב' מאמרים בהתוועדות אחת) – איז שלא כפי סדר הרגיל, וועט דאס זיין די השתתפות לכפר חב"ד פון מיין זייט.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א ציוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע, ואח"כ אמר המאמר ד"ה איהו וחיהי חד המשך למאמר הקודם).

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ג.

(הוראות להשלוחים בנוגע לבקורם באה"ק)

שיחת ליל ג' תמוז, ה'תשט"ז.

– להתלמידים השלוחים הנוסעים לארצנו הקדושה, בחדרו הק' –

בלתי מוגה

א. בהמשך להמדובר בחג השבועות¹ אודות הנסיעה לארץ הקודש – והרי אתם מאלו שמתנדבים לנסוע, ובודאי הרי זה ברשות ההורים – הנה יה"ר שתהי' הנסיעה בהצלחה.

בכל מקום שתבואו – תערכו ביקור במקומות התורה, ובפרט אצל אנ"ש וב"תומכי תמימים"; אנ"ש בלונדון, הישיבה בצרפת, אנ"ש בפריז, מקומות התורה בשווייץ, והעיקר – בארץ ישראל.

ב. מהיום שבו מתחילים אתם את ההכנות להנסיעה – תארגנו את סדר הלימוד, באופן שהתחלת היום תהי' בלימוד החסידות, ולאחרי התפלה – שיעור בנגלה. וכך יהי' סדר הזמן במשך כל הנסיעה, עד שתחזרו לכאן.

וכיון שסדר הלימוד ברבים הוא באופן שאחד לומד בפני כולם וכל השאר משתתפים בשקלא וטריא – הנה באופן כזה תסדרו את הלימוד שלכם, הן בנגלה והן בחסידות, שאחד ילמד בפני כולם, והשאר ישתתפו בשקו"ט.

כל יום ילמד בפני כולם מישהו אחר, כך, שכל אחד, ללא יוצא מהכלל, ילמד בפני כולם כמה פעמים.

אין הכרח שיהי' הלימוד בהמשך אחד כל הזמן, אלא יכולים ללמוד בכל יום ענין אחר, או ללמוד ענין אחד במשך כמה ימים. ויהי' זה בסדר

(1) סל"ו ואילך (תו"מ חט"ז ריש ע' 356 ואילך). וש"נ.

מסודר, שידעו מראש, בכדי שכל אחד יוכל להכין את הלימוד שלומד בפני כולם.

וכאשר תהיו בכפר חב"ד, הנה מלבד הזמנים שבהם תהיו עסוקים בנסיעות, תקבעו את זמני השיעורים בבית-הכנסת, במקום ציבורי – כדי שידעו שזהו המקום שבו הנכם נמצאים – ושם תלמדו השיעורים שלכם, בבוקר ובערב, חסידות ונגלה, מלבד ביום השבת, שכפי הנהוג שם ללמוד רק חסידות², תלמדו גם אתם חסידות.

ג. עוד ענין יש להבהיר:

כאשר באים למקום מסויים, אין להתנהג באופן של ענוה שלא לשמה³. כאשר באים לבית-הכנסת ובית-מדרש שבו מתאים לדבר ענין בנגלה – תדברו בנגלה, ובמקום שמתאים לדבר חסידות, תדברו חסידות; וכיון שנוסעים אתם לבקר את בני"ש שהם שייכים לשני הענינים – תדברו הן בנגלה והן בחסידות.

כדאי לקבוע מישהו שיהי' עיקר המדברים, אחד בחסידות ואחד בנגלה, היינו, שהוא יהי' המדבר העיקרי והמתחיל, והשאר יסייעו לו בשקד"ט.

בארץ ישראל – תהיו בעיקר בכפר חב"ד, ותבקרו גם את הישיבות החסידיות, ובהתייעצות עם אנ"ש – גם שאר הישיבות.

וכיון שהנכם לאחרי בר-מצוה, ברי-דעת, ובפרט לאחרי גיל עשרים שנה, שאז ישנם מוחין דגדלות (כמובא בלקו"ת⁴ מע"ח⁵ שבגיל עשרים שנה מקבלים מוחין דגדלות) – אין צורך להבהיר לכם את האחריות המוטלת עליכם, ולאידך גיסא, אין לכם להתיירא, דכיון שהנכם נוסעים בתור שלוחים, בודאי יש לכם הכחות הדרושים לכך.

(2) ראה תו"מ חי"ב ס"ע 204 ואילך. וש"נ.

(3) ראה ערכין טז, ב.

(4) אחרי כח, סע"ד. במדבר ב, רע"א. מסעי צב, סע"ד.

(5) סוף שער כה.

ד. ענין נוסף יש להבהיר:

עליכם ללמוד את הענינים השייכים במיוחד לארץ ישראל, כמו דיני תרומות ומעשרות, וכן לידע את הברכות שאומרים כאשר באים לירושלים, משיגיע לצופים⁶ – כפי שנתבאר בספרים וקונטרסים שונים בענינים אלו, ובדאי תלמדו ותחזרו זאת היטב, כיון שמדובר אודות ענינים בלתי-רגילים.

הגם שתוכלו לשאול ולשמוע ענינים אלו מבני ארץ-ישראל, מ"מ, מוטב שתלמדו ותדעו זאת בעצמכם, כדי שלא יתפסו אתכם בהעדר ידיעה, שזהו דבר שאינו מתאים לשלוחים מאמריקא!...

ה. כיון שנוסעים אתם בתור תלמידי חכמים, עליכם להשתדל שגם הענינים החיצוניים, כמו הלבושים, יהיו באופן המתאים⁷, היינו, שגם הענינים החיצוניים יהיו בהתאם להשליחות.

ו. כאמור, בודאי נוסעים אתם ברשות מלאה של הורכים, סעו לשלום ולשמחה, ותהי' הנסיעה בהצלחה, ושהותכם ("דער פארבריינגען") בכל מקום שתבואו יהי' בהצלחה מופלגה, ובאופן שתשאירו את הרושם המתאים ל"שלוחים" שבאים מכאן, דבר שיביא תועלת, וגם תועלת עבורכם, בדרך שכר או יותר מאשר בדרך שכר.

ותחזרו בחודש אלול,

– לאחר שהותכם בארץ ישראל פחות משלושים יום, כדי שלא יתעוררו שאלות בנוגע להציאה מארץ ישראל⁸ –

זמן ההכנה להימים-טובים ולכל הימים הבאים לקראתנו לשלום, מתוך הצלחה מופלגה כל השנה.

(6 ראה טושו"ע או"ח סתקס"ט. הובא באג"ק חט"ו ע' תנב.

(7 ראה שבת קיד, א.

(8 ראה גם שיחת חה"ש הנ"ל הערה 254 (שם ע' 357). וש"נ.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

ז. ביום זה, ג' תמוז, שבו מתחילה נסיעתכם בדרך הכנה, תמסרו –
ע"י הרב חזקוני – את שמותיכם בצירוף שם האם.

עיקר ההכנה להנסיעה תהי' בי"ב תמוז בשעת ההתוועדות, שהרי
פעולתה של התוועדות היא להיות בבחינת "מהלך"; אבל התחלת ההכנה
לנסיעה היא ביום זה, ג' תמוז, שבו התחילה גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר
ממאסרו,

וענין זה יביא את התחלת היציאה מן הגלות אל הגאולה השלימה,
ע"י משיח צדקנו.

ד.

(השלוחים נוסעים בשליחות כאו"א / השליחות אחריות גדולה אבל נותנים הכחות ע"ז / מטרת השליחות - הפצת המעיינות)

חלק משיחת יום ה' פ' בלק, י"ב תמוז, ה'תשט"ז.

בלתי מוגה

יז. [כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שקבוצת התמימים שנוסעים בשליחות לאה"ק¹ יאמרו "לחיים", ואח"כ אמר:]

ידוע מ"ש אדמו"ר הזקן באגרת הקודש² בנוגע להעילוי שבמעמד עשרה מישראל, ש"אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו, עד שהי' מתבטל ממציאותו לגמרי".
ומזה מובן גודל העילוי שבדבר בשעה שעוסקים בתורה ומצוות, במעמד כמה עשירות מישראל.

ואע"פ שבנוגע לנוסח ברכת המזון הדין הוא שאין חילוק בין עשרה למאה³ (דלא כהדעה⁴ שצריך להיות חילוק גם בדיבור), מ"מ, מעצמו מובן שכאשר ניתוסף עוד יהודי, עוד נפש אלקית, הרי זה כמו שניתוסף עוד אות בתורה (שהרי כל יהודי יש לו אות בתורה⁵), שעי"ז ניתוסף האור שבאות זו, מלבד ה"אור העולה על כולנה"⁶ מצירוף כל האותיות יחד עם האות הנוספת, וא"כ, מובן ופשוט שנעשית תוספת בכל הענינים הרוחניים, ובהכרח שתהי' תוספת גם בענינים הגשמיים.

וכיון שכן, הנה כאשר צריכים לדחות ענין של חושך, הרי אע"פ שישנה ההודעה שאפילו מעט אור דוחה הרבה מן החושך⁷, מ"מ, מובן שכאשר האור הוא בריבוי (עי"ז שישנם יותר מעשרה מישראל), ביכלתו

(1) ראה שיחת ליל ג' תמוז (לעיל ע' 26 ואילך). וש"נ.

(2) סכ"ג.

(3) רמב"ם הל' ברכות פ"ב ה"ד. טושו"ע (ואדה"ז) או"ח רסקצ"ב (ס"ג).

(4) ר' יוסי הגלילי – ברכות מט, ב (במשנה).

(5) "היום יום" יג אדר שני. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 69. וש"נ.

(6) ראה תניא שעהיחודה"א פי"ב.

(7) ראה חובת הלבבות שער יחוד המעשה פ"ה. תניא פי"ב (יז, א).

לדחות יותר חושך. ובפרט ע"פ דרישת תורת החסידות, שלא מספיק לדחות את החושך, אלא צריך להיות "לילה כיום יאיר"⁸, "ויהפוך גו' את הקללה לברכה", שהחושך עצמו יאיר⁹.

ית. ובהתאם לכך, הנה כאשר אירע המאורע בכפר חב"ד, לא עתה ולא עלינו¹⁰,

— אשר, אע"פ שמייסד הכפר ומנהלו "עומד ומשמש"¹¹, וממשיך רחמים רבים בטוב הנראה והנגלה לכל אחד ואחת מהנמצאים שם, הרי מובן, שכאשר מכינים מלמטה יותר כלים ויותר צינורות, הרי "טיפים" שמלמטה מעוררים עוד טיפה מלמעלה¹², ובפרט כאשר מדובר אודות רבי וחסיד, שהרי הם מקושרים של כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא ישראל —

היתה הסברא הנכונה שבעצם היו צריכים אלו ואלו ליסע לשם בעצמם, וככל שירבו הנוסעים הרי זה טוב יותר,

וכאמור, שכאשר ניתוסף עוד יהודי, ניתוסף עוד אות בתורה, ומובן, שגם הוספת "אות זעירא" היא דבר חשוב, ועאכו"כ "אות בינונית" ו"אתון רברבין", ועאכו"כ כאשר נוסעים עדה מישראל, ויותר מ"עדה", וכאשר ניתוסף אור בנקודה אחת, הרי זה מתפשט בכל הסביבה כולה ובכל המדינה כולה, וכאשר מדובר אודות מקום כללי וזמן כללי, הרי זה מתפשט בכל הפרטים התלויים במקום זה ובזמן זה.

אבל אעפ"כ, כיון שמצד כמה סיבות לא כולם יכולים לנסוע ולא כל אחד יכול לנסוע — הרי ע"פ תורה ישנו הענין ד"שלוחו של אדם כמותו"¹³, ולכן, כאשר נתאספים יחדיו, ובוחרים פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני שיסעו בתור שלוחים, הרי זה נחשב כאילו נסעו כל אלו שמינו אותם בתור שלוחים.

יט. ולהעיר:

(8) תהלים קלט, יב.

(9) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שמו. ספר הערכים חב"ד ערך אור ביחס לחושך ע' תקצו. וש"נ.

(10) ראה שיחת יום ב' דחג השבועות סל"ה (תו"מ חט"ז ע' 355). וש"נ.

(11) סוטה יג, סע"ב.

(12) ראה זח"ג רמז, ריש ע"ב (ברע"מ), ובהנסמן בנצו"ז שם.

(13) ברכות לר, ב, (במשנה). וש"נ.

בנוגע להענין ד"שלוחו של אדם כמותו" ישנם כמה דרגות: מהדרגא היותר פחותה – שהשליח עושה את המעשה, ואין זה אלא שהוא מוציא את המשלח י"ח, ועד להדרגא היותר עליונה – שהמשלח עצמו עושה את הדבר ע"י אבריו של פלוני, כידוע¹⁴ אריכות פרטי החילוקים בזה, והראיות לכל הצדדים.

אמנם, חסידים לא מגבילים את עצמם עם המסקנות שבנגלה בתורה – אם אין הדבר נוגע למעשה בפועל. וכפי שמצינו בחלק הדרוש שבתורה, שבמסכת אבות מפרש רש"י באופן אחר מהפירוש שבאבות דר"נ¹⁵, וכמו"כ מצינו שבפירושו על התורה מביא רש"י שישנם דרשות רז"ל ואעפ"כ מפרש באופן אחר. והיינו, שרק בנוגע לענינים של מעשה בפועל הרי זה באופן ש"הקהל חוקה אחת לכם"¹⁶, ו"הלכה כמותו" – כדברי אחד; משא"כ כאשר מדובר אודות ענינים רוחניים, או אפילו בענינים של פועל אבל טרם שנקבעה הלכה – הרי "אלו ואלו דברי אלקים חיים"¹⁷, ולא עוד אלא שלפעמים פוסקת התורה ש"נהרא נהרא ופשטי"¹⁸, וכל שבט במסילתו יעלה¹⁹.

ועד"ז בנוגע לענינו: איך שתהי' המסקנא בענין השליחות ע"פ נגלה בנוגע להלכה למעשה בענינים גשמיים וחומריים – הרי ברוחניות הענינים יכול להיות ענין השליחות, "שלוחו של אדם כמותו", במדריגה היותר נעלית.

והיינו, שהנוסע הוא המשלח בעצמו, אלא שענין זה נעשה באופן שהוא ע"ד מ"ש²⁰ "ותשלח את אמתה", "שנשתרבה אמתה אמות הרבה"

(14) ראה לקח טוב (למהר"י ענגיל) כלל א. וש"נ.

(15) ראה גם לקו"ש ח"י"ז ע' 349.

(16) שלח טו, טו.

(17) עירובין יג, ב. וש"נ.

(18) חולין יח, ב. וש"נ.

(19) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 54. וש"נ.

(20) שמות ב, ה ובפרש"י.

— עד מאה אמה ²¹, ע”ד מ”ש ²² ”ואולך אתכם קוממיות”, מאה (או מאתיים) אמה ²³ — שעי”ז הוציאו את משה רבינו, ”גואל ראשון הוא גואל אחרון”.
וזהו ענינה של נסיעה זו — שכולם נוסעים יחד עמהם, אלא שזהו באופן שנשתרבה אמתם, ונמצאים גם הם בהשרוב, וזכו שנמצאים גם כאן יחד עם השרוב.

כיון שנמצאים כאן הנוסעים, והעשירי יצטרף אליהם בדרכם — נוסעים הם בשליחות כל הקהל, דהיינו כמה פעמים עשרה מישראל שעוסקים בתורה ומצוות, ולוקחים עמהם את האור ואת המאור, ועי”ז פועלים לא רק דחיית החושך, אלא גם הפיכת החושך לאור.
כ. ואע”פ שלכאורה הרי זו אחריות גדולה ביותר,

הנה לכל לראש ישנו המאמר הידוע ²⁴: ”וואס מאנסטו בא מיר — מאן בא זיך”.

ובכל אופן, בנוגע לנתינת כחות — הרי ישנו הכלל ”לפום גמלא שיחנא” ²⁵, והיינו, שנותנים את הכחות לבצע את השליחות עוד לפני שמשילים את השליחות;

כל מה שנדרש הוא — לנסוע על דעת המשלחים, ואז נעשים כל הענינים כדבעי למהוי בהנוגע להשלוחים, והעיקר — שאז ישנם ההמשכות וההשפעות באופן שלמעלה מהטבע, ובהצלחה מופלגה.
כא. ועוד ענין בנוגע לשליחות זו:

ובהקדים שכ”ק מו”ח אדמו”ר סיפר פעם ²⁶ אודות אחד מראשי החסידים של הצמח-צדק, שאמר, שכל הענינים שעושה בהידור מצוה הרי זה כדי שיונח אצלו ענין של חסידות טוב יותר (”ס’זאל זיך אפלייגן בעסער א ווארט חסידות”).

21 ראה תורה שלימה עה”פ (אות מד). וש”נ.

22 בחוקותי כו, יג.

23 כ”ב עה, א. וש”נ.

24 לקו”ד ח”ב רצג, ב. סה”ש תרח”ץ ע’ 92. וראה גם מכתב ח’ תמוז שנה זו (אג”ק חי”ג ע’ רמח), ובהנסמן שם.

25 כתובות סז, רע”א. וש”נ.

26 אג”ק שלו ח”ד ריש ע’ פ. וראה גם מכתב כ”ט סיון, כ”ה תמוז שנה זו (אג”ק חי”ג ע’ ריט, ע’ דש). תו”מ ח”ז ס”ע 330. וש”נ.

וכיון שנקודת העבודה בעקבתא דמשיחא היא הפצת המעיינות חוצה, הרי כל הענינים שנעשים, אפילו עניני קדושה, יש לנצלם באופן שיביאו הצלחה נוספת בנקודת העבודה של זמן הזה – הפצת המעיינות חוצה.

וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁷ אודות רבינו הזקן, שהי' אצלו סדר לשלוח את תלמידיו למקומות שבהם לא נתקבלה עדיין תורת החסידות, והי' מצוה עליהם שידברו שם בנגלה דתורה, וע"י הדיבור בנגלה דתורה ביטלו את ההעלם וההסתר – שקיבלו אותם והתחשבו בהם כו', ובמילא היו יכולים להפיץ שם את המעיינות, ובאופן של קביעות וקיימא לדורותיהם אחריהם.

ועד"ז בנדו"ד:

אע"פ שהשליחות מצד עצמה היא ענין עיקרי, הרי זה גם כלל שהוא פרט מה "כלל גדול" דהפצת המעיינות.

והיינו, שבדרך נסיעתם הלך ושוב, ועאכו"כ בהיותם שמה, צריכים לנצל את הזמן בשביל הפצת המעיינות – עי"ז שיוכיחו שיודעים ללמוד נגלה, ובמילא מוכרחים לציית אליהם באמרם שצריכים ללמוד חסידות. וגם במקומות שאין צורך בראי' – יוסיפו באור החסידות.

ובפרט שיש עסק עם אלו שגם מצד עצמם חפצים הם בכך, אלא שיש צורך לצחצח את הכלי, ובלשון הידוע²⁸ שצריכים לצחצח מבפנים עד החצי, ומבחוץ עד החצי, ובצירוף שניהם נעשה כלי מצוחצח, מזוכך ומבורר.

וגם כאשר יסעו למקומות שבהם ישנם כאלו שמדמים שהם "מנגדים" – הרי זה רק מצד שטות, וכיון ש"אין מביאין ראי' מן השוטים"²⁹, ע"פ נגלה, נמצא, שאין שם התנגדות; צריכים רק להודיע זאת, ולהודיע בדרכי נועם, ובהכנה המתאימה, ואז זורעים את "דבר השם", ובאופן ש"לא ישוב גו' כי אם עשה את אשר חפצתי"³⁰, והיינו, שהקב"ה

(27) ראה גם תו"מ חט"ו ע' 281. וש"נ.

(28) ראה עץ חיים שער ב ענף ג. הובא בסה"מ תרנ"ד ע' קנא. תש"י ע' 13. ועוד.

(29) שבת קד, ב. וש"נ.

(30) ישע' נה, יא.

ימלא את רצונו וחפצו – פנימיות הרצון³¹, שזהו תענוג העליון שהוא נעלה יותר אפילו מתענוג המורכב³², אשר, המשכתו והתגלותו למטה היא ע"י תורת החסידות, והעיקר ע"י מעשה – הליכה בהדרכותי ומנהגי'.

וכיון ש"אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי"³³, הנה עי"ז שבדרך נסיעתם יקרבו יהודי לאבינו שבשמים, שאצלו יקר כל יהודי שלא בערך יותר מבן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנתם (כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הבעש"ט³⁴), וכאשר מקרבים אותו אפילו ע"י פעולה אחת, הנה "יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד" (כמ"ש בתניא³⁵), וגורמים למעלה תענוג נצחי – הרי אלו שגרמו לכך מקבלים שכר נצחי ושכר אמיתי, שזהו "שכר מצוה מצוה", צוותא וחיבור (כנ"ל סט"ז).

כב. וכיון שתורת החסידות דורשת שלא יהי' בדרך ממילא³⁶, אלא באופן ד"יגעת ומצאת"³⁷,

הרי לאחר כל הענינים צריך להיות אצלם הענין ד"מעקה לגגך", עם כל הענינים הקשורים בזה (כנ"ל סי"א ואילך), ואח"כ צריכים להתייגע ביגיעת נפש ויגיעת בשר להמשיך זאת למטה מעשרה טפחים, בכתלי המעקה,

ואז תהי' הנסיעה והחזרה בהצלחה מופלגה,

וזו תהי' הקדמה קרובה לנסיעת כל עם ישראל – "ויסעו ויהי חתת אלקים על הערים גו"³⁸ – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", ויקויים היעוד³⁹ "והיתה לה' המלוכה", ע"י דוד מלכא משיחא, במהרה בימינו.

כג. (ואח"כ אמר:) כיון שהתחלת הנסיעה היא ביום הבהיר,

31) ראה לקו"ת שה"ש כח, ד. וש"נ.

32) ראה סה"מ תרס"ג ע' כד ואילך. המשך תרס"ו ע' צז ואילך. ועוד.

33) ב"ק לח, ב. וש"נ.

34) ראה כתר שם טוב בהוספות סקס"ז. וש"נ.

35) פכ"ה (לה, א).

36) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 57. תש"ב ע' 119.

37) מגילה ו, ריש ע"ב.

38) וישלח לה, ה.

39) עובדי' בסופו.

— כמדובר שהלילה שבין שני ימים מחבר את שני הימים, שכן, מצד בריאת העולם שייך הלילה ליום שלאחריו ("ויהי ערב ויהי בוקר"⁴⁰), ואילו בקדשים "לילה הולך אחר היום"⁴¹, ונמצא, שבלילה זה ישנם ב' הענינים די"ב וי"ג תמוז —

תהי' התחלת הנסיעה בהצלחה מופלגה, וכן כל הפרטים הקשורים בזה, ועד להתועדות החסידית כשיחזרו ויפגשו עמהם, עם שליחות של המשלחים מהתם להכא — מתוך שמחה וטוב לבב.

ובתור מקדמה — יאמרו הם לחיים, וכל הקהל ינגן "כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון"⁴², עם כל הפרטים שבהמשך הכתובים.
[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "כי בשמחה תצאו". ואח"כ צוה לנגן "כאטש מי כודי".]

אח"כ הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א שגם הנוסעים בשליחות המל"ח⁴³ יאמרו "לחיים", והקהל ילווה אותם עם הניגון "כי בשמחה".

* * *

(40) בראשית א, ה. ועוד.

(41) חולין פג, סע"א. וש"נ.

(42) ישעי' נה, יב.

(43) ראה שיחת י"ב תמוז דאשתקד סי"ג (תו"מ חי"ד ע' 192). וש"נ.

ה.

(מכפ"ח יתפשטו חסידות בכל אה"ק / בית חדש)

חלק משיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז, ה'תשט"ז.

בלתי מוגה

טז. כיון שהענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" הוא הכנה לגאולה, הי' לכאורה צריך להיות עיקר הענין דהפצת המעיינות בארץ ישראל, שזהו המקום שמשם הי' ענין הגלות.

אבל רואים בפועל, החל מזמנו של הבעש"ט – שבו התחיל ענין החסידות – שהבעש"ט רצה לנסוע לארץ ישראל, ועיכבוהו מזה¹.

המגיד ממעזריטש – לא ידוע אם בכלל רצה לכתחילה לנסוע לארץ ישראל, ובכל אופן, כל ימיו הי' בחוץ-לארץ.

רבינו הזקן רצה לנסוע לארץ ישראל, וכבר נסע כברת דרך ("א שטיקל וועג"), ובכך יצא י"ח, ואח"כ אמר שעליו להיות בחוץ-לארץ דוקא². וכן אמר, וגם כתב בספרו תורה-אור³, שישנם כמה ענינים בחוץ-לארץ שאינם בארץ ישראל.

וכמו כן שאר הרביים היו כולם בחוץ-לארץ, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, בדור האחרון, שהי' אמנם בארץ ישראל, אבל רק זמן קצר ביותר, וזאת – לא בדרך אקראי, אלא בכוונה ממנו.

ונמצא, שהתגלות המעיינות היתה בחוץ-לארץ דוקא, ומחוץ-לארץ נתפשטו המעיינות גם בארץ ישראל, כיון שארץ ישראל שייכת לפנימיות התורה. ולמטרה זו יסד כ"ק מו"ח אדמו"ר את כפר חב"ד, כדי שממנו תתפשט תורת החסידות בכל ארץ ישראל; אבל הכל מתחיל מחוץ-לארץ דוקא.

יז. מצד הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה", צריכה להיות הפצת המעיינות גם בארץ ישראל, כיון שגם ארץ ישראל היא בכלל "חוצה".

(1) ראה שבחי הבעש"ט הרצאת מונדשיין (ירושלים תשמ"ב) ע' 276. וראה גם תו"מ ח"ה ע' 155 ובהערה 81 שם.

(2) ראה "התמים" ח"ב ע' נב ואילך. בית רבי ח"א פ"ר-ח. וראה גם תו"מ שם.

(3) ראה תו"א ויצא כב, סע"ד ואילך – ועם הגהות הצ"צ שבאוה"ת שם רטז, סע"ב ואילך. וראה גם תו"מ ח"ג ע' 192.

בעבר היתה המעלה בארץ ישראל בענין הטהרה, שהרי בחוץ-לארץ גזרו על גושה ועל אוריה⁴, ואילו ארץ ישראל גושה ואוריה טהור. אמנם, כל זה הוא כאשר הי' אפר הפרה, אבל לאחר שנגזז אפר הפרה, הרי אף שגושה טהור, ישנו ענין הטומאה מצד בני-האדם הטמאים שהולכים על הגוש, וא"כ, אין מעלה בארץ ישראל בענין הטהרה, וגם היא בכלל "חוצה".

ולכן צריכה להיות שם הפצת המעיינות – שמתפשטים מחוץ-לארץ לארץ ישראל, לכפר חב"ד, וע"י כפר חב"ד – בכל ארץ ישראל. וכיון שבונים שם "בית חדש", כפר חדש⁵ – צריך לקיים מ"ש⁶ "ועשית מעקה לגגך", היינו, שיהי' חיזוק בלימוד פנימיות התורה, במנהגי' והדרכותי', ועי"ז – "ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (אפילו מי שהי' ראוי ליפול מששת ימי בראשית⁷), ובפשטות – שיקויים מ"ש⁸ "והשבתי חי' רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם", וכל הברכות האמורות בפרשה, עד "ואולך אתכם קוממיות"⁹, ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

* * *

(4) גיטין ח, ב. וש"נ.

(5) כנראה הכוונה לבית ספר לדפוס "יד החמשה" בכפר חב"ד. וראה מכתב י"ב סיון ויו"ד מנ"א שנה זו (אג"ק חי"ג ע' קסז. ע' שנח). ועוד.

(6) תצא כב, ח.

(7) ראה שבת לב, א. הובא בפרש"י עה"פ.

(8) בחוקתי כו, ו.

(9) שם, יג.

הוספה א

(ע"ד המאורע דיום ד' כ"ג אייר, בו חדרו מחבילים לישוב מעלות והרגו קבוצת ילדי בית-ספר מצפת, הי"ד)

משיחת ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

ז. אך לדאבוננו, הנה במקום לזעוק על הצרה ע"י הפשפוש במעשיהם כו', ישנם כאלו שזעקו רק על רשעות המחבלים, באמרם שה"קוזק" הוא "קוזק" וכו' – שבזה לא חידשו מאומה, שהרי זה דבר ידוע לכל, ומקרא מלא דיבר הכתוב (עוד לפני מ"ת, ועד"ז לאחר מ"ת) "והוא יהי' פרא אדם ידו בכל וגו'"¹ ורש"י² אומר לבן חמש למקרא ש"הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב"!

ולהעיר ולהבהיר:

בודאי שצריך להרעיש את העולם, להפגין ולזעוק על הרשעות של המחבלים וכו', וזהו ענין שיש בזה תועלת כו'. וכפי שמצינו מקור לזה בתורה – כמסופר בגמרא³ ש"גזרה המלכות גזרה .. הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא .. אמרה להם בואו והפגינו בלילה, הלכו והפגינו בלילה .. וביטלום":

אבל צריך לדעת להבחין בין העיקר לטפל, ולדעת מהו התפקיד של מי שנמצא ברחוב – שהוא זה שצריך להפגין ולזעוק על רשעותם כו', ומהו התפקיד של רב, מנהיג ומדריך רוחני וכו', שמסתכלים עליו ורוצים לשמוע חוות דעתו בנוגע לרוחניות הענינים – שהוא צריך לזעוק: "אידן טוט תשובה", בואו ונפשפש במעשינו – להוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות, הנחת תפילין, שמירת שבת וכו'. והיינו, שעיקר החיות והלהט ("דער קאך") צריך להיות בביטול סיבת המאורע – "מעשינו כו'", ובדרך ממילא יש הצלחה גם בפעולות שעושים בדרך הטבע לבטל המסובב כו'.

(1) לך לך טז, יב.

(2) וישלח לג, ד.

(3) ר"ה יט, א.

וע"ד המשל שהובא בספרי מוסר וחסידות בנוגע לענין העשירות:⁴
איתא בגמרא⁵: "לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקי וקלה, ויתפלל למי
שהעושר והנכסים שלו וכו'". אך כיון שצריך גם לעשות "כלים" בדרך
הטבע כו', הנה ישנם טפשים שעוסקים כל ימיהם בתפירת ארנק גדול שבו
יוכלו להכניס ריבוי כסף וזהב, אבל שוכחים על העיקר – להתפלל למי
שהעושר והנכסים שלו, שלולי זאת לא תהי' תועלת כלל בעשיית הכלים
כו'.

אמנם, יש "רב" שטוען שאם ידבר אודות הצורך להוסיף בתומ"צ
כו', יאמרו עליו הבעלי-בתים שהוא "בטלן"... מדובר כאן אודות מחבלים
כו', והוא בא וטוען שצריך לעסוק בתומ"צ – זוהי בטלנות, שמתאימה
לדור הישן, ליהודי זקן שיושב ב"מושב זקנים"; אבל הוא, שלמד
ב"פאבליק-סקול", מדבר אנגלית רהוטה, ויש לו תואר אקדמאי – לא
מתאים לו הנהגה של "בטלנות", לדבר על תומ"צ כו', אלא צריך לדבר כמו
פוליטיקאי ("קונגרס-מאן").

– (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: אין כוונתי לפגיעה
("פארטשעפען זיך") ברבנים הצעירים... אבל) מסופר על ר' יחיאל
המשולח (שהי' נוסע לאסוף כסף עבור ישיבת תומכי תמימים, בהסבירו
גודל מעלתה כו', כדי שיתנו לו עוד כמה קאפקעס או רובלים), שביקר פעם
אצל מישהו שהציג לפניו את בנו, שהי' ללא זקן, באמרו: "דאס איז מיין
זון", ואמר לו ר' יחיאל: "ס'איז ניט קיין זון, נאר א לבנה", ובמענה
לשאלתו: מה פתאום "לבנה", הסביר לו, ש"לבנה" יש לה צורת פני אדם,
אבל ללא זקן... (כך היו אומרים פעם ב"חדר"). ועד"ז בנדו"ד, שה"רב"
נראה כמו "לבנה" כו'⁶ –

אבל האמת היא – שממנו מצפים לשמוע אודות רוחניות הענינים
כו', ועל זה הוא מקבל דמי השכירות... ולכן עליו למלא תפקידו ולעורר
אודות ההתחזקות בעניני תומ"צ כו', ולא לחשוש ולהתיירא שמא דבריו
לא ימצאו חן בעיני הבעלי-בתים, ואז לא יתנו לו דמי השכירות – שהרי

(4) ראה גם תו"מ חע"ה ע' 100 הערה 76. וש"נ.

(5) משנה וברייתא – קידושין בסופה.

(6) ראה גם תו"מ חנ"ה ע' 334.

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

את הפרנסה נותן הקב"ה, ומה גם שבשעה שמדובר בענין של פיקוח נפש, לא שייך לחשוב על פרנסה וכו'.

הוספה ב

(ע"ד מרת פעשא לאה בת ר' שרגא פייבל הלוי לאפיין הי"ד, שנהרגה על קידוש השם ביום ה' פ' תרומה, ב' אדר ראשון, וסיום ה"שבעה" ביום ה' פ' תצוה, ט' אדר ראשון)

**משיחות (ליל ויום) ג', (ליל ויום) ועש"ק וש"ק פ' תצוה,
ז', יו"ד וי"א אדר ראשון ה'תשנ"ב.**

י. האמור לעיל ע"ד הנקודה המשותפת דלית משה (בשבעה באדר) ופרשת תצוה, שבשניהם מודגש העצם דישראל שיש בהם החזק והתוקף למסור נפשם על קדושת שמו ית' – מודגש ביותר בענין שהזמן גרמא, שבימים האחרונים הי' בשכונה זו מאורע של קידוש השם ברבים ע"י אשה מישראל¹.

ובהקדמה – ש"אין גו' אתנו יודע עד מה², אף אחד מאתנו אינו מבין (ואינו יכול להבין) כלל וכלל פשר הדברים, למה עשה ה' ככה? ...! ועאכו"כ כשמדובר באשה צעירה, אמא לילדים קטנים שצריכים לאמם ויתגעגעו אחרי'... אלא שאין להאריך בענינים של טענות ומענות כלפי הקב"ה, ובלשון הכתוב "ברוב דברים וגו'"³, על כן יהיו דבריו מעטים⁴.

ואעפ"כ, יש להדגיש את גודל הענין דקידוש השם ברבים שבמאורע זה, ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, "עד מתי"... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁵,

1) מרת פעשא לאה בת ר' שרגא פייבל הלוי לאפיין הי"ד שנהרגה על קידוש השם ביום ה' פ' תרומה, ב' אדר ראשון, וסיום ה"שבעה" ביום ה' פ' תצוה, ט' אדר ראשון (המו"ל).

2) תהלים עד, ט.

3) משלי יו"ד, יט.

4) קהלת ה, א.

5) ישע' כו, יט.

6) ראה זח"א קמ, א. 136. ולדוגמא: "אין אדם יכול לעמוד במחיצתו" (פסחים ג, א). וראה בארוכה (במעלת מס"נ על קדה"ש לגבי כל התורה) שער האמונה לאדהאמ"צ בתחלתו. ספר הליקוטים דא"ח להצ"צ ערך מס"נ (ע' תתצ ואילך). וש"נ.

ומתחיל מצדיקים שקמים לתחי' מיד⁶, וביניהם ובתחילתם האשה צדקנית שנהרגה על קידוש השם, שתיכף ומיד תיפגש נשמה בגוף עם משפחתה וילדי', ותמשיך לחנכם ולגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים, מתוך שמחה וטוב לבב.

יא. ולכל לראש – גודל הענין דקידוש השם ברבים שבמאורע זה:

ידוע המבואר בדברי חז"ל בכו"כ מקומות⁷ ע"ד גודל העילוי וההפלאה והזכות והשכר דקידוש השם, ובפרט קידוש השם ברבים, ובהדגשה יתירה בקידוש השם ברבים בשכונה זו, שבה נמצא בית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, בית משולש, דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁸, שעל ידי זה נעשה קידוש השם ברבים ביתר שאת וביתר עוז.

ויש להוסיף בגודל העילוי וההפלאה דקידוש השם – שמצינו⁹ אצל הבית יוסף שמצד גודל מעלתו ומדרגתו הי' ראוי שהקב"ה יזכה אותו למסור נפשו על קדושת השם, אלא שאח"כ היתה סיבה (ענין שלא הי' מתאים לפי-ערך מעמדו ומצבו) שבגללה נענש ולא זכה לכך, ונחשב זה לעונש, אף שלאח"ז זכה לחבר את ה"שולחן-ערוך" ולהיות מורה-הוראה לכל בני"י עד סוף כל הדורות¹⁰ – שמזה מובן שהזכות דחיבור ה"שולחן-ערוך" אינה מגעת לגודל הזכות דמסירת נפש על קידוש השם!

(7) ראה ד"ה ואתה תצוה תשמ"א ס"ח (לקמן ע' 335. סה"מ מלוקט ח"ו ע' קלד), שגילוי והתעוררות כח המס"נ בישראל נעשה ע"י אתפשותא דמשה שבזמן הגלות, נשיא הדור.

(8) מגיד מישרים ריש פרשתנו. וראה בכ"ז – לקו"ש שם ע' 176 ואילך, ובהערות שם. וש"נ.

(8) ואף שישנם גם הפסקי-דינים שבהגהות הרמ"א – ה"ה בדוגמת ה"מפה" שעל גבי השולחן-ערוך, והשולחן-ערוך עצמו הוא חיבורו של הבית-יוסף.

(9) פרש"י עה"פ.

(10) סוטה יא, רע"ב.

ולהעיר מהשייכות לאמירת משה "מחני נא מספרך" – שבזה מודגש שהמס"נ של משה רבינו בשביל ישראל היא למעלה ממציאותו של משה כפי שקשור עם התורה, שלכן מוותר משה רבינו על הזכות להיות כתוב בתורה (באמרו "מחני נא מספרך", "מכל התורה כולה"¹¹) (בגלל המס"נ בשביל ישראל (כשם שהזכות דחיבור השו"ע אינה מגעת לגודל הזכות דמסירת נפש על קידוש השם).

ונוסף על גודל העילוי וההפלאה דקידוש השם ברבים שבכללות הענין דמסירת נפש, ה"ז בהדגשה יתירה במסירת נפש של אשה צעירה אמא לילדים קטנים – כי, מלבד מסירת נפשה, ה"ה "מוסרת" גם את ילדי' הקטנים, בכך שעוזבת ומפקירה אותם לבדם (בידעה גודל הגעגועים של הילדים אלי'), ומשאירה את גידולם וחינוכם לאחרים, ויתירה מזה, שמסירת ילדי' היא מס"נ גדולה יותר ביתר שאת וביתר עוז מהמס"נ שלה, ובמילא ה"ז מסירת נפש למעלה ממסירת נפש !

יב. אבל לאחר כל העילויים וההפלאות שבקידוש השם ברבים, כיון שכבר יצאו י"ח ("די והותר") מסירת נפש על קידוש השם ע"י הגזירות ושמדות שהיו במשך הגלות המר והארוך, עד לדורנו זה – זועקים בני"י להקב"ה: "עד מתי...? ! " היתכן שלאחרי אריכות הגלות המר זקוקים עדיין למסירת נפש על קידוש השם של אשה צעירה אמא לילדים קטנים? ! ...

גם אם רצונו של הקב"ה ב"נחת רוח" ממסירת נפש – הרי, נוסף לכך שכבר יצאו י"ח מס"נ במשך כל הדורות שלפנ"ז, מספיקה המסירת נפש של בני"י בכך שנמצאים עוד רגע אחד בגלות !

בני"י נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא ! ... כבר סיימו כל עניני העבודה דזמן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר

(11) יל"ש רות רמז תרו בסופו.

עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש! ולא עוד אלא שניתוסף מאורע הכי חמור שיכול להיות בזמן הגלות – שאשה בישראל ואם לילדים קטנים צריכה למסור נפשה על קידוש השם!

לא נותר לנו אלא להתנחם בכך שמאורע זה הוא המאורע האחרון של מסירת נפש על קידוש השם, ועוד ועיקר, שבזכותה של האשה הצדקנית שמסרה נפשה על קדושת השם, ביחד עם זכותן של נשי ישראל הצדקניות שבכל הדורות, עד לנשי ישראל הצדקניות נשמות בגוף בריא שבדורנו זה, זוכים תיכף ומיד ממש להגאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים", ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים"¹², ועד"ז בהגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד ממש, "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"¹³.

ואז יהי' אמיתת ושלמות הענין דקידוש השם – שהרי כללות ענין הגלות הוא היפך קידוש השם, כמפורש בקרא¹⁴ "שמי הגדול המחולל בגוים", "ומהו החילול, באמור אויביהם עליהם עם ה' אלה ומאוצו יצאו ולא הי' יכולת בידו להציל את עמו ואת ארצו"¹⁵, וקידוש שמו ית' נעשה ע"י הגאולה, כהמשך הכתוב¹⁶, "וקדשתי את שמי הגדול גו' וידעו הגוים כי אני ה'.. בהקדשי בכם לעיניכם (ע"ז ש) ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם", "והתגדלתי"¹⁷ והתקדשתי¹⁸ ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'".

(12) סוטה יא, רע"ב.

(13) יל"ש רות רמז תרו בסופו.

(14) יחזקאל לו, כג.

(15) פרש"י שם, כ.

(16) שם, כג"כד.

(17) שם לח, כג.

(18) להעיר מהשייכות לאמירת קדיש (טואו"ח ר"ס נו) אחר נפטר. – ויש לומר, שענין זה מודגש ביותר באמירת קדיש אחר המוסר נפשו על קידוש שמו ית', שעל ידו נתקיים "ונקדשתיבתוך בני ישראל" (אמור כב, לב), "מסור עצמך למיתה להקדיש את שמך" (פס"ז עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 167 ואילך. וש"נ).

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

לזכר ולעילוי נשמות
הקדושים דבאנדיי ביטש

שליח כ"ק אדמו"ר הרה"ת ר' פיינול אליעזר הלוי הי"ד שלאנגער

שליח כ"ק אדמו"ר הרה"ח ר' יעקב הלוי הי"ד לויטין

מתוקה בריטון הי"ד

איטה ברוטמן הי"ד

דן דוד אלקיים הי"ד

ברוך גורמן הי"ד

שרה גורמן הי"ד

אלכסנדר קלייטמן הי"ד

ראובן מוריסון הי"ד

מרים פוגני הי"ד

ברוך טטלרזיד הי"ד

טובי' ווייטזין הי"ד

פיטר מאהגער הי"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות רפואה שלימה להפצועים:

יעקב דוב בן פנינה שי', יהודה לייב בן מניא שי', חי' בת שטערנא
שרה שי', יונתן בן צפורה שי', יעקב בן עטל שי', יחזקאל בן זוי' שי',
דובער בן טלי' שי', משה בן בנימין שי', משה יונתן בן צפורה שי',
טובה בת פייגע שי', אילן בן אירא שי', אילן בן שמשון שי', שושנה
בת מינה שי', לוי זאב בן אלישבע רחל שי', יעקב ישראל בן שרה גפן
שי', דוד בן מאיר יוסף שי', יצחק בן שטערנא שרה שי'

בתוך שאר חולי ישראל

"כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ"

מוקדש
לעילוי נשמות

הרה"ח ר' נתן ב"ר חיים יהושע ע"ה
וזוגתו מרת פריידא זיסל ב"ר אהרן יהזקאל ע"ה
וואגעל

רודפי צדקה וחסד
מייסדי ועמודי התווך של ישיבת ליובאוויטש לונדון
תמכו בארגוני צדקה רבים
זכו לקרובים רבים מכ"ק אדמו"ר

ולעילוי נשמות
הרב נו"נ יוסף צבי ב"ר יצחק ע"ה
וזוגתו מרת מלכה ב"ר מרדכי ע"ה
לאזאר

מוקדש

לב"ק אדמו"ר נשיא דורנו

רוח אפינו משיח ה'